

YENİ ÇAĞ

- **Ernest B rn l:** Kom n stlerin taşıdıkları sorumluluk
 - **Fuad Nasır, Aziz**
 - **John Lewis:** Felsefe ve politika
 - **İbn Haldun:** Bir yıl  nceki Tunus
-

I. ENTERNASYONALİN YÜZÜNCÜ YILDÖNÜMÜ

Marks ve Engels'in yayınlanmamış dokümanı

GÜNÜN AKTÜEL MES LELERİ

Gelişmiş kapitalist memleketlerde işçi sınıfının birliğı

MEKTUPLAR VE NOTLAR

Yeni Cezayiri ziyaret

Sovyet ekonomisini geliştirme tedbirleri

BASKIYA VE DEMOKRATLARIN TAKİBİNE KARŞI

Fas'da ve Lübnan'da

ÖZEL SAYFALARIMIZ

Türkiyede sendika hareketinde son gelişmeler

3-4

Mart-Nisan

1964

BARIŞ VE SOSYALİZM PROBLEMLERİ

B u s a y ı d a :

Ernest B rnel

Belçika Kom n st Partisi Milli Başkanı

Fuad Nasır

Ürdün Kom n st Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri

Aziz

Irak gazetecisi

John Lewis

İngiliz filozofu

 b. N rl nd

Polith ro  yesi ve Danimarka Kom n st Partisi Merkez Komitesi Sekreteri

A. Süleyman

Sudan gazetecisi

Culiano

İtalya Kom n st Partisi Merkez Komitesi  yesi

YENİ ÇAĞ

3-4

Mart - Nisan

1964

Komünist ve işçi partilerinin teori ve enformasyon dergisi

Komünistlerin halklara karşı taşıdıkları sorumluluk

Ernest Bürgel

1963'ün son aylarıyla 1964'ün ilk aylarında olağanüstü önemde siyasi olaylar cereyan etmiştir.

Başlıca önemli milletlerarası olaylar şunlardır: Nükleer denemeleri kısmen yasaklayan Moskova anlaşmaları; uzayda atomsilâhlarının kullanılmasını yasaklayan Sovyet-Amerikan anlaşması; ve Batı ile Doğu arasında silâhsızlanmayı ve gerginliğin azaltılmasını amaç tutan diğer önemli temaslar... Bütün bu olaylar büyük önemi haizdir. 1945' den beri, ilk defa olarak, çeşitli sosyal ve siyasi sistemleri olan devletler, bütün insanlığın menfaatlerini tehlikeye düşüren hayati bir meselede, yani atom silâhları meselesinde, bir anlaşmaya varmışlardır. Yine ilk defa olarak birçok devlet Moskova anlaşmalarına katılarak, milletlerarası gerginliği hafifletmek ve bir dünya savaşı tehlikesini azaltmak için çaba sarfetmiştir.

Bu olumlu ve büyük olayların yaratıcıları, her şeyden önce, halk kitleleri, ve halkların isteklerine tercüman olarak sürekli enerji ve çabalarıyla barışı savunan kişilerdir. Bu kişilerden bahsederken, Hruşçov yoldaşla sosyalist cephenin diğer yöneticileri gibi devlet adamlarını; emekçilerle beraber yürüyüş, nümayiş, imza toplama kampanyaları gibi çeşitli aksiyonları başarıya ulaştıran işçi hareketi ve demokratik hareket militanlarını, soğuk harb politikasının tehlikelerini açığa vuran parlâmento üyelerini gözönünde bulunduruyoruz.

Süphesiz ki, bütün bu olaylar, bu yolda atılmış ilk adımlardır. Yürünülmesi gereken yol daha bir hayli uzundur. Son aylardaki vlaylar/örneğin Kıbrıs, Panama, Kongo, Gabon'daki olaylar), tam bir başarıya ulaşmak için birçok yeni savaşlar yürütmek gerektiğini göstermiştir. Ama bu ilk adımların önemi yine de çok büyüktür; Bunlar, barış cephesini daha çok güçlendirmiştir.

I

Biz komünistler, geçilen yola şöyle bir bakınca, barış uğrunda savaşta milletlerarası komünist hareketinin oynadığı rolün önemini anlıyarak, hayati bir önemi olan barış cephesinde, komünist hareketinin elde ettiği etkili sonuçları görerek haklı bir kıvanç duymaktayız.

Komünist hareketi, dünyadaki bütün barışçı ve ilerici kuvvetleri bis araya getirme işinde önemli bir etken olarak görünmektedir. İkinci Dünya Savaşından hemen sonra, halk efkârını uyaran, emperyalistlerin yeni saldıracı plânlarını açığa vuran, barış uğrunda yürütülecek savaşı belirten milletlerarası komünist hareketi olmuştur. Komünist hareketi, İkinci Dünya Savaşından sonra meydana gelen durumun bilimsel-teorik tahlilini yaptı; emperyalistlerin soğuk harp politikasının gerici, devrim düşmanı özünü ve işçi güçlerini bölme amacını açıkladı.

Bugün artık, bu çabalar ilk meyvalarını vermişken, barış içinde yanyana yaşama Leninist prensibini ön plâna çıkaran Sovyetler Birliği Komünist Partisi XX. Kongresinin, barışın savunulması alanında büyük bir politik olay olduğunu bir kere daha takdir etmeliyiz. SBKP-nin XX. Kongresi, komünistlere, sayıları günden güne artan barış sever insanları harp aleyhtarı geniş bir cephede toplama imkânı veren mücadelenin yol ve usullerini tesbit etmede yardım etmiştir. Milletlerarası komünist hareketi, 1957 ve 1960 Bildiri'lerinde kararlaştırılan hareket hattını, XX. Kongrede tespit edilen fikir ve prensipler temeli üzerinde kurmuştur.

Üzerinde durulması gereken bir nokta daha var. Komünistlerin ideolojik ve siyasi alandaki güçleri, halk kitlelerinin her gün artan desteğini kazanmalarının kuvveti, komünistlerin göttükleri yakın ve uzak bütün amaçların geniş emekçi yığınlarının amaçları olmasındadır. Kendi halklarının barış içinde gelişmeleri, mutlu, rahat bir hayata kavuşmaları için savaşan komünistler, hiçbir zaman bencil değildirler. Komünistlerin büyük amacı, sadece bazı mutlu azınlıkların değil, bütün insanların insan gibi yaşamalarıdır.

Komünistlerin göttükleri amaçların bütün insanlığın amaçlarına uygun düşmesi, bize olağanüstü bir sorumluluk yüklüyor. Komünistler halklar önünde sorumludurlar. Bundan ötürü de, attıkları her adımı ölçmeleri, yaptıkları her harekette halkların kendilerine göster-

diği güvene lâıık olmaları gerekiyor. Komünistlerin imkânları ne kadar büyük olursa, insanlığın önünde yüklendikleri sorumluluk da o kadar büyüktür.

Fakat Komünist partileri için sorumluluklarını idrak etmek, yerine getirmek ne demektir?

Bu sorumluluk, her şeyden önce, sosyalist devrim uğrunda en etkili şekilde savaşmak; en iyi savaş metodlarını, en doğru ve etkili parolaları bulmak; güçlerin her andaki durumunu dikkatle hesaba katarak, vurulacak en büyük darbeyi gerçekten bilimsel bir şekilde tespit etmek demektir.

Savaşımızın dünya ölçüsündeki perspektiflerini gözönünde tutarsak, en önemli, en etkili sorumluluğun sosyalist ülkelere, iktidardaki komünist partilerine yüklendiğini anlarız. Devrim ordusunun diğer ülkelerdeki kollarının önemini küçümsemek istemiyoruz; ama bu gerçeği açıkça belirtmeliyiz. *Dünya çapında* sınıf mücadelesi, gerçekte, *iki dünya sistemi arasında*, yani sosyalist sistemle kapitalist sistem arasında yürütölmektedir. Öngörölen tarih devresinde, dünya devriminin kaderini bu savaşın sonuçları tayin edecektir.

Tam bilimsel bir incelemeye dayanan komünist hareketi, iki sistem arasındaki savaşta, merkezin ve ağırlık noktasının barış içinde ekonomik yarış olduğunu çoktandır tesbit etmiştir. Bu savaşta her gün yeni başarılar elde eden sosyalist ölkeler, barışı ve ilerleyişi güçlendiriyor emperyalistlerin durumunu ve tesirlerini zayıflatıyor, bütün dünya emekçilerinin savaşına yeni bir güç ve hız veriyorlar. Başka bir deyimle, kapitalist dünyasındaki proleterlerin savaş koşullarını olumlu bir şekilde etkiliyor, işçi sınıfının eline emperyalistlerin karşı koyamıyacağı yeni silâhlar veriyorlar. İşte bundan dolayı, iktidarda bulunan komünist partileri için, dünya halkları önünde taşıdıkları sorumluluğu kavramak demek, her şeyden önce yeni sosyalist toplumu kurmak, kapitalizmle yarışmak sorunlarını halletmek demektir.

Fakat sosyalist devletlerin oynadığı rol ne kadar önemli olursa olsun, bugün kapitalist ölkelerdeki halkların kurtuluşu dışardan değil, içerden, bu halkların kendi gücü ile sağlanabilir. Biz, komünistler, aksi-devrim ihracına, yani halkların iradelerini serbestçe belirtmesini engellemek istiyen emperyalist teşebbüslerine bütün gücümüzle karşı koymalıyız. Devrim ihracına da aynı kesinlikle karşıyız.

Belçika örneğini ele alalım: Bugün ölkemizde demokratik hareketin gelişmesi için büyük olanaklar vardır. Emekçilerin çeşitli istekleri alanında, milli dil meselesine demokratik bir çözüm yolu bulma işinde, barışın korunması ve barış içinde yanyana yaşanılması için yürütölen savaşlarda, halkımız büyük ve önemli başarılar elde etmiştir. Bugün, geniş emekçi kitlelerinde belirli bir *sola yönelme* gö-

rülmektedir. Bu olay da savaşlarımızda, başarılarımızda önemli bir etkindir. Ama bütün bunlar, bize dışardan dikte edilmiş değildir.

Belçikada görülen *sola yönelme* olayı, bütün emekçilerin, özellikle komünist, sosyalist ve katolik sendikalı emekçilerin yürüttükleri savaşın sonucudur. Bu da aşağıdan yukarı doğru yükselen, tam mna-sıyla demokratik bir gelişmedir. Bu gelişmede, dünya sosyalist sis-teminin gittikçe artan gücü ve etkisi önemli bir rol oynamıştır.

şüphesiz ki, memleketimizdeki işçi hareketi ve demokratik hare-ketler yeterli olmaktan çok uzaktır. Ama şimdiye kadar elde edilen başarılar, tutulan yolun doğruluğunu göstermektedir. Bu gerçeği destekliyen ikinci bir olay da, kitle savaşlarında patronlarınve, te-kelci sermayenin, büyük bir tehlike görmeleridir. Tekelciler, kitle teşkilâtları tarafından teşbit edilen işçi isteklerinin gayet açık ve kesin olarak belirtilmesinden korkuyorlar; emekçilerin kendi arala-rında işbirliği yapmalarından; çeşitli emekçi teşkilatları arasında yaklaşma ve anlaşma akımlarından korkuyorlar. Büyük lâflar, par-lak nutuklar; kapitalistleri ve onların hükümetteki adamlarını artık rktmyor. Gevezeliğin bir işe yaramadığını biliyorlar. Ama ciddi, hareketini ve saflarını birleştirmeğe, rgtlemeğe yönelmiş kalabalık bir işçi topluluğu onları çok korkutuyor.

Belçika Komünist Partisi gibi, kapitalist ülkelerde faaliyette bu-lunan partiler için, sorumluluğunu idrak etmek, bu sorumluluğu yerine getirebilmek demek, kanaatımıza göre, emekçi saflarının bir-liği için savaşmayı, tekelcilerin gücünü azaltan, sosyalizmin za-ferini yakınlılaştıran, iyi hesaplanmış, iyi dşnlmş konkre aksiyon-lar için savaşmayı bilmek demektir. Komünist partileri, proleter şuuru ve halkların geleceği konusunda komünistlerin yüklendikleri sorumluluk duygusu esasına dayanarak yürüttükleri haklı savaş-larda günden güne sayısı ve önemi artan büyük başarılar elde et-mektedirler.

Milletlerarası komünist hareketi, prensip ve idealleri geniş halk kitleleri tarafından günden güne daha büyük bir anlayış ve kabul gören büyük bir harekettir. Gericici güçler bunun farkındalar. İşte bunun içindir ki, gericiler Çin Komünist Partisi ile diğer kardeş par-tiler arasındaki anlaşmazlıklar yüzünden, hareketimizde bugün g-rülen önemli ve gerçek güçlükleri şişiriyor ve istismar ediyorlar.

Burjuva basını, milletlerarası komünist hareketinde bir «patlama» dan bahsediyor. Oysa, Marksist-Leninist prensiplerinin dejenere edil-memesi için, gerçek Marksist bir politik hattın teşbiti için savaşan komünist hareketi, her gün daha çok güçlenmektedir. Komünist ha-reketinde bir süreden beri açılmış olan tartışmalar, Marksist-Le-ninist prensiplerinin ışığında bütün politikamızı tekrar tekrar göz-den geçirmemizi, hâlâ süregelen dogmatik ve sekte düşüncelere karşı amansız bir savaş yürütmemizi gerektirir.

1957 ve 1960 Bildiri'lerini benimsemiş olan partiler, o tarihten bu yana, durumlarını kuvvetlendirmişlerdir. Bu Bildiri'lere dayanarak çalışan partiler. dünya barışı, barış içinde yanyana yaşama prensibi ve iki dünya sistemi arasında iktisadi yarışma alanlarında işbirliği sağlamışlardır. Bugüne kadar olduğu gibi, bundan sonra da, milletlerarası komünist hareketinin ödevini günden güne daha etkili bir şekilde yerine getireceğine, daha da geniş kitlelerin güven ve saygısını kazanacağına eminiz.

Şüphesiz ki, bugünkü zorlukları küçümsemek hata olur. Çin Komünist Partisinin yöneticilerinde görülen ideolojik tutum ve politik faaliyet, tehlikeli bir durum yarattı; milletlerarası komünist hareketine büyük güçlükler çıkarttı. 1963 sonunda, Partimizin Merkez Komitesi toplantısında, Partimizin ve işçi sınıfımızın tecrübelerinin ışığında, bu durumu inceledik, derin endişelerimizi belirttik, ve Marksist-Leninist prensipler temeli üzerinde komünist hareketinin birliğini kuvvetlendirmek için elimizden gelen çabayı esirgemiyeceğimizi açıkladık.

II

Hemen şunu da söyliyelim ki, kanaatimize göre, komünist hareketinin içinde çeşitli düşüncelerin bulunması ve açıklanması çok tabiidir. Bu çeşitlilik, çok bileşik milletlerarası durumun, özel milli şartların ve partilerin yüklendiği çok çeşitli sorumlulukların kaçınılmaz sonucudur.

Milletlerarası komünist hareketinde *temel mesele ve ödevlerde* tam bir görüş birliği şarttır; ama bir yandan da, partilerin birbirinden çok ayrı şartlar içinde savaştıklarını kabul etmek gerekir. Gelişme, etki ve olgunluk bakımından partiler, birbirinden çok farklı olabilir; temel meseleler dışında kalan çeşitli konularda çeşitli görüş nüansları olabilir. Milletlerarası durumu değerlendirme, her ülkede uygulanacak hareket hattının tesbiti meseleleri gibi. . .

Günlük çeşitli konularda, komünist partileri veya bazıları arasında görüş farkları varsa, bunda fazla telâşlanacak bir şey görmemeliyiz. Partilerin sorumluluklarının günden güne arttığı bir çağda yaşıyoruz. Olaylar karşısında en uygun konkre hareketin tesbiti, durumun her zamankinden fazla incelenmesi ve değerlendirilmesi, komünist partileri arasında karşılıklı anlaşma, karşılıklı tecrübe değiş tokuşu, tartışma ve çaba gerektirmektedir.

Oysa, son yıllarda, komünist hareketi ile Çin Komünist Partisi arasında görülen durum, bir prensip tartışması, bir tecrübe değiş tokuşu, konkre meselelerin ortaklaşa yapılmış bir incelenmesi değildir. Bütün komünist partilerinin yararlanabileceği olumlu bir incelemeyi her parti ister. Halbuki, bu tartışma, Çin yöneticilerinin komünistler

arasında yeri olmaması gereken usul ve metodlarla yürüttükleri bir polemik haline geldi.

Çin Komünist Partisi yöneticilerinin, işçi hareketine ve demokratik harekete karşı takındıkları tutumu ele alalım: Çin yöneticileri, iki yüzlü, sinsî metodlarla, çeşitli komünist partileri içinde grupçuluk yaratmağa çalışıyorlar. *Jenmin Jibao* ve *Huntzi*'nin SBKP Merkez Komitesinin açık mektubuna bir cevap teşkil eden son başmakalelerinde, Çinli yöneticiler, bugün birçok ülkede, özellikle Belçikada, 1957 ve 1960 Bildiri'lerine karşı cephe alan bütün grupları açıkça destekliyorlar. Bunu yapmakla, Çin Komünist Partisi yöneticileri, komünist hareketinde bölünmeyi yaymak istediklerini göstermiş oluyorlar.

Bu tutum karşısında, Çinli yöneticilerin, dünya komünist hareketinin birliğini sağlamak meselesinde ileri sürdükleri görüşleri, anti-empyralist güçleri kuvvetli bir cephe halinde toplamak isteklerini nasıl ciddiye alabiliriz?

Politik hareket hattı, konkrete bir durumun incelenmesiyle tesbit edilmiş, kısa vadeli genel amaçların bütünü; yapılacak işler ve anlaşmalar alanında konkrete bir plân demektir. Çin komünistlerinin çağımızın temel meselelerine yaşama biçimlerinde bu özellikleri bulmak pek mümkün değildir. Nitekim, her komünist, Çinli yöneticilerin dokümanlarını, yazdıkları makaleleri okuyarak, onların kabul ettikleri hareket hattı ve bu hattın muhtemel sonuçları hakkında bir fikir edinebilir.

Bu hususta, Çinli yöneticilerin ve Belçikadaki taraftarlarının polemik metodlarını incelemek faydalı olur. Çinli yöneticiler, belirli ve konkrete her hangi bir meseleyi ciddiyetle tartışmağa yanaşmıyorlar. Macaristan olayları, veya şahsı putlaştırma meselesi gibi, çoktandır çözülmüş eski meseleler üzerinde duruyorlar. Bu tutum, komünistleri, gerçekten önem taşıyan aktüel meseleler üzerinde dostça yürütülen yararlı tartışmalardan alıkoymaktadır.

Çinli yöneticilerin ve Belçikalı müridlerinin Moskova anlaşmalarına karşı, ve bu alanda atılmış son adımlara karşı takındıkları tutumu bir kere daha ele alalım. Onlara göre, Moskova anlaşmaları bir ihanettir; barıştan yana güçlerin zararına, harbçi güçlerin yararına dır. Ama barış istiyen, akli başında hangi komünist partisi üyesi bu acayib görüşe katılabilir? Bugün, dünyanın birçok yerinde bu anlaşmaların faydalı etkileri görüldüğü halde, Çin Komünist Partisi yöneticilerinin görüşlerinin ne kadar hatalı olduğu iyice belirmiştir.

Moskova anlaşmalarını imzalamaya yanaşmayan Çinli yöneticiler, bahane olarak, bu anlaşmaların nükleer denemeleri büsbütün yasaklamadığını ileri sürüyorlar. Oysa nükleer denemelerin kısmen de olsa durdurulması, barış güçlerinin yararına olmuştur; bu bütün denemelerin yasaklanması yolunda atılmış olumlu bir adımdır; özellikle

radio-aktif yağışlardan kurtulan Çin halkı, Moskova anlaşmalarından en çok yararlanan halklardan biri olmuştur.

Çinli yöneticilerle müridleri, Moskova anlaşmalarının nükleer harp tehlikesini büsbütün ortadan kaldırmadığını ısrarla söylüyorlar. Peki, bu anlaşmaların, barış ve savaş meselesini kesin olarak çözdüğünü kim iddia ediyor? Bu cinsten iddialar, ciddi olmaktan çok uzak kimselerin muhatabını kolayca matetmek için kullandıkları yakaştırmalardan başka bir şey değildir.

Çinli yöneticiler, Sovyetler Birliğine saldırırken, Küba meselesini zaman zaman öne sürüyorlar. Onlara göre, Küba meselesinden sorumlu olan, Amerikan emperyalistleriyle aşırı sağcılar değil, Sovyetler Birliğidir. Çin basını, Hruşçof yoldaşın bütün sınır anlaşmazlıklarının barışçı yollarla çözülmesi teklifine karşı aynı suçlamaları yapıyor. Çin yöneticileri, Sovyetlerin Cenevre Konferansında yaptıkları teklifleri aynı şekilde karşılıyorlar. Bu suçlamaları yapanlar; ağızlarından düşürmedikleri Marksist-Leninist prensiplerle nasıl bir çelişme içinde bulunduklarını neden göremiyorlar?

SBK Partisinin, Çin Komünist Partisi yöneticileri ile ortak bir dil bulabilmek için ne kadar çaba ve güç sarfettiğini, ne kadar iyi niyetle hareket ettiğini biliyoruz. Ama bu çabalar neticesiz kaldı. Çin Komünist Partisi yöneticilerinin cevabı, Sovyetler Birliğine karşı korkunç bir kampanya açmak oldu. Çinliler, Sovyetler Birliği ile emperyalistler arasında, halklara karşı kurulmuş bir «ittifak» tan bahsediyorlar. Böylece, dünya sosyalizminin kalesi (bu kale olmasaydı, Çin devriminin zaferini akla getirmek bile mümkün olmazdı), emperyalizmin en gerici güçleri ile bir tutulmaktadır!

Sovyet yoldaşlara yapılan suçlamaların amacı başkadır: Çinli yöneticiler kendi parçalayıcı tutumlarını gizlemek için Sovyet aleyhtarlığına başvuruyor, Sovyetler Birliğini sosyalist ülkelere ekonomilerini geliştirmek alanında yardım etmemekle suçluyorlar. Geçenlerde, Çin yöneticileri, bir Fransız parlamento heyetine yaptıkları açıklamada aynı tezleri ele aldılar. Ama bu saçma iddiayı gerçekler yalanlıyor; çünkü Sovyetler Birliğinin diğer ülkeler halklarına gösterdiği kardeşçe yardım ve dayanışma, son yıllarda eskisinden daha da büyük olmuştur. Sovyetler Birliği, Çinin ekonomik gelişmesine olağanüstü bir yardım yapmış, Çinde 198 sanayi işletmesi, atelye ve tesis kurmuştur; bunların hepsi en modern teknikle donatılmıştır. Bugün Çin in otomobil, traktör ve uçak sanayiine sahip olması Sovyetler Birliği sayesinde. Halen Sovyetler Birliği Çin de 88 sanayi işletmesi ve tesisin kurulmasına yardım etmektedir. Çin çelik üretiminin yarısı Sovyet yardımıyla kurulmuş fabrikalarda elde edilmektedir.

Bu gerçekleri inkâr etmemekle beraber, Çin yöneticileri Sovyetler Birliğine iftiraya devam ediyorlar. İki ülke arasındaki münasebetler

alanında Sovyetler Birliğinden durmadan şikâyet etmek. Çinlilere sosyalizmin kuruluşunda karşılaştıkları güçlüklerin nedenlerini cesaletle aramaktan daha kolay geliyor.

Çin Komünist Partisi yöneticileri, milletlerarası emperyalizme ve gericilere karşı savaş meselesinde, dünya komünist hareketinin kabul ettiği temel siyasi hattı, bu hattın temel prensibini de tartışma konusu yaptılar. Anti-emperyalist güçler arasında en etkili olanları, sosyalist ülkeler cephesi, ve milli kurtuluş hareketiyle işbirliği yapan dünya işçi sınıfının savaşıdır. Çinli yöneticiler sadece milli bağımsızlık hareketi üzerinde duruyorlar, bu hareketi sosyalist cephesinden ve dünya işçi sınıfından ayırıyorlar, ve hattâ milli kurtuluş hareketleriyle dünya sosyalist sistemi ve işçi sınıfı hareketi arasında bir çelişme olduğunu göstermeğe yelteniyorlar.

Temelden hatalı olan bu tez, anti-emperyalist güçler arasında sağlam bir birliğin yerine, bu birliğin sayıflamasını; milli kurtuluş hareketleriyle dünya sosyalist sistemi ve kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfı arasında işbirliği yerine de, bu güçler arasında geçimsizliği doğuruyor. Milli kurtuluş hareketlerinde işçi sınıfının önderliği prensibi ne kadar etkili olursa, bu kurtuluş hareketlerinin gerçekten sosyalist bir karakter kazanması, ve halkları sosyalizme götürmesi o nisbette mümkün olacaktır.

Çinli yöneticilerin politikasıyla 1957 ve 1960 Bildiri'leri arasındaki çelişmeler saymakla bitmez. Çinlilerin 1960'da kabul edilen son kararın her noktasına karşı direnmeleri rasgele değildir. Ve yine her toplantıda, usul meselelerine sık sık başvurarak, konuşmaları bu kadar uzatmaları da rasgele değildir. 1960 Bildirisinin imzalanmasından birkaç saat önce, Çin delegasyonunun imza edip etmiyeceğinin belli olmaması yine bir tesadüf değildir.

Birçok yoldaşımız, Çinli yöneticilerin milletlerarası siyaset alanında, ve devrimci hareket alanında, bu kadar mantıksız, bu kadar yanlış bir politika yürütmelerinin nedenlerini merakla soruyorlar. Bu soruya kesin bir cevap vermek bize düşmez. Ümit edelim ki, Çin Komünist Partisi yöneticilerinin. Çin halkı ile dünya halkları karşısında taşıdıkları büyük sorumlulukla tam bir çelişme halindeki yanlış politikalarının sonucu olan tutumlarını, bir gün Çinli komünistlerin kendileri inceler ve düzeltirler.

Burada şunu da belirtelim ki, kanaatimizce, yakın bir zamana kadar sanıldığı gibi, bu yalnız teorik alanda bir dogmatizmin sonucu değildir. Teorik dogmatizmin yanında, biraz önce yönelişini incelediğimiz bir politika, bir faaliyet de görüyoruz.

Bu faaliyetin, bugün, dünya devrim hareketinin önünde duran ödevlerle tam bir çelişme halinde olduğunu görmemek mümkün değildir. Bugün dünya komünist hareketinin başlıca ödevi halkların devrimci savaşında en önemli etken olan dünya sosyalist sisteminin

birliğini, dayanışmasını, gücünü ve etkisini sağlamlaştırmaktır. Peki, acaba, 1957—1960 Bildiri'lerindeki kararları, SBK Partisi XX ve XXII Kongrelerinde tesbit edilen temel prensipleri küçük düşürmeğe yöneltilen Çin Komünist Partisi önderlerinin faaliyeti bu amaca mı hizmet ediyor? Bize göre, tam tersine! Sovyetler Birliğine ve SBKP-ye yöneltilen suçlamalar, sadece Batının en gerici çevrelerinin işine yarıyor. Bu suçlamalar, barış ve sosyalizmin menfaatlerine zarar veriyor, komünist partilerinin normal çalışmalarını engelliyor. Çinli yöneticilerin, sosyalist cephenin ve bütün komünist hareketinin saflarındaki bölücü faaliyetleri, bu safları güçlendirmiyor; tersine, bunları sınıf düşmanlarına karşı zayıf düşürüyor. Son yıllarda, Çin yöneticilerinde görülen politik yönelme sosyalizme zarar veriyor, sosyalizmin kitleler üzerindeki etkisini azaltıyor. Çinli yöneticilerin davranışı, komünistlerin, 1957 ve 1960 toplantılarında tesbit edilen temel prensipleri uygulamalarına engel olmaktadır.

Çinli yöneticilerin yürüttükleri politika adım adım izlendiğinde, bu faaliyetin hangi temele dayandığı sorusu akla geliyor. Çinlilerin bu tutumu, amaçlarına varmak için dünya komünist hareketini kullanmağa çalışan bir küçük-burjuva milliyetçiliği değil midir? Çin Komünist Partisi yöneticileri, bir yandan ortaya aşırısolcu parolalar atıyor, öbür yandan da pratik faaliyetlerinde bu parolalarla çelişmeye düşüyorlar. Bu tutumları, son yıllarda çok görülen, özde küçük-burjuva, sözde devrimci hareketlere benziyor. Çinli yöneticilerin kendilerine seçtikleri müttefiklerin kimler olduğunu, bu ittifakların dayandığı temelleri dikkatle inceleyince, yukardaki düşüncelerin doğruluğunu görüyoruz. Teoriler burada çok az rol oynamakta; bu seçme ve ittifaklarda «benden yana olan iyidir» ölçüsü uygulanmaktadır.

Çinli yöneticileri hatalı görüş ve tutumlara sürükliyen bir başka sebebin de, emperyalistlerin provokasyonları ve, Çinde gerginlik yaratmak için sarfettikleri çabalar olduğunu sanıyoruz. Gün geçmiyor ki, Çin, Amerikan emperyalistlerinin provokasyonlarına hedef olmasın: Geçenlerde bütün Uzak Doğu'da hiddet uyandıran Pasifikteki termonükleer denemeleri, Çin hiavalarında yapılagelen korsanlık uçuşları, Amerikalıların Çankayşek'in provokasyonlarını desteklemeleri v. s. gibi... Bu alanda, Çin hükümetinin yaptığı açıklamaların doğruluğundan en ufak şüphemiz yoktur.

Amerikan emperyalistlerinin korsanlık uçuşları ancak, harp güçleriyle barış güçleri arasında dünya çapında cereyan etmekte olan savaşın görünüşlerinden biridir. Bu savaşın diğer bir görünüşü de, aşırı gericilerin, provokasyonlarla üçüncü bir dünya harbi patlatmalarına sosyalist güçlerin engel olmasıdır. Dünyanın her yerinde barış hareketi büyük bir güçle geliyor. Çin yöneticileri, sosyalist4 cephenin, dünya barış hareketinin büyük önemi üstüne çok lâf edi-

yorlar; fakat politik bir hat tesbit etmek gerekince, bu güçleri hesaba katmıyorlar. Davranışlarında da görüldüğü gibi, onlar işçi ve barış hareketinin etkili olabileceğine inanmıyorlar. Bu çok büyük gücün, emperyalistleri saldırgan plânlarından vazgeçmeğe ve anlaşmalara yanaşmağa zorlayabileğini sanmıyorlar.

Dünya komünist hareketi, halk yığınlarının sahip olduğu imkânların, güçlerin küçümsenmesine karşı yürütülen savaşta gelişti. Bu küçümeme, yalnız kalmaya, sekterliğe, maceraya götürür. Komünist partileri bu savaşın içinde gelişti. Kendi partimizin geçirdiği tecrübelerin ışığında, Çinli komünistlerin yürüttüğü politikadaki dogmatizmin, sekterliğin köklerini daha kolay anlıyoruz.

Partimizde de uzun zaman tartışılan sendika hareketi konusunda komünistlerin tutumunu örnek olarak ele alalım. Partimizin Merkez Komitesi ile XI. Kongremiz (1954), komünistlerin Belçika Genel İş Federasyonu (BGİF) nun içinde çalışmaları gerektiğine karar verdiği zaman, bu tutumun doğruluğuna herkes inanmadı. Bundan 10 yıl önce, bazı yoldaşlar buna ütöpik bir yol diye bakıyorlardı. Fabrikalarda komünistlerin uğradığı kötü muamele ve baskıları tesbit ediyor, BGİF-deki bazı sendikacıların patronlarla anlaştığını açıklıyor, sendika teşkilâtında demokrasi olmadığını belirtiyor, BGİF-nin içinde komünistlere karşı düşmanca hareketleri sayıp duruyorlardı. Bütün bunlar birer gerçektir. Komünistlerin şikâyetleri gerçektir, şişirilmiş değildir. Ama Partinin, bu Federasyon içinde çalışmağa yönelmesini istemiyen yoldaşlar olayların ancak olumsuz yönlerini görüyorlardı. Komünistlerin düşündüğü gibi savaşçı ve etkili bir Federasyon isteyen işçi kitlelerini, sosyalist yığınlarını ise görmüyorlardı. Pratikte, sendikaların idaresini sendikalı emekçilerin yavaş yavaş ellerine geçirmelerine, bu kurumları demokratlaştırmalarına, emekçilerin politik ve ekonomik menfaatlerini savunabilecek önemli bir araç haline getirmelerine komünistlerin yardım edebileceğine inanmıyorlardı. Bu yoldaşlar, lâfta her şeyden üstün tuttukları emekçi yığınlarını küçümsüyorlardı. Bugün Çinli yöneticiler aynı şekilde davranıyorlar.

Elbette ki, yığınları harekete geçirmek, güçlerini arttıracak, düşmanı zayıf düşürecek amaçlara doğru yöneltmek için, komünistlerin geçeceği yol çok uzundur. Bu yolun bulunup seçilmesi çok kabiliyet isteyen bir iştir. Çok kere, komünistler, günlük savaşın zorluklarından ve yığınları harekete geçirmek için gereken muazzam çabalardan ürkererek, daha kısa yollar, kestirmeler bulma hayaline kapılıyorlar. Fakat hayat, kitle hareketinin içine girmekten kaçınanları hemen cezalandırıyor. Yığın hareketini temel olarak seçmiyen her politika, bir partiyi maceraya, büyük başarısızlıklara götürür.

Üzerinde durulması gereken bir mesele daha var. O da, Çin Komünist Partisi yöneticilerinin yürüttüğü politikanın mahiyetidir. Bu politika, hayata, hayatın gerçek sorunlarına bağlı değildir. Bugünkü konkre ödevlere göre tesbit edilmemiştir. Bunu da, ülkemizdeki durumu örnek alarak kolayca ispatlayabiliriz.

Çinli yöneticiler, Belçikadaki işçi hareketi ve demokratik hareketin militanlarına, bir süreden beri, gayet tuhaf bir propaganda yapıyorlar. Çinli yöneticiler, çeşitli yayınlarında, işçi ve demokrasi hareketlerine müdahale ediyor, uzun yıllar harcanan emek ve çabalarla yön verilmiş olan işçi ve demokrasi hareketlerine başka bir yola sokmak istediklerini gizlemiyorlar.

Başkasının işine karşımak doğru değildir. Böylesi ise, büsbütün yersiz oluyor.

Yukarıda da söylediğimiz gibi, her hangi bir politik görüş ve yöneliş gökten inmez. Bunlar, ülkeden ülkeye değişir; halkların isteklerine, ülkenin özel meselelerine bağlıdır. Savaş her zaman milli koşulları hesaba katmalıdır. İşte bunun içindir ki, işçi sınıfının politikasına hangi yönün verileceğini ancak yığınlar tesbit edebilir; hareketi zafere götürecek onlardır; girilen savaşın sorumluluğunu da yığın teşkilâtları taşır. İşçi hareketi ne kadar demokratik olursa, aksiyona o nisbette hâkim olur, tecrübelerle o kadar olgunlaşır, ülkenin siyasi hayatını o nisbette etkiler.

Fakat bunlar, Çin Komünist Partisi yöneticilerinin anlamak istemedikleri gerçeklerdir. En büyük hataları da, diğer partilere, ve bu arada Belçika partisine, tamamen yabancı olan bir politikayı zorla kabul ettirmek istemeleridir.

Ülkemizde, Çin politikasının başlıca âleti, J. Grippa grubu'dur. Bu grup neyi temsil ediyor? Ortaya çıkışının sebepleri nedir? Olanakları nelerdir?

Grippa grubu (grupçuk demek daha doğru olur) pek ufak bir teşkilâttır. Üye sayısı 200'ü bulmaz. Daha doğrusu, 1963'de ortaya çıktığında o kadar üyesi vardı. Bugün grup ufalmıştır. Hataya düşerek bu grubun etkisine kapılan birçok eleman, bu teşkilâttan sonradan çıkmıştır: kimisi Grippa'nın saçma ve kaba Sovyet düşmanlığına alışmamıştır; kimisi de bu grubun görüşlerine temel olan yapmacık, zoraki plâtfomdan rahatsız olmuştur. Grippa grubunun Belçika işçi sınıfını hiçbir şekilde etkilemediğini söylersek, yanılmış olmayız. Grippa'nın taraftarları aydınların ve üniversite öğrencilerinin temsilcileridir; ama bu çevrelerde bile, grubun etkisi pek önemsiz kalmaktadır.

Grippa grubuna giren unsurlar hangileridir? Aralarında, Grippa gibi, işçi örgütlerinde hiçbir zaman rol oynamamış, ama politik hırs-

ları olan insanlar bulunuyor. Bu grupta, ahlâksızlıkları yüzünden Komünist Partisinden atılmış kimseler var (örneğin, Parti parasını dolandırmış, Partiye hile yapmış insanlar v. s.). Bu grupta, Henri Gliner gibi, hataları veya ilgisizlikleri için Partinin disiplin cezalarına uğramış olmaları yüzünden «incinmiş» kimseler de bulunuyor.

Grippa grubu tesadüfen mi ortaya çıktı? Zannımca, bu grubun ortaya çıkışının objektif sebepleri var. Asıl sebep, Partimizin XI. Kongresinde tesbit edilen politikayı anlama ve uygulamadaki gecikme olmuştur. (Bu politika birlik sağlama yönüne çevrilmişti, ve o tarihte memleketimizde görülmeğe başlıyan *sola dönüşe* göre tesbit edilmişti.) Bu politikayı anlama ve uygulamadaki gecikme, özellikle, işçi sınıfının daha az kalabalık olduğu Brüksel bölgesinde kendini hissettirmiştir.

Bu sebeplerin dışında, grubun meydana gelişinde en önemli rol, Çinli yöneticilerin oynamış olduğu roldür. Çinli yöneticiler, başka ülkelerde yaptıkları gibi SBKP-nin, XX. Kongresinde tesbit edilen hareket hattından şüphe eden, bu hattı doğru bulmayan unsurları Belçikada da aradılar ve buldular. Bu buldukları insanların kafasını şu görüş ve düşüncelerle doldurdular: XX. Kongrede tesbit edilen politik hat yanlıştır; ve Sovyetler Birliği Komünist Partisi idarecileri arasında pek yakında yapılacak büyük çapta değişmelerle bu hat değiştirilecektir... Böylece, Çinli yöneticilerin iddiaların yaymağa hazır bir misyoner grubu meydana çıktı.

Grippa grubunun önemini ve etkisini mühimsemek gibi bir düşünceden uzağım. «Jenmin Jibao» ve «Huntzi» gazetelerinde yayınlanan 7-ci makalede açığa vurulduğuna göre, Grippa ile grubu «Yeni Belçika Komünist Partisi»ni kuracaklardır. Fakat bunlar boş umutlardır! Bu grubun etkisi gittikçe azalmakta ve halk oyu önünde kredisini kaybetmektedir.

Bu anlaşılır bir şeydir. Çünkü Grippa grubunun, Belçika işçi sınıfına vereceği hiçbir şeyi yoktur. Nitekim, yüksek tirajlı yayınlarında, Belçikadaki durumun her hangi bir incelenmesine rastlanmıyor. Çünkü böyle bir inceleme, işçi güçlerinin gelişmesini ve Partimizin bu gelişmedeki olumlu rolünü meydana çıkarır. Bu grubun polemiginde de, aynı zorakilik görülmektedir. Bu grubun, memleketimizin işçi sınıfına uygun düşebilecek bir politika tesbit ederken yaptığı iş, Partimizin son Kongresinde varılan sonuçları ve alınan kararları beceriksizce taklitten başka bir şey değildir.

Bu grupta yeni bir fikir, yeni bir parola, yeni bir hareket teklifi yoktur. Politik güçsüzlüğü, çabalarındaki boşluk, Brüksel grubunun ne kadar yapmacık nitelikte olduğunu, Belçika işçi hareketine ne kadar yabancı kaldığını iyice gösteriyor. Bu grup, Belçika işçi sınıfında önemli bir akım yaratmayı umut etmiyor. Ödevi, sadece Belçika komünistlerinin hareketlerine zarar getirmek, güçlük çıkarmak,

Sovyetler Birliğine kara sürmeğe çalışmaktır. Faaliyetinin amacı komünist partisi aleyhtarlığı ve Sovyet aleyhtarlığıdır.

Grippa grubu, bizim çok büyük gayretler sarfederek sağladığımız Partimizin demokratik yapı ve işleyişine zarar vermeğe çalışmaktadır. İşçi kitleleri, Partimizin, genel kongre kararlarını harfiyen uygulayan, şahısları angaje eden oyları gizli tutan, alınan kararlara titizlikle saygı gösteren, demokratik şekilde işliyen bir parti olduğunu görüyorlar. Partimiz, parti içi çalışma şekil ve metodlarını halka açıklamış, bütün işçi örgütlerine örnek olacak demokratik usullerle çalışan bir teşkilât olmak istemiştir. Son kongremiz, Parti tüzüğünü izah eden, yayan bir kampanyaya karar verdi. Tüzüğümüzü yalnız bütün üyelerimize değil, aynı zamanda birçok sendika militanlarına tanıtmak istiyoruz. Grippa grubunun parti aleyhtarı gevezelikleri bu alanda bizim için çok önemli olan işleri ve çabaları unutturmamalıdır.

Grippa grubu, politikasını beğendirmeye işinde büyük güçlülere uğruyor. Politikası, gerçeklerle ilgisiz, maceracı bir politika olduğu için, grup, Belçika işçi hareketinde bugüne dek görülmemiş en ahlâksız metodlara başvuruyor. Başlıca faaliyeti, sahte vesikalar yayınlamak, insanları şaşırtmak, emekçiler arasında komünist partisi hakkında şüpheler uyandıracak iftiralar yağdırmaktır. Grubun başvurduğu usuller ve provokasyonlara karşı çok dikkatli davranmalıyız; ama bu dikkat bize asıl ödevlerimizi unutturmamalıdır.

İç alanda, asıl ödevimiz, *çalışma plânımızın gerçekleştirilmesi, ve son Kongremizde alınmış kararların uygulanmasıdır*. Diğer komünist partileriyle münasebetlerimiz alanında ise, aklımız fikrimiz Çinlilerin polemiğinde olmamalıdır. Çin Komünist Partisinin yürüttüğü politikanın kötülükleri hakkında düşündüklerimizi söylemeliyiz; fakat *kardeş partilerle yapmak istediğimiz geniş tartışmalarda, her şeyden önce dünya komünist hareketinin gelişmesini sağlayacak olan meseleleri öne sürmeliyiz*. Birçok ülkede olduğu gibi, kendi ülkemizde de, komünist hareketinde birçok gecikmeler, birçok yetersizlikler görülüyor. İşte girişeceğimiz iş, tartışmalarla, tecrübe değiştokuşlarıyla, bu yetersizlikleri gidermektir. Milletlerarası tartışma ve temaslardan, bize fayda sağlayacak dersler çıkarmak istiyoruz.

Durum her gün daha çok sosyalist cephe ile barış hareketinin yararına geliyor. Faaliyetimiz genişledikçe, kapitalizme ve emperyalizme karşı yürütülen çeşitli savaş şekilleri arasında organik bağ daha açık belirliyor. Bir alanda yürütülen savaş, komşu alanlardaki savaşı destekliyor. Amaçlarımızın mantık⁶, savaşımızın da etrafımıza daima daha çok savaşçı toplıyacak, büyük başarılar sağlayacak, haklı, doğru bir savaş olduğu ispat edilmiştir.

Amacımız, sosyalizmi, nükleer füzelerle mahvolmuş bir dünyada kurmak değildir. Amacımız, emperyalistlerin elini kolunu bağlamak, ve korkunç plânlarını uygulamalarına engel olmaktır. Bu büyük tarihsel savaşın zaferle sona ereceğine inanıyoruz.

Tarihsel sorumluluklarını idrak etmeleri, kendi partilerinin ve bütün komünist hareketinin faaliyetini etkil kılmak istemeleri, bütün gerçek Leninistlerin, Çinli yöneticilerin yanlış politikasına karşı sonuna kadar savaşmalarını gerektiriyor. Gerçek Marksist teorinin özünü kavramamız, komünist hareketini kuvvetlendirip çelikleştir-memiz, bu yanlış politikaya karşı savaşmakla olur.

Komünizm yolundaki çeşitli engelleri yok eden komünist ve işçi partileri, halklara karşı yüklendikleri mukaddes ödevi gerçekleştir-mektedirler.

TÜSTAV

Milli kurtuluş hareketi ve dünya devrimci süreci

Fuad Nasır, Aziz Al-Hac

Milli kurtuluş hareketi, tarihi önemi bakımından sosyalist dünya sisteminin kuruluşundan sonra, çağımızın hakikaten ikinci büyük hareketi oldu. Asya, Afrika ve Lâtin Amerika ülkelerindeki milli kurtuluş devrimleri, emperyalizme ve onun sömürgecilik sistemine ağır darbeler indirmektedir. Eski sömürge imparatorluklarının harabeleri üzerinde, nüfusları 1,5 milyarı bulan 50 den fazla yeni egemen devlet kurulmuştur.

Milletleraresi işlere gitgide daha aktif olarak katılan bu yeni devletler, çeşitli dünya meselelerinin çözümüne etki yapıyorlar. Bu ülkelerin çoğu, çeşitli sosyal sistemlere sahip devletlerin yanyana barış içinde yaşama prensibini, nükleer harbin önlenmesi gayretlerini, genel ve tam silâhsızlanma hareketini aktif olarak savunuyorlar.

Milli kurtuluş devrimlerinin her gün daha çok etkili bir rol oynayıp önem kazanması, bu devrimlerin daha da genişleyip derinleşmesi, dünya devrim sürecinde milli kurtuluş hareketinin rolü, çağımızın temel devrimci güçleri arasındaki bağlar ve karşılıklı etkiler, evvel-den ezgi altında yaşamış milletlerin kurtuluş savaşlarının karakter ve perspektifleri meselesini yeniden ortaya koyuyor.

I

Milli kurtuluş devrimlerinin bugünkü safhasında temel özellikleri veya karakteristik vasıfları nedir ?

1. Milli kurtuluş hareketi, milli sınırları aşarak, dünya çapında bir karakter kazandı. Bu hareket, bugün yalnız herhangi bir sömürgeci devlete karşı değil, *bütün sömürge sistemine karşı* yöneltilmiştir. Sömürgecilik sisteminin parçalanması bugün artık son devresine girmiştir. Milli kurtuluş devrimlerinin yükselen hareketi, artık hiçbir şekilde durdurulamaz. Eskiden emperyalist sömürgecilerin elinde bulunan büyük alanlar, bugün emperyalizme karşı savaş cepheleri olmuştur.

Asya, Afrika ve Lâtin Amerika halklarının yürüttükleri kahramanca savaşların natiçesi olarak dünya emperyalizminin mevzileri önemli derecede zayıfladı. Eski sömürge ve yarı sömürgelerin politik

hürriyetlerine kavuşmaları, sömürgecilik boyunduruğundan kurtulmaları, bağımsız egemen devletlerin doğması geniş halk kitlelerinde bugüne dek görülmemiş geniş bir siyasi hareket ve şuur yarattı. Eskiden tarihsel gelişmenin faaliyet alanı olan halk kitleleri, bugün artık tarihin aktif yaratıcıları oldular.

2. Milli kurtuluş hareketinin bugünkü safhasının başlıca özelliği, savaş şekil ve metodlarındaki çeşitliliktir; bunlar, her ülkedeki konkrete şartlara, her ülkedeki politik ve sınıflı güçlerin toplanma, gruplanma şekillerine, ekonomik-sosyal gelişmenin ve kitlelerin aktiflik derecesine değişmektedir. Bunun sonucu olarak, silâhlı savaş tek, kaçınılmaz savaş olarak kabul etmek, diğer savaş şekillerine, «reformizm», «teslim olma» diye bakmak, büyük bir yanlışlık olur. Her millet, önünde duran meseleleri çözmek için, kendisine en uygun yol ve şekilleri seçiyor. Kurtulan yeni ülkeler, gelişmeleri sırasında, emperyalist komplolara, emperyalist müdahalelerine karşı koymak, ve ülke içindeki gericilerle de savaşmak zorundalar. Bu savaşlar, iç harp veya silâhlı çatışma şeklini almasa bile, yine sınıf savaşlarıdır, milli savaşlardır. Halkların devrimci savaşı bir tek kalıba sokulamaz. Milli kurtuluş devrimleri ancak belli bir ülkenin olanaklarına, gerçeklerine uygun düşebilecek çeşitli savaş şekillerinin bulunup uygulanmasıyla başarıya ulaşabilir.

3. Milli kurtuluş hareketi, bugünkü devrede, yalnızca milli baskının ve emperyalist ezginin yokedilmesi için savaşmakla yetinmiyor; bu hareket günümüzün koşulları içinde ileriye doğru önemli bir adım daha atarak, gerçekleştirilmesi, sosyalizme giden yolun açılması için maddi temellerin sağlanmasına etki yapacak yeni ödevler ortaya koyuyor.

Emperyalistler bugün artık eski sömürge ve yarı sömürgelere dolaysız bir baskı yapamıyorlar. Fakat bu ülkelerin ekonomik hayatını ellerinde tutuyorlar. Kapitalist dünya ekonomisinin ham madde kaynakları olan bu ülkeler, dünya kapitalist sisteminin kurduğu işbölümü alanı içinde bulunuyorlar. Siyasi bağımsızlığa kavuşan birçok ülke bugün sosyal-ekonomik bakımdan geri kalmış durumdadır. Bu yüzden, milyonlarca insanı, hattâ kıtaları, sömürgeci ezginin yarattığı sefaletten ve gerilikten kurtarmak, genç bağımsız devletlerin karşısına temel meselelerden biri olarak çıkmaktadır.

Lenin'in de belirtriği gibi, ekonomik bakımdan kurtuluşa kavuşmak, milli bağımsızlık savaşında halkların baş ödevidir: «Burjuva ideologları hep *milli* kurtuluş üzerinde duruyorlar. *Ekonomik* kurtuluşu gölgede bırakıyorlar. Gerçekte, en önemlisi, ekonomik kurtuluşur.»

Kendilerini sömürgecilerin elinden kurtaran ve pratikte ekonomik bağımsızlıklarını sağlamaya girişen halklar, sömürgeciliğin ekonomik temeline şiddetle saldırmaktadırlar. Bu savaşın önemi, milli kurtuluş

devrimlerini sosyalist devrimlerin eşğine getirmesindedir. Bazı ahvalde, Cezayirde, Birmanya'da v. s olduğu gibi, ekonomik kurtuluş savaşının yanında, kapitalizmin sınırlarını aşan ve sosyalizme geçişe elverişli maddi basamaklar hazırlayan, köklü değişmeler yapılmaktadır. Tabiidir ki, ekonomik kurtuluş savaşı, politik savaştan, hem hâlâ mevcut eski sömürgecilik sistemine hem de yeni sömürgecilik şekillerine ve özellikle SEATO, SENTO ve diğer saldırgan askerî bloklara karşı savaştan, Amerikanın yönettiği milletlerarası emperyalizmin «yardım» adıyla halklara dayattığı çeşitli anlaşmalara karşı savaştan hiçbir suretle ayrılamaz.

Gerçekten de, eskiden milletlerarası sömürgeci sermayenin el koyduğu Süveyş Kanalı'nın millileştirilmesi hareketi, Mısır halkının 1956 sonbaharında İngiltere, Fransa ve İsrailin silâhlı saldırısına karşı yürüttüğü savaştan nasıl ayrı tutulabilir? Bunun gibi, Birmanya ve Seylân'da, petrol şirketlerinin millileştirilmesi, emperyalistlerin bu ülkelere uygulamaya çalıştıkları yeni-sömürgecilik politikasına karşı savaşın bir parçasıdır. Bugünkü safhada, milli kurtuluş hareketinin özelliği, halkların, bir yandan sömürgecilerin silâhlı dayatmalarına, bir yandan da kurtuluşlarına yeni kavuşan ülkelerde yabancı tekelci sermayenin kullandığı dolaylı yeni kontrol şekillerine, ve bu kontrolü devam ettirebilmek için başvurduğu yeni metodlara karşı savaşmak zorunda kalmalarıdır.

Ekonomik bağımsızlığın elde edilmesi, kurtulan ülkenin gerçeklerine uygun düşen gelişme yolunun seçilmesi meselesiyle sıkı sıkıya bağlıdır. Anti-emperyalist devrimlerini yaparken, birçok ülkeler — Çin, Kuzey Kore, Kuzey Vivetnam, Küba — kendilerini bütün emperyalist sömürme şekillerinden tamamen kurtardılar, ve sosyalizmi kurma yoluna girdiler. Fakat eski sömürgelerin büyük çoğunluğu, emperyalistlerin politik baskısından kurtulmakla beraber, yine de kapitalist ekonomi sistemi içinde kaldılar. Bu ülkelerde anti-emperyalist devrimci hareket genişledikçe, seçilecek yol meselesi çözüm bekliyen çok acil bir mesele haline geldi.

Milli kurtuluş devriminin derinliğine gelişmesi sonucu olarak, bazı ülkelerde, toplumun sosyal-ekonomik yapısına yeni biçimler verme işi dev adımlarla ilerliyor; bu ülkeler yarı-feodal, yarı-kapitalist, hattâ bazen ilkel kabile şeklinden kapitalist olmıyan gelişme şekillerine, eninde sonunda sosyalizme götüren şekillere atlıyorlar.

Bütün bu özellikler, milli kurtuluş hareketinin sosyalist devrimin bir «yedeği» olmaktan çıkıp, dünya birleşik devrimci sürecinin önemli unsurlarından biri haline geldiğini göstermektedir. Bir zamanlar sadece perspektif olarak kabul edilen şey, kaçınılmaz bir gerçek oldu. Lenin'in önceden kestirerek dediği gibi: «Sosyalist devrim her ülkede devrimci proletaryanın kendi burjuvazisine karşı sadece ve başlıca savaşı olmıyacaktır, hayır, bu devrim boyunduruk

Dünya devrimci hareketinde, milli kurtuluş hareketinin yerini ve rolünü doğru olarak tayin için, evvelâ, bu milli kurtuluş hareketinin İkinci Dünya Savaşından sonra sağladığı büyük başarıların nedenlerini iyice anlamamız gerekiyor.

Bilindiği gibi, bu başarılar, barış içinde yanyana yaşama şartları ortamında, Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerin, gelişmiş kapitalist ülkeler işçi sınıfının ve onun Marksist-Leninist partilerinin yardım ve desteği ile elde edilmiştir. Milyonlarca insanın sömürgecilerin ezgisinden kurtulması, sosyalizmin bir tek ülkenin sınırlarını aşıp bir dünya sistemi haline gelmesinden sonra mümkün olmuştur.

Dünya sosyalist sistemiyle milli kurtuluş hareketlerinin birleşmesi çağdaş şartlar içinde milli devrimlerin önünde duran yeni ödevlerin gerçekleştirilmesi savaşına sağlam bir temel sağlamaktadır. Dünya sosyalist sistemi ve onun üncüsü Savyetler Birliği, bağımsızlığa yeni kavuşan ülkelerin elde ettikleri hakları teminat altına alıyor ve bu ülkeleri emperyalistlerin aksi-devrim ihracı denemelerine karşı koruyor.

Sovyetler Birliği ile diğer sosyalist ülkeler, Mısır halkının 1956-daki üçlü saldırıya karşı yürüttüğü kahramanca savaşı desteklediler. Emperyalistlerin saldırı tehditlerine karşı 1957'de Suriye'yi 1958 temmuz devriminde de Irak'ı destekliyen yine Sovyetler Birliği ile sosyalist ülkelerdir.

Küba halkının elde ettiği devrimci başarılarla karşı Amerikan saldırganlık plânlarının başarısızlığa uğraması, Sovyetler Birliğinin, halkların elde ettikleri devrimlerin ve kazançlarının destekleyici ve savunucu rolünü oynadığını açıkça belirtmiştir.

Dünya devrimci sürecinin unsurları olan dünya sosyalist güçleri ile milli kurtuluş hareketi arasındaki sıkı birliğin objektif temeli her ikisinde de anti-emperyalist, kurtuluşçu bir öz olması, her ikisinin de ortak düşmana, yani emperyalizme karşı savaşmasıdır. Lenin'e göre, sömürgelerdeki anti-emperyalist, demokratik devrimler ile sosyalist devrimlerin birleşmesi, dünya kurtuluş hareketinin başarı şartlarından biridir. Lenin 1919'da şunları yazmıştı: «Bugün Doğu halklarının devrimci hareketi, Sovyet Cumhuriyetimizin milletlerarası emperyalizme karşı yürüttüğü devrimci savaşla birleştiği ölçüde gelişir, etkili olur ve başarıya ulaşabilir.»

Sosyalist devrimler dünya emperyalizminin kuvvetlerini zayıflatmadığı, kapitalizm bütün dünya ekonomisini kapsıyan bir sistem kaldığı müddetçe, ezgi altındaki halkların yıllarca yürüttükleri kurtuluş savaşlarının başarıya ulaşamadığı tarihsel bir gerçektir. Rusya'da Büyük Oktobr Devriminin zaferinden sonra, yani emperyamizm bütün dünyayı saran bir sistem olmaktan çıktıktan sonra, sömürgecilik sistemi derin buhranlar devresine girdi. Sosyalist dünyanın gelişmesiyle de sömürge imparatorlukları yıkılıp yok olmağa başladı.

altındaki bütün sömürge ve ülkelerin, bütün bağımlı ülkelerin, milletlerarası emperyalizme karşı savaşı olacaktır.»

II

Dünya sosyalist sisteminin varlığı ve milletlerarası proletaryanın devrimci savaşının etkisiyle sağlanabilen milli kurtuluş hareketinin tarihsel başarıları, emperyalistlere karşı savaşı hızlandırmada sosyalizm ve barış güçlerine yardım etmektedir.

Kurtuluş devrimlerinin başarısı neticesinde emperyalist egemenliğinin sınırları çok daraldı. Nitekim, bugün emperyalistlerin doğrudan doğruya politik etki yaparak yönettikleri ülkelerin sayısı çok azalmıştır. Bunlar Asya, Afrika ve Lâtin Amerikada, saldırgan askeri bloklara girmiş, sömürge kalıntısı birkaç ülkeden ibarettir. Milli kurtuluş devrimlerinin daha da genişleyip derinleşmesiyle, bağımsızlıklarına yeni kavuşan ülkelerde emperyalistlerin ekonomik baskı alanı da gitgide daralmaktadır. Yabancı tekelciler, eski sömürgelerin ve yarı sömürgelerin muazzam canlı ve maddi kaynaklarını artık evvelki gibi kullanamıyorlar. Milli kurtuluş devrimlerinin genişleyip yayılması yalnız eski sömürge ve yarı sömürge ülkelerde değil, aynı zamanda metropollerde de emperyalizmin bütün çelişmelerini artırarak durumunu sarsıyor, zayıflatıyor.

Yeni bağımsız devletlerin ortaya çıkışı ile, güçler dengesi, barış ve sosyalizmin yararına değişmiştir. Bu ülkelerin çoğu politik bakımdan tarafsız veya bloklar dışı denilen ülkeler arasına girmiştir. Bu yeni ülkeler, devrimizin en önemli meseleleri karşısında, (örneğin: harbe karşı koyma, genel ve tam silâhsızlanma, nükleer denemelerin, yabancı askeri üslerin kaldırılması meselelerinde), sosyalist ülkelerin politikasını destekliyorlar. Bunlar, sosyalist ülkelerle beraber, emperyalizme, onun saldırgan politikasına ve harbe karşı koyan geniş bir barış cephesi meydana getiriyorlar.

Demek ki, barış ve sosyalizm için, milli kurtuluş hareketi büyük bir önem taşıyor. Fakat bu hareketin gerçek rolünü olduğundan da önemli göstermek, teorik bakımdan yanlış, pratikte de tehlikeli olur. Son zamanlarda ise «üç kıta» teorisi diye bir şey belirmiştir. Buna göre, Asya, Afrika ve Lâtin Amerika, dünya çelişmelerinin göbeği, ve devrimci savaşların başlıca alanı ilân edilmekte, dünya devrimci sürecinin başarısı da nerdeyse tümüyle bu kıtalardaki savaşlara bağlı gösterilmektedir. Bu fikirler, komünist ve işçi partilerinin 1957 ve 1960 toplantılarında elbirliği ile tesbit edilen genel hatta uygun değildir. Bu nazariye, Sovyetler Birliğini, diğer sosyalist ülkeleri ve gelişmiş kapitalist ülkelerindeki komünist ve işçi partilerini; boyunduruk altındaki halkların kurtuluş savaşlarına karşı «pasif», «olumsuz», hattâ «küçümser» bir tutum takınmakla itham ediyor.

lkeler arasındaki çelişmelere önem vermek gerektiğinde ısrar ediyorlar.

Çağdaş dünyada, elbet birçok çelişmeler var. Başlıcaları, sosyalist dünya ile kapitalist dünya arasındaki çelişmeden başka, gelişmiş ülkelerde tekelci burjuvazi ile işçi sınıfı arasındaki çelişmeler, sömürülen ülkelerle emperyalizm arasındaki çelişmeler, ve emperyalist devletlerin kendi aralarındaki elişmelerdir. Burada önemli olan nokta, bu çelişmelerden hangisinin tarihsel gelişmeye kesin etki yaptığını anliyabilmektir. Lenin'in de birçok defalar belirttiği gibi, dünya politikasının düğüm noktası, dünya burjuvazisinin Sovyet Cumhuriyetine karşı yürüttüğü savaştır; zira ilerici işçiler ve sömürgelerdeki milli kurtuluş hareketleri, keza baskı altındaki halkların bütün hareketleri, bu cumhuriyetin etrafında toplanıyor. Bugün de dünya burjuvazisinin başlıca saldırı hedefi yine Sovyetler Birliği ile diğer sosyalist ülkelerdir.

Devrimizin temel çelişmesini, yani iki karşıt sistem arasındaki çelişme çözümünü, sadece ve hattâ hepten, ezilen halkların milli kurtuluş savaşı alanında görmek olmaz. Süphesiz ki, Asya, Afrika ve Lâtin Amerika, emperyalist sisteminin zayıf noktalarıdır. Fakat bundan, ezilen halkların yürüttüğü savaşın dünya emperyalizmini tek başına yokedebileceği sonucunu çıkarmak mümkün müdür? Çinli yoldaşlara göre, bu sonucu çıkarmak mümkündür ve biricik gerçek sonuç da budur. Onların yazdıklarına göre: «Bugünkü dünyada, çeşitli çelişmeler Asya, Afrika ve Lâtin Amerikanın geniş bölgelerinde toplanmıştır. Buraları, emperyalist egemenliğinin kolayca vurulabilecek en zayıf noktaları ve emperyalizme şiddetli darbeler indiren dünya devrimi fırtınasının başlıca merkezleridir.»

Milli kurtuluş hareketinin emperyalizmin yıkılmasında baş faktör olduğunu sanmak, Asya, Afrika ve Lâtin Amerika halklarının kendi çabalarıyla emperyalizmi yıkabileceklerini kabul etmek olur. Oysa, eski İngiliz, Fransız v.s. sömürgeleri politik bağımsızlığa kavuştukları halde, İngiliz, Fransız ve Belçika emperyalizmi hâlâ yok edilmemiştir. Böylece, devrimci hareket merkezinin o  kıta bölgelerine geçtiğini ve bu bakımdan milli kurtuluş hareketinin dünya devriminde baş ve kesin faktör olduğunu ileri süren görüşü, hayat doğrulamıyor, tersine yalanlıyor. Son zamanlarda, ezilen halklarla emperyalist güçler arasındaki kesin çatışmalarda, savaşın sonucunu eninde sonunda tayin eden şey sosyalist dünyanın gücü ve aynı ezgiye daha önce uğramış halkların kahramanca savaşları değil midir? Küba buhranı patlak verdiği zaman, Amerikan emperyalistlerini Kbaya aksi-devrim ihracından vazgeçmek zorunda bırakan, Küba halkının bütün sosyalist dünya tarafından canla başla desteklenen şanlı savaşı değil miydi? Fidel Kastro bir demecinde şunları söyledi:

Dünya sosyalist sistemi, bir yandan milli kurtuluş hareketinin başlıca yardımcısı olmakta; bir yandan da, bağımsızlıklarına yeni kavuşan ülkelerin bağımsız gelişmelerini garanti etmektedir.

Ben Bella bu fikri şöylece açıklar: «Arap ülkelerinde olsun, milli kurtuluş hareketini destekleme bakımından sosyalist cephenin oynadığı rol inkâr edilemez. Bundan evvel de söylediklerimi tekrar ediyorum: Gücü ve dünyadaki etkisi ile Sovyetler Birliği olmasaydı, milli kurtuluş hareketleri başarıya kavuşamazdı.»

Gelişmiş kapitalist ülkelerindeki işçi sınıfının devrimci savaşı, milli kurtuluş hareketinin yayılıp gelişmesini kolaylaştırıyor. Bu devrimci savaş, emperyalistlerin kendi ülkelerindeki durumunu zayıflatıyor, böylece de tekelci sermayenin, sömürge politikasını eski zorbalık şekilleriyle yürütmesini engelliyor. Fransız işçi sınıfının Cezayir'in kurtuluşuna sağladığı yardım, İngiliz-Fransız-İsrail saldırısında İngiliz işçi sınıfının Mısırı destekliyen olumlu tutumu ve benzerleri bunun örnekleridir.

Demek oluyor ki: *Sömürge ve bağımlı ülkeler halklarının devrimci kurtuluşu, sömürülen halkların çabaları ile, başta dünya sosyalist sistemi olmak üzere bütün anti-emperyalist devrimci güçlerin birleşmesinin sonucudur.* Bunun içindir ki, milli kurtuluş hareketini dünya devrimci güçleri akımından ayırmak, bu hareketleri tabii müttefiklerinden, yani dünya sosyalizminden ve milletlerarası işçi hareketinden koparmak, milli kurtuluş hareketini «kendine yeter» görmek, onu nerdeyse emperyalizmin yıkılışını sağlayacak tek ve ana faktör olarak ilân etmek hususunda Çin Kömünist Partisi önderlerinin çabaları, emperyalizme karşı savaşılan güçleri ancak böler ve zayıflatır.

Bu görüşler, çağımızın karakterini ve onun temel çelişmesinin, yani iki dünya sistemi — kapitalizm ve sosyalizm — arasındaki çelişmenin özünü doğru olarak anlamaktan çok uzaktır. Milli kurtuluş hareketinin karakteri, bu iki dünya sistemi arasındaki savaştan ayrılırsa, anlaşılabilir. Baskı altındaki halklarla emperyalizm arasındaki çelişmenin, çağımızın temel çelişmesi olduğu «teorisinin», yukarıdaki gerçeğin ışığı altında baştan aşağı yanlış olduğu anlaşılır. Bu teoriye dayanılarak, emperyalizme doğrudan doğruya darbeler indiren tek gücün, ancak milli kurtuluş devrimleri olduğu gibi yanlış bir sonuç çıkarılıyor. Ama ezgi altındaki milletlerle emperyalizm arasındaki çelişmeyi çağımızın başlıca çelişmesi diye kabul etmek, dünya devrimci hareketinin yönetimini işçi sınıfının ve onun yarattığı sosyalist dünya sisteminin elinden almak ve bu yönetimi bugün birçok ülkede kurtuluş hareketinin başında bulunan milli burjuvaziye vermek demektir. Bu görüşler barış içinde yanyana yaşama prensibine saldıran Çinli önderlerin tutumunu açıklıyor. Çinli önderler, sosyal sistemler arasındaki farklara değil, gelişmiş ve az gelişmiş

Sosyalizm ve komünizmi kurmakta olan halklar, kapitalist ülkelerde işçi sınıfının devrimci hareketi, ezgi altındaki halkların milli kurtuluş savaşı, genel demokratik hareketler, çağımızın bütün bu büyük kuvvetleri, dünya emperyalist sisteminin kökünü kazan ve onu çökerten genel bir sele katılıyor.»

III

«Milletlerarası işçi sınıfı ve onun eseri olan dünya sosyalist sisteminin milli kurtuluş hareketi ile birleşmesinin önemi, bir yandan sömürgeciliğin yokedilmesi için yürütülen savaşa yardım etmesinde, bir yandan da milli kurtuluş devrimlerinin sosyalist devrimlere geçmesini sağlayacak reel şartları doğurmasındadır. Başka bir deyimle, bugünkü devrede: *dünya sosyalizminin ve milletlerarası işçi hareketinin, milli kurtuluş savaşıyla birleşmesi, bugüne kadar ezilmiş halkların elde ettikleri kazançları sağlamlaştıyor: bundan başka da, yeni kurtulan ve kurtulmakta olan ülkelere, milli kurtuluş devrimlerini daha da ha da genişletme ve derinleştirme ufukları açıyor.*

Asya, Afrika ve Lâtin Amerika halklarının, sömürgecilik ve feodalizm kalıntılarını yoketmek ve ekonomik bağımsızlıklarını elde etmek için yürüttükleri savaşlar ve yaptıkları işbirliği, milli kurtuluş devrimlerinin tamamlanmasında esas şarttır. Eski sömürgelerin bağımsızlığa kavuşması, bu meseleleri çözme yolunda en önemli temel şartları meydana getirdi. Birçok yeni ülke, geriliklerini gidermek, bağımsız bir milli ekonomi kurmak yolunda hızla ilerliyorlar. Bu ülkelerdeki üretici güçler, sömürgeci ezgi altında bulundukları devire oranla, çok daha hızlı bir tempo ile gelişiyor. Örneğin, İkinci Dünya Savaşından evvel, sömürgelerde ve bağımlı ülkelerde, yılda %1-i geçmiyen genel üretim artışı, bugün % 4 — den fazladır. Birleşmiş Milletler istatistiklerine göre, az gelişmiş ülkelerde sanayide ortalama artış % 7,9-u buluyor. Oysa gelişmiş kapitalist ülkelerde bu artış ancak % 4,2 dir. Kurtulan birçok genç ülkede, bağımsız bir milli ekonominin kurulması için şart olan üretim kolları, belirli bir şekilde gelişiyor.

Bu genç bağımsız ülkelerdeki son 10 yıllık gelişme, milli kurtuluş devriminin ödevlerini tamamlamak için demokrasiyi kuvvetlendirmenin şart olduğunu her zamankinden daha açık olarak gösteriyor. Milli bağımsızlığı korumak ve kuvvetlendirmek, yeni — sömürgeciliğin oyunlarına engel olmak ve toprak reformu, sanayileşme, yabancı tekellerin egemenliğine son verme gibi etkili ve radikal değişikliklerin sağlanması için, demokrasi, güçlü bir silâhtır.

Demokrasiyi yoketmek, emekçilerin elinden siyasi hürriyet ve halklarını almak, onların siyasi ve ekonomik hayata katılmalarını engellemek milli vatansever güçleri böler ve sonuç emperyalistlerle en gerici çevrelerin yararına olur. Hükümetleri demokratisiyi boğ-

«Sovyetler Birliği olmasaydı, emperyalistler ölkemize karşı doğrudan doğruya silâhlı saldırganlığa girişmekte tereddüt etmezlerdi. Emperyalistlerin ölkemize karşı saldırısını engelliyen güç, Sovyetler Birliği ile bütün sosyalist dünyanın gücü olmuştur.»

Milletlerarası işçi sınıfının ve dünya sosyalist sisteminin rolünü, çağdaş toplumun ana çelişmesini hesaba katmadan, milli kurtuluş hareketinin yerini ve önemini doğru anlamak mümkün değildir. Lenin'in dediği gibi: «... Milletlerin karşılıklı münasebetlerini, bütün dünya devletleri sistemini tayin eden, küçük bir grup emperyalist milletlerin sovyet hareketine ve başında Sovyet Rusyanın bulunduğu Sovyet devletlerine karşı yürüttüğu savaştır. Bunu gözden kaçırsak, dünyanın en hücre köşesinde bile olsa, hiçbir milli meseleyi veya sömürge meselesini doğru anlayıp değerlendiremeyiz. Gelişmiş ve gelişmemiş ölkelerdeki komünist partileri ancak bu noktadan hareket ederlerse, politik meseleleri doğru olarak ortaya koyabilir ve çözebilirler.»

Lenin'in zamanımızın temel çelişmesiyle ilgili bu tezini bugünkü şartlara göre genişleten milletlerarası Komünist hareketi, kendi program belgelerinde şu noktayı belirtmektedir: Milletlerarası işçi sınıfının ve sosyalist ölkelerin, bütün dünyada sosyalizmin zaferini sağlamak yolunda emperyalizme karşı yürüttükleri savaş, dünya gelişmesinin esas yönünü tayin eden savaştır. 1960 Bildirisinde belirtildiği gibi «Çağımızın en güçlü etkenleri, milletlerarası işçi sınıfı ve onun başlıca eseri olan dünya sosyalist sistemidir. Bunlar, barış, demokrasi, milli kurtuluş, sosyalizm ve ilerleme savaşında zafer teminatıdır.» Milletlerarası işçi sınıfı hareketi ve milli kurtuluş devrimleri ile güçlü bir devrim seli halinde birleşen dünya sosyalizmi, tarihsel gelişmenin ana yönünü tayin ediyor.

Günümüzün objektiv şartları içinde, sosyalist sistem, dünya devrim sürecinde yönetici etkindir. Fakat bu olay, ezilen halkların savaşı da dahil olmak üzere, dünya devrim sürecinin bütün diğer unsurlarının önemini hiç de azaltmıyor. Bütün bu unsurlar birbirini tamamlıyor, birbirini etkiliyor, ve tek bir anti-emperyalist akım halinde birleşiyor. Dünya sosyalist sistemi ilerledikçe, gelişmiş kapitalist ölkelerde işçi sınıfının savaşı şiddetlendikçe, Asya, Afrika, Lâtin Amerika halklarının milli kurtuluş hareketinin gelişme şartları ve imkânları o nispette daha elverişli oluyor, ve bu halkların anti-emperyalist savaşa katılma payları da o nispette artıyor.

Son yıllardaki olaylar, 81 komünist ve işçi partisi temsilcilerinin katıldığı toplantıda varılan sonucun, yani çağımızın bütün devrimci güçlerinin birleşme ve birbirini tamamlamasının, dünya kurtuluş sürecinin başlıca itici gücü olduğu sonucunun doğruluğunu tamamen ispat etmiştir. 1960 Bildirisinde denildiği gibi: «Bütün devrimci kuvvetler, emperyalist, ezgi ve sömürücölüğüne karşı birleşiyorlar.

Bu menfaat gözetmez kardeşçe yardım, büyük bir mâna ve önem taşıyor. Sosyalist ülkeler, yeni kurtulan ülkelere, sistemli bir şekilde mali, ekonomik, askeri, teknik yardım sağlıyor, bu ülkelerde çeşitli milli uzmanlar yetiştiriyor. Yalnız Sovyetler Birliğinin teknik yardımı ile, bu ülkelerde halen (aralarında 34 demir — çelik ve başka metal işletmesi, makine yapan 30 dan fazla fabrika, 20 enerji santrali, 20 petrol rafinerisi ve kimya sanayi fabrikası v.s bulunan) 500 sanayi işletmesi kurulmaktadır. Diğer sosyalist ülkelerin yardımıyla de 400 den fazla önemli sanayi işletmesi kurulmaktadır. BAC-de, Assuan Barajının, Hindistanda Bhilai çelik fabrikasının kurulması; Cezayir, Gana, Mali ve benzerlerinin sanayi gelişmesine yardım, proleter enternasyonalizminin bir örneği, sosyalist ülkeler halkları ile yeni kurtulan ülkeler halkları arasındaki dostluğun ve kardeşçe işbirliğinin sembolüdür. Amerikan gazetecisi, Walter Lippman'ın itiraf ederek yazdığı gibi, «az gelişmiş ülkeler artık Amerikanın eline bakmıyor. Bu ülkeler, sermaye, tesis — teçhizat ve teknik yrdımı başka bir yoldan bulabiliyorlar. Sovyetler Birliğinin bu alanda Amerikanın rakibi olarak ortaya çıkması, çağımızın en önemli, tarihi olaylarından biridir. Bu olay, Amerikanın ve müttefiklerinin durumunu kesinlikle değiştiriyor, az gelişmiş ülkeler halklarının gücünü de büyük ölçüde arttırıyor.»

• *

Asya, Afrika, Lâtin Amerika halklarının yıllardır yürüttükleri savaşlar, bize, milli kurtuluş hareketinin, Sovyetler Birliği Komünist Partisinin güvenle öncülük ettiği milletlerarası işçi sınıfının savaştan ayrılamıyacağını açıkça gösteriyor. Milli kurtuluş hareketi, milletlerarası işçi sınıfı devrimci hareketinin ortak amaçlarından ayrı tutulamaz. Bu ortak amaçlar: Dünya barışını sağlama yolunda savaşın kuvvetlendirilmesi, termo-nükleer bir harp çıkmasının önlenmesi, sömürgeciliğin bütün kalıntılarının yok edilmesi, ezgi görmüş halkların sosyal kurtuluşunun sağlanmasıdır. Karakteri ve perspektifi bakımından milli kurtuluş savaşının amacı, eni sonu kapitalist sistemi yoketmek ve sosyalizme doğru yürümektir. Bağımsızlığa yeni kavuşmuş ülkelerin başarılarını ve devamlı gelişmelerini sağlamak için, bütün milli demokratik güçlerin birliğini kuvvetlendirmek, milletlerarası işçi sınıfı ve onun eseri sosyalist dünya sistemi ile sıkı dostluk ve dayanışmalarını sağlamlaştırmak gerektir.

mayı ve anti-komünizmi resmi politika edinen bazı Arap ülkelerinde bu olay görülmektedir. Örneğin, Irak'ta 8 Şubat 1963-teki faşist hükümet darbesini sözde haklı göstermek için kullanılan, ve Baas politikasının kilit noktasını teşkil eden komünizm düşmanlığı körüklenerek, 14 Temmuz 1958 devriminin bütün milli ve demokratik kazançlarına saldırıldı. Anti-komünist politika, emperyalistlerin müdahalesini, SENTO entrikalarını, ve petrol tekellerinin ülkeyi yağma etmelerini yeniden kolaylaştırdı.

Birleşik Arap Cumhuriyetinde de, siyasi hayatta demokrasi yerleşmedikçe, işçi sınıfına, emekçilere ve ilerici güçlere ülkede hayatın bütün alanlarına katılma imkânları verilmedikçe, elde edilen sosyal ve ekonomik kazançlar her an tehlikede olacaktır. Ekonomik bağımsızlığı sağlamak için yürütülen savaşı yabancı tekellerin mülklerinin millileştirilmesinden ekonomide devlet — kooperatif sektörünün kuruluşuna ve sosyal politik hayatın demokratlaştırılmasına kadar, çeşitli şekilleriyle etraflı olarak geliştirmek, kurtulan ülkelerin kapitalist olmıyan gelişme yoluna girmeleri için memleket içinde çözümleri gerekli esas meselelerdir.

Az gelişmiş ülkeler, kısa bir zamanda yoksulluğu, açlığı, geriliği sona erdirebilirler mi? *Yalnız kendi güçlerine dayanarak* ekonomik alanda çabuk kalkınabilirler mi? Genç bağımsız ülkelere bazıları sağlanan önemli ekonomik gelişmelere rağmen, gelişmiş kapitalist ülkelerle aralarındaki ekonomik gelişme seviyesi farkının hâlâ çok büyük olduğunu iktisatçıların hesapları göstermektedir. Örneğin, 1958 yılında, az gelişmiş ülkelerin, dünya sanayi üretimindeki payı ancak % 8,5 kadardı. Metalürji alanındaki üretimde ise, bu pay ancak % 3,2 idi. Ekonomileri tarım ekonomisi olmasına rağmen, eski sömürgelerle yarı-sömürgelerin hepsi kendilerini besliyemiyor, yiyecek maddeleri ithal ediyorlar. Üretim kuvvetlerinin şimdiki artış hızına göre, bu az gelişmiş ülkelerin, gelişmiş kapitalist ülkelerindeki bugünkü üretim seviyesine ulaşmaları en azdan 60 yıl sürecektir.

Yeni kurtulan ülkelerin süratli bir ekonomik gelişmeyi kapitalist dünya sistemi içinde kaldıkça sağlayamamaları, yoksulluktan ve iktisadi gerilikten kurtulamamaları, onları kapitalist olmıyan gelişme yollarına götürecektir. Bu ülkelere, süratli bir ekonomik gelişmeyi kapitalist olmıyan yollardan sağlamak isteyenlerin sayısı her gün artmaktadır. Dünya sosyalizminin var olduğu, geliştiği ve milli kurtuluş hareketinin yayıldığı bugünkü durumda, koşullar, bu ülkeleri sosyalizme yaklaştıracak olan böyle bir gelişme için elverişli imkânlar yaratmaktadır.

Bu da, bir yandan, sosyalist ülkelerin kapitalist ülkelerle barışçı yarışmada elde edecekleri ekonomik başarılarla, bir yandan da, Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelere bağımsızlığa yeni kavuşan ülkelere yapılan ve günden güne artmakta olan yardıma bağlıdır.

2400 yıl evvel, yani M.Ö. IV—V yüzyılda, Atinada, metafizik idealizmine politik teorilerinden daha çok önem verilen bir filozof yaşadı. Son yıllarda, bu filozofun politik eserlerinin önemini, Prof. Popper, Prof. Winspear ve R. H. Crossman denemelerinde belirtmişlerdir.

Crossman, «Eflâtun'un felsefesi, liberal düşüncelere karşı tarihte görebildiğimiz en öfkeli, en ciddi saldırıdır» diyor. Ve devam ediyor: «Bugünede, Eflâtunun liberal düşüncenin her prensibine şiddetle karşı koymuş bir gerici olduğu üzerinde pek durulmamış, kendisi açıkça tankit edilmemiştir. Bunun yerine, o el üstünde tutulmuş, pratik hayattan koparılmış, «Tanrısal üstün şehir» i hayal eden bir düşünür haline getirilmiştir.»

Eflâtun'un idealizmi, gerici politik felsefe ile ne bakımdan bağlıdır? Prof. Popper'e göre, bazı demokratik çevrelerde görebildiği eşitlik teorileri ve köleliğe yöneltilen tenkitler Eflâtunu telâşa düşürmüştü. Bu telâşın etkisiyle, Eflâtun, ancak aklî sezisleri sayesinde filozofların bilebileceği, deneyin dışında, deneyden ayrı, değişmez, kesin, sosyal örgüt prensipleri bulmağa kalkıştı. Ona göre, devlet, anarşiye düşmemek için, şu iki prensipe dayanmalıydı: 1. *Kast* prensipi. Bu prensip insanları kayıtsız şartsız üç kata ayırıyor: Sadece egemen olmağa lâyık «altın insanlar», asker ve memur olacak «gümüş insanlar», çalışacak ve hiçbir zaman egemen olamayacak «demir ve tunç insanlar». 2. *Adalet* prensipi. Bu prensipin anlamı «herkesin kendi yerini bilmesi ve orda kalması» dır. «Şehirde her sınıf kendi işiyle uğraşırsa . . . işte o zaman adalet olacaktır.» Böylece, Eflâtun, adaleti sınıf hâkimiyeti prensipleri ve sınıf imtiyazları olarak ileri sürüyordu. Kembric Dükü'nün meşhur sözü, Eflâtunun felsefesiyle bağdaşıyor: «Ne zaman ve hangi amaçla olursa olsun, her hangi bir değişiklik eğilimi bütün vasıtalarla suçlandırılmalıdır.»

Bütün diğer devirlerde de, felsefe ile politika arasında sıkı bir bağ vardır. «Kast» ayırımı prensipine göre, kesin bir tabakalaşma sınırlılığı ve itaati içinegörülen, ve Şekspir'in piyeslerinde en seçkin ifadesini bulan bütün Ortaçağ sosyal sistemi, yetki, ödev ve imtiyazların alabildiğine titizlikle tesbit edildiği kilise çevresince de yansıtılmış ve takviye edilmiştir. «Günahları yüklemek veya affetmek» gibi «tanrısal yetki» yalnız ruhanilere tanınmış, ve «ast» durumundaki herkes, kendisine tanrıca gönderilen «üst» ün emir ve isteklerine körükörüne ve kesinlikle itaat etmekle yükümlü tutulmuştur.

Fakat şunu da unutmamalıyız ki, bu felsefe sistemleri sırf sınıf imtiyazlarını savunmak için kurulmuş değildir. Bu felsefe sistemlerine, onları tutanlar, haklılığını salt kendinden alan teoritik kurallar, dinsel dogmalar veya tanrısal buyruklar gözüyle bakmışlardır. Ve onların sosyal ve sınıfî ihtiyaç olma determinasyonu şu gerçekte de görülmektedir ki, bu sistemler ne kadar yerleşmiş olurlarsa olsun-

John Lewis

Politika ile bağılı olmalı ve politk önem taşımayan felsefe yoktur. Ve insan felsefi düşünmeğe başladığından beri, kendi sistemini felsefe ile haklı göstermeğe ve esaslandırmağa çalışmamış hiçbir sosyal düzen de olmamıştır. Bununla beraber, felsefe ile toplum arasındaki bağlar her zaman açıkça görülemez; çünkü bir ideolojinin, müstakil, rasyonel olarak doğruluğu ve kendisinden evvelki fikirlenden elbet bazı değişikliklerle ayrılarak geldiği kabul edilir. Kısacası, felsefe, genel olarak, kendisince haklı ve doğru bulduğu fikirler üzerinde kurulmuş, kendi kendine var olan bir yapı olarak anlaşılır. «Felsefe bir düşünce sürecidir; bundan dolayı, filozof temsil ettiği sistemin şeklini ve özünü salt düşünceden, kendi düşüncesinden ve kendisinden evvelkilerin düşüncesinden çıkarıyor. O yalnızca fikir ve kavramları malzeme ediniyor, bu malzemeyi de doğrudan doğruy düşüncenin nahtsülü olarak kabul ediyor, ve düşünceden bağımsız, daha uzak her hangi bir başka kaynak aramaya çalışmıyor.»

1960 da, kavram teorisinin kaynaklarını araştıran C. Locke'un «İnsanın anlama ve kavrama yetenekleri üstüne bir deneme» adlı eserini ve yine Locke'un aynı yılda yazdığı, siyaset teorileriyle meşgul olan «İdare üzerine iki inceleme» adlı kitabını ele alalım. Bu ikinci kitap, meşrutî idare sistemini inceliyen bir denemedir. Locke, bu denemeyi, «kendi âdil ve tabii haklarına âşık olan, onları savunma azmiyle milleti esaret ve yıkımdan kurtaran İngiliz halkını dünyaya karşı haklı göstermek» için yazmıştı. Başka bir deyimle, bu, Stuart Hanedanını tahttan indiren, mutlak monarşiyi alaşağı eden 1640 ve 1688 devrimlerinin haklı olduğunu göstermek istiyen bir kitaptı. Fakat Locke'un idare teorisi, tabii haklar doktrini ile onun kavram teorisi arasında ne gibi bağlar olabilirdi? Bu bağlar, Locke'un ısrarla savunduğu fikirlardı. Bunlar: «İnsan şuurunda önceden duyularla idrak edilmemiş hiçbir şey yoktur» fikri; eğer bütün fikirlerin biricik kaynağı deneylerin verileri olan kavram ve delillerse, itibar edilmesi istenen her hangi bir gerçeğin hiçbir zaman doğuştan gelen fikirlere, kilise dogmalarına veya geleneklere dayandırılmıyacağı fikridir. Böylelikle, «Kralların tanrısal hakları» teorisi baştan başa yıkılıyordu. «Halkın özgürlükle kabul etmediği bir hükümetin halktan kendisine itaat istemeğe hakkı olmadığı» gerçeği de kabul edilmiş oluyordu.

ufak bir imkân verdiniz mi, eski felsefe sistemlerinin tortuları hemen etkilerini gösterir.

Sosyalist işçinin, sırf sosyalist olduğu için, kötü felsefelere karşı muafiyeti olduğu sanılmamalıdır. Hem geçmişe göre, hem Marksizme göre, bağımsız bir felsefe yoktur ve olamaz. Yalnız sağduyu vardır. Önümüzde duran iki seçim yolu var: Ya eski burjuva düşüncelerinin kalıntıları, ya da Marksist düşünce. İnsan, çağdaş bilimsel, felsefi düşünceye ihtiyacı olmadığını sandı mı, kapitalist düşüncenin insanı şaşırtan, yanlış yollara götüren etkisine kapılıverir.

Günümüzün Marksist olmıyan ideolojisinin bazı şekillerine dair

Sosyalist dünyanın içinde ve dışında, Marksist olmıyan ideler bulunuyor. Hiçbir sınır, bunların sızmalarını engelliyemez. Bu düşüncelerin tohumları ya eskiden kalmıştır, yahut da içeriye sızmıştır. Fikirlerin yayılışını durdurabilen polis yoktur.

Hesaba katılacak başlıca üç ideoloji akımı var:

a) *Liberal idealizm*. Bu ideoloji, koşulları ve sonuçları hesaba katmadan, kesin olarak şu prensipleri kabul ediyor: «Özgürlük», «demokrasi», «kişinin kutsallığı», «şiddet kullanmama», «söz özgürlüğü»...

«Kendilerinden var oldukları» kabul edilen bu prensipler, gerçekte çeşitli şekillerde yorumlanıyor. «Özgürlük» ten, her şeyden evvel, belli bir katagorinin istediklerini yapmaları kastediliyor. Örneğin, kapitalistlerin sanayii elde tutmaları ve yararlarına uygun olarak kontrol etmeleri. Yoksa, bu özgürlük, kitlelerin işsizlik ve fakirlikten kurtulmaları değildir; emekçilerin üretim araçlarını kendi yararlarına olarak elde tutma, plânlama ve örgütleme özgürlüğü değildir.

Burjuva anlamındaki «demokrasi» kavramının sınırlarını görmek de kolaydır. Şiddet, imtiyazlara ve baskı rejimine yönetildiği zaman, «şiddetkullanılmaması» prensibi öne sürülüyor. Fakat egemenliğini sürdürmek isteyen bir sınıfın iç yapısı ile sıkı sıkıya bağlı şiddet söz konusu bile olmuyor. «Demokrasi» nin kendi kendisi için var olmadığı bir gerçektir.

Liberal idelizmin diğer bir özelliği de, ikiyüzlülüğüdür. İdeal diye bağır bağır bağırırlar, «kanunları hiçe sayan» ikinci katagori insanlara, yani Marksistlere yukarıdan bakarlar, ikiyüzlüdürler. Ama Buenos Ayres’de, Bombay’daki zengin evlerinin, gökdelenlerin arkasında nelerin gizlendiğine bakılınca, anlatılmaz bir sefalet ve pislik içinde yaşayan milyonlarca insan için «kişinin kutsallığı» lâfının anlamı ve hikmeti daha açık anlaşılır. Liberal düşünürler, «fert», «ferdin kutsal kişiliği», «özgürlüğü»ne dair çok duygulu lâflar ediyorlar; o anda hepsi çok idealist kişilerdir. Fakat sonradan o kişiyi

ufak bir imkân verdiniz mi, eski felsefe sistemlerinin tortuları hemen etkilerini gösterir.

Sosyalist işçinin, sırf sosyalist olduğu için, kötü felsefelere karşı muafiyeti olduğu sanılmamalıdır. Hem geçmişe göre, hem Marksizme göre, bağımsız bir felsefe yoktur ve olamaz. Yalnız sağduyu vardır. Önümüzde duran iki seçim yolu var: Ya eski burjuva düşüncelerinin kalıntıları, ya da Marksist düşünce. İnsan, çağdaş bilimsel, felsefi düşünceye ihtiyacı olmadığını sandı mı, kapitalist düşüncenin insanı şaşırtan, yanlış yollara götüren etkisine kapılıverir.

Günümüzün Marksist olmayan ideolojisinin bazı şekillerine dair

Sosyalist dünyanın içinde ve dışında, Marksist olmayan ideler bulunuyor. Hiçbir sınır, bunların sızmalarını engelliyemez. Bu düşüncelerin tohumları ya eskiden kalmıştır, yahut da içeriye sızmıştır. Fikirlerin yayılışını durdurabilen polis yoktur.

Hesaba katılacak başlıca üç ideoloji akımı var:

a) *Liberal idealizm*. Bu ideoloji, koşulları ve sonuçları hesaba katmadan, kesin olarak şu prensipleri kabul ediyor: «Özgürlük», «demokrasi», «kişinin kutsallığı», «şiddet kullanmama», «söz özgürlüğü»...

«Kendilerinden var oldukları» kabul edilen bu prensipler, gerçekte çeşitli şekillerde yorumlanıyor. «Özgürlük» ten, her şeyden evvel, belli bir katagorinin istediklerini yapmaları kastediliyor. Örneğin, kapitalistlerin sanayii elde tutmaları ve yararlarına uygun olarak kontrol etmeleri. Yoksa, bu özgürlük, kitlelerin işsizlik ve fakirlikten kurtulmaları değildir; emekçilerin üretim araçlarını kendi yararlarına olarak elde tutma, plânlama ve örgütleme özgürlüğü değildir.

Burjuva anlamındaki «demokrasi» kavramının sınırlarını görmek de kolaydır. Şiddet, imtiyazlara ve baskı rejimine yönetildiği zaman, «şiddet kullanılmaması» prensibi öne sürülüyor. Fakat egemenliğini sürdürmek isteyen bir sınıfın iç yapısı ile sıkı sıkıya bağlı şiddet söz konusu bile olmuyor. «Demokrasi» nin kendi kendisi için var olmadığı bir gerçektir.

Liberal idelizmin diğer bir özelliği de, ikiye bölünmüşlüğüdür. İdeal diye bağır bağır bağırlarlar, «kanunları hiçe sayan» ikinci katagori insanlara, yani Marksistlere yukarıdan bakarlar, ikiye bölünmüşler. Ama Buenos Ayres'de, Bombay'daki zengin evlerinin, gökdelenlerin arkasında nelerin gizlendiğine bakılınca, anlatılmaz bir sefalet ve pislik içinde yaşayan milyonlarca insan için «kişinin kutsallığı» lâfının anlamı ve hikmeti daha açık anlaşılır. Liberal düşünürler, «fert», «ferdin kutsal kişiliği», «özgürlüğü»ne dair çok duygulu lâflar ediyorlar; o anda hepsi çok idealist kişilerdir. Fakat sonradan o kişiyi

ar, sosyal bir ihtiyaç yeni bir sınıf, arkasından da yeni bir sosyal örgüt doğurur, ondan evvelki kuvvet ve nüfuz çürüyüp gider, yeni bir ideoloji de birdenbire mantıki, akli, ikna edici, rasyonel görünür.

Fakat bütün bunlar da gerçeğin ancak bir parçasını izah etmektedir. Zamanını doldurmuş her hangi bir felsefeyi, sadece her hangi bir sınıfın çıkarını, her hangi bir toplumun şekillerini savunduğu için, veya tarih, geçen devirlerde elde edilen her şeyi tamamen reddederek geliştiği için inkâr etmek hata olur. Her aşamada, daimi bir değer taşıyan, ve sonraki çağlara geçen olumlu anlayışlar olmuştur. İnkâr etmek yoketmek demek değildir; inkârın içinde, eskiyi tekrar ele almak, onu yeni bir şekil içinde ve yeni münasebetlerle korumak da vardır: «O hem alt edilmekte, hem de korunmaktadır.» Hegel, kendisinden evvel gelenlerin felsefe sistemlerini, «tek felsefe» nin gelişmesindeki çeşitli aşamalar diye kabul ediyordu. Her konkre, felsefe sistemi kendi çağının çocuğudur, ve «Felsefede de yeni doğan taşımalar ve ifadeler, kendinden evvel gelmiş bütün felsefe sistemlerinin sonucudur; bütün prensiplerini de içine almalıdır.» Bu cümleyi, materyalist dile çevirince, her sosyal sistemin, ekonomik gelişmeye, toplum örgütüne, insandüşüncesine, yani felsefeye, getirdiği olumlu, değerli yrdımları anlamış oluruz.

İlk bakışta, can çekişen kapitalizmin savunucusu diye görünen çağımızın felsefelerinde bir gerçek payı görmeğe pek arzulu değiliz. Fakat bu felsefelere cephe almamız icabetmekle beraber, içlerinde anlamı önemli olan bazı elemanların da bulunduğunu görmeliyiz.

Genel olarak, felsefi sistemlerin, insanlığın ortak düşünce mirasının bir parçası ve bize düşünce katagorilerini öğreten zarurî bir şey olduğunu kabul edebiliriz. Ama durum daima böyle değildir. Kafa işi ile el işi, teori ile pratik arasındaki ayrılık arttıkça, düşünürlerin, filozofların fildişi kulelerine çekildikleri, kitlelerden kopan aydın bir tabakanın meydana geldiği görülüyor. Ve o zaman hayatta nazarîyenin ve kültürün rolünü inkâr eden esnaf pratiği, felsefe de dahil, her teoriyi inkâr etmeğe başlıyor.

Bütün bunlar yine de aldatıcıdır. Bizim için felsefemiz olmalı mı, olmamalı mı diye bir seçme yoktur. Bizim için, teorilerimizi, şuurlu bir şekilde, eleştirci düşünceye uygun mu, yoksa şuursuz olarak, işi tesadüfe bırakarak mı kuracağız, diye bir mesele vardır. Pratik adamı, bilim adamı, yönetimci, felsefe ile ilgilenmezse; yahut da arada sırada Marksizm klâsiklerini okuduğu, konferanslar dinlediği için kendini bir Marksist sanırsa; düşüncesi ister istemez kaba fikirlerle doluyor, ve «en kötü felsefesistemlerinin bayağı artıklarının bir kölesi oluyor.»

Hattâ sosyalist ülkelerde eski düşünce biçimlerinden hiçbir şey kalmadığını sanmak da hata olur. Bunlar hâlâ yaşıyor; onlara en

mediğimiz veya önem vermediğimiz sorunlara, akli olmıyan, mistik şekillerde cevaplar arıyacaklardır.

c) *Deneyseleilik-Ampriizm*. Marksizm somuttur. Soyut teori değildir. Demek ki, deneylere dayanır. Fakat ampirik değildir. Ampirizm (deneyseleilik) demek, olayları yorumlıyacak anlatışı, kanuniyeti, teoriyi aramadan, olaylarla yetinmek, demektir. Batı dünyasında, özellikle profesyonel düşünürler arasında en yaygın düşünce sistemi deneyseleiliktir. Bu, amaçsız, yönü tam olmıyan, kendi hareket kanununu, toplumun yıkıcı veya yapıcı kanunlarını anlamıyan devrin özelliklerinden biridir. Deneyseleilik Locke'la başladı. Locke zamanında deneyseleiliğin toplum bakımından yararlı bir amacı vardı. Bu amaç şu idi: Olaylara dayanmıyan, sezgiden, gelenekten, dinden, soyut akıldan gelmiş birtakım inanç, ve kavramlardan, insanın aklını kurtarmak... «Uyanış çağı»ndaki felsefenin ilk ve esas ödevi, hurafeleri, önyargıları yoketmekti. Daha sonra, bu felsefe sistemi, anlamsız sözcükleri, gerçek olmıyan sorunları, mistik nazariyeleri yok etmeğe çalıştı. Yalnız inkâr edilmez gerçeklerin felsefesi oldu.

Fakat bu sistem, bazan kaş yaparken göz çıkardı. Gerçek, olayların birikiminden ibaret değildir. Tabiata ve topluma şuurlu bir şekilde hâkim olabilmek için, gerçeği bilmek şarttır. Eşyanın çok çeşitli görünüşe sahip olmalarına, insanların bu çeşitli görüntülü eşyaları çeşitli şekillerde idrak etmelerine rağmen, gerçek, genel, dünya çapında bir fikirdir, temel bir teori veya bilimsel bir kanundur. Deneyseleilik, bilim kanunlarına, istatistiğe dayanan bir genelleştirme diye bakar. Deneyseleilik, olayları oldukları gibi alır, onlara birbiriyle bağısız, örgütsüz, anlatılmaz, kanunsuz diye bakar. Bu sistemin temeli *tesadüf ve ihtimal*'dir. Her şey sadece *vardır*. Hiçbir şey *elzem* değildir.

Bu felsefe, bugün amaçsız, yıkılmakta olan bir dünyaya uygundur; ne tarihsel ilerlemeyi, ne de sosyal gelişme kanununu dikkate alan bir felsefe sistemidir. Kapitalist dünyada, sosyolojinin, tarihin, iktisat ilminin gitgide daha çok *tasviri* bir karakter taşımasının, anlatılmaz ve birbirine bağlı olmıyan olayların katalogları haline gelmelerinin nedenini bu sistemde bulabiliriz.

Bu düşünce sistemi, kapitalist üniversitelerde okuyan bazı komünist öğrencileri bile etkiliyor. Bu etkinin sonucu olarak, bu öğrenciler şöyle diyorlar: «Toplum bilimine, amaç, değer yargıları, normlar, kanun kavramı veya gelişme yönü sokmak, bu bilimin objektifliğini yoketmek demektir. Biz *mevcut olan*'la ilgileniyoruz. *Ne olması gerekiyor* sorunu, amaç kavramı, bu konuları ele alan bilimsel incelemelerden çıkarılması gereken şaşırtıcı etkenlerdir.»

Böyle bir teoriye göre, hiçbir kanun kavramı veya sağduyu dünya çapında bir kavram olamaz. Bunun sonucu olarak da, insanın maddi

çağdaş kapitalizmin insafsız dünyasına terkederler. Onun kendi benzerlerini yemesine, veya başkaları tarafından yenmesine göz yumurlar.

Gerçekte, ya bu prensipler, sınıf çıkarlarına uymaları için, tahrif ediliyor; yahut da, bu prensipleri uygulamanın imkânsızlığı meydana çıkıyor; o zaman da, ikiyeüzlülük başlıyor.

Fakat hemen şunu da belirtmek isteriz ki, bu prensiplere, işe yaramaz, hesaba katılmaz prensipler olarak bakmamalıyız. Bunlar mutlak değildir; sosyal gelişmede, esas itibarıyla zenginlerin imtiyazlarını savunmak için değil, insanlar arasındaki tabii münasebetlerin sonucu ortaya çıkmışlardır. Sosyalizmden evvelki toplumda doğmuş, değer taşıyan bazı düşünce ve kavramları kapitalizmde gerçekleştiremeyeceği şekilde sosyalist sistem içinde gerçekleştirmek gerek. *Özgürlük, fert ve demokrasi* ye önem vermezsek, toplumumuz şahsiyet-siz ve baskı altında yaşayan bir toplum olur. Sosyalizm, kendinden önce gelen demokrasi şekillerinden çok daha fazla, kitlelerin azami dayanışmasına muhtaçtır. Kurduğumuz yapı, pasif insanlarla kurlamaz.

Bu felsefi bir soru mudur? Şüphesiz. En büyük düşünürler, Eflâ-tun, Spencer, Kant, Hegel, Marks, özgürlük felsefesiyle çok ilgilen-diler. Bentham ve Mill gibi «Faydacılık» düşünürleri için, özgürlük en önemli kavramdır. Bu mesele, üzerinde durulmağa değmez; yahut da, diğer insanların yanıtlıkları noktaları göstermekle yetinerek olumsuz bir şekilde cevaplandırılacak bir mesele değildir. Fert ve toplum meselesi gibi, bu mesele de, derin, yeni görüşlü, felsefi bir in-celemeyi gerektiriyor. Bu inceleme, *belli mecburiyet şekillerinde* öz-gürlüğün var olabileceğini; bazılarında bulunamayacağını; ferdin de *bazı toplum şekilleri*’nde kendini bulabileceğini, tamamlanabileceğini; bazı toplum şekillerinde ise yok olacağını gösterecek bir inceleme olmalıdır. Çağdaş felsefe bu soruyu inceleyip cevaplandırmalıdır. Şimdiye kadar bu işin tam olarak yapıldığını söyleyemeyiz.

b) *Hayat gücü felsefesi*. Bilimi ve Marksizmi, en yükseği en aş-ağıya indiren, insanı «sadece» hareket halinde zerrelere sayan, meka-nik bir felsefe diye kabul edenler, insandaki hareketi, evrimi ve akli yetenekleri izah için, tasavvufa (gizemcilik) doğalüstüne kaçıyor, «hayat gücü», «vitalizm» diye adlandırılan teorilere başvuruyorlar.

Buna sebep de, materyalizmin çok defa mekanik bir şekilde an-latılmış olmasıdır. Marksizmin felsefi görüşleri revize edilmeden yeni-den anlatılmalı, izah edilmeli, çağdaş bilim ve sosyal pratikle aynı seviyeye getirilmelidir. Engels’de de gördüğümüz «Birbirini izliyen düzeyler» teorisine, burada ihtiyaç vardır. Keza aklın, cesaretin, iradenin, insanın mânevi hayatının önemi ve etkilerini Marksist bir dil ve düşünceyle anlamamız gerekiyor. Bu sorumlüğümüzü bil-memezlikten gelirse, kendi insanlarımız bile, bilmediğimiz, izah et-

luğu» adını veriyor, ve bu sistemi «Marksist tarihsel determinizm» e karşı tutuyor. Londra İktisadi İlimler Enstitüsü profesörlerinden Oakeshott' la birçok meslekdaşının iddiasına göre, sağlam ve saygın (muteber) veya politik teoriler yaratmak mümkün olmadığı için, yapabileceğimiz tek şey «geleneksel bir hareket tarzının metod kaynaklarından faydalanmak» tır. İnsanlar uçsuz bucaksız bir denizde gidiyorlar. Ne liman var, ne sığınak, ne demir atılacak yer, ne hareket noktası, ne de varılacak belirli bir amaç. Bütün mesele batmamakta. Gelecek için her hangi bir çıkış yolu, daha iyi bir gelecek için bir formül düşünmek boştur.»

Diğer bir deneyselci, Bernard Cricke'e göre, politikanın prensiplerle, nazariyelerle, ilgisi yoktur. Politika, sadece belirli bir toplumda çeşitli sınıf ve grup menfaatlerinin bağdaştırılmasıdır. Özgür insanlar «bir ideal veya bir ahlâk prensibi uğruna, kendilerini bir ehilalip savaşına kaptırmamalıdır.» İnsanın kendi çıkarı, insan davranışının tek kanunudur.

Sosyalist bir toplumda bile, deneysencilik, günlük meseleler çözülrken, bazan diyalektik metodun yerini almaktadır. Her toplumda gelişmeler olur; bu gelişmelerin üstesinden gelebilmek için, yapılmak istenen köklü, temelli değişimlerin hangi anda yapılması gerektiğini tesbit etmek, ortaya çıkan yeni durumları görebilmek, eskiden yararlı olan kavramların, kaidelerin, usullerin artık kullanılmaz hale geldiğini nedenleriyle anlamak lâzımdır. Diyalektik, sadece Karl Marks'ın bir zamanlar kurduğu bir nazariye değildir; diyalektik, kolektif çiftlikler meselesinden milletlerarası politika meselelerine kadar, bütün problemleri anlamak ve çözmek için tek metoddur.

Tarihin felsefesi. Bütün bunlardan kendimize nasıl bir ders çıkarabiliriz? Deneyselciler tarihin felsefesini kabul etmiyorlar. Böyle bir şey mümkün değil, diyorlar. Böylece, bize iki zorunluk yükleniyor: 1 tarih felsefemizin bundan böyleki gelişmesini sağlamak; 2 tarih felsefemizi dünya alanında, burjuva skeptisizmine karşı koymak . .

Kendi tarih felsefemiz nedir? Marksizmin böyle bir felsefesi vardır; bu felsefe her bakımdan gerçek bir değer taşır. Fakat bu felsefe, daimi olarak gelişirse yaşar. Felsefe tarihinde gösterilen tembellik ve cansızlığın, bu sistemin yüzyıldan beri, yani Marks'tan beri, ilerlemesini ne kadar engellediğini görse, Marks, şüphesiz çok kızardı. Marks da, Lenin de, çağlarının düşünce ve idelerini çok iyi biliyorlardı. Engels, o devirde çok tanınan, çok etkiler yapan Dühring'le tartışmaya girişti, bunu yapmakla da Marksizmi çok genişletti; daha açık, daha olgun bir hale getirdi. Bilinen gerçekleri sadece tekrarlamak insanlara sıkıntı veriyor, onları fosilleştiriyor. Gerçeğin canlı kalabilmesi için, bu gerçeği durmadan yeni durumlara, yeni düşmanlara göre ayarlamalı; bu gerçeği destekliyecek yeni olaylar, yeni anlayışlar bulunmalı; bu gerçeklere yeni açılardan bakılmalıdır. Bütün

yaşantısı, deneyselci hayat düzeninin gelişigüze baskılarına terk kedilmiştir. Bu ise, soyut bir felsefî gerçek meselesi değil, insanlığın-tarihsel geleceğini ilgilendiren bir meseledir. Aklın gerçeğe şekil vermek hakkı, insanın genellikle bir değer taşıyan gerçekleri bulmak rel geliştirmek yeteneğine bağlıdır.

Bu yaygın şüphecilikle savaşmak önümüzde duran çok âcil bir ödevdir. Ama bu savaşın etkili olması için bugünkü deneyselciliğin iddialarını iyice incelememiz lâzım. Bu iddialar şunlardır: Olayların tesbitiyle yetinmemek metafiziğe kaçmaktır; tarihin her hangi bir teorisinin doğruluğunu ispatlamak mümkün değildir. Olumsuz sonuçlar verdiği için, veya sosyalizmle bağdaşamadığı için, bu iddiaları hemen reddetmek, olumlu bir tutum değildir. Teorinin kendisi incelenip tartışılmalıdır. Bu nazariyeyi, İngilterede, Amerikada savunan düşünürler önemsiz insanlar değildir; bunlar çağımızda Batı dünyasının en büyük otoriteleridir⁽¹⁾

Deneyselciliğin sosyalist toplumlarda da taraftar bulamıyacağını sanmamalıdır. Tersine, günlük olaylara dalmış, istatistikler, üretim sayıları, bitmez tükenmez problemlerle uğraşan insanlar — hele onlara metafizikten kaçınmak öğretilmemişse — olayların arkasındaki kanunları ve eğilimleri kolayca unutabilir, ve filistenliğe düşebilirler. Hristyanların kardeşlik ideallerini bayramlarda, pazarlarda hatırladıkları gibi, onlar da «Marksizm»lerini günlük hayatta unutabilirler

Deneyselciliğin iki sonucu var: Pragmacılık ve kötümserlik.

Pragmacılık ölmüş bir nazariyedir. Bugün Amerikada olsun, İngilterede olsun, bu sistemi savunan düşünür kalmadı. Fakat «Pragmacılık öldü, yaşasın Pragmacılık!» diyebiliriz. Çünkü başka bir şekilde yaşıyor. İlk şeklinde Pragmacılık, deneyselciliğin bir neticesidir. Bu sistemin özü şudur: Gerçeği bilemiyeceğimize göre, yapacağımız iş, önümüzdeki zorluğu yenmek için hangi hareket tarzının başarı sağlayabileceğini bulmaktır. Pragmacılık, bilime aykırı, rasyonel olmıyan bir sistemdir. O andaki başarıdan başka kriteriyum tanımadığı için de öznel bir sistemdir. İlares «uzun süreli» başarıdan bahseder. Ama pratikte, insanlar, karşılaştıkları meseleleri en kolay tarafından çözmeye imkânını arıyor, bununla yetiniyorlar.

Bu düşünce sistemi, bütün Batılı politikacıların, bütün iktisatçıların, kapitalist dünyayı egemenlikleri altında tutan bütün «iş adamları hükümetleri» nin felsefesidir. Bu, Roosevelt' in, Kennedy'nin, Macmillan'ın felsefesi idi. Bu sistemin politikası, bir menfaat politikasıdır.

İngilterenin en tanınmış düşünürleri bu felsefe sistemini şiddetle savunuyor. Prof. K. R. Popper, buna «Temizlerin toplum kurucu-

(1) Deneyselciliğin sübjektif idealizmle aynı şey olduğunu söylemek yetersizdir. Bugünkü deneyselcilerin çoğu idealist değildir.

nusu ile bir şey yapmalıyız. Onu ellemeliyiz, onu sökmeliyiz, onu *yapmalıyız*. Yaptıklarımız derecesinde ancak biliyoruz.

Bu düşünce Marksist bir düşüncedir. Ama hemen arkasından şunu eklemek şartıyla: Bu şekilde bildiğimiz, objektif gerçeğin hakiki bir görünüşüdür, kısmi bir açıklanmasıdır, nispi bir hakikat, fakat objektif hakikattır.

Teori ile pratik, bilgi ile iş arasında, birbirinden ayrılmaz bir diyalektik vardır. Marksizmi, yahut her hangi bir bilimi, soyut bir sistem, kapalı felsefe sistemi olarak kabul ettiğimiz anda, bu birliği bozmuş oluruz. Bunun içindir ki, Marks, diyalektiği kutsallaştırmadı, sadece gerçeği diyalektik bir usulle inceledi; böylelikle de gerçeğin tabiatını çok daha iyi gördü. «Batı Avrupadaki kapitalizm hakkında yaptığım tarihsel taslağı, kaderin her millete zorla yüklediği genel sosyal gelişme yolunun tarihsel-felsefi nazariyesi haline sokmak» isteyenlere itiraz eden Marks, sözlerine şöyle devam ediyor: «Başlıca özelliği tarih-üstü olacak genel, tarihsel-felsefi bir teori ile hiçbir zaman böyle bir anlayışa varılamaz.»

Engels'in genel hakikatler alanındaki uyarmalarını çok ciddiye almıyoruz. Genel hakikatleri doğal bilimlerde bile kesin ve açık bir şekilde ifade etmek zordur; hümanist bilimlerde bu iş daha da güçleşir. Bu işi yaptığımız zaman, bu hakikatler o kadar genel oluyor ki, kesinliği olmıyan yönetici prensipler, yanıt da basmakalıp lâflar haline geliyor. «Bu alanda, nihai, soyut, kesin hakikatler avına çıkacak olanlar, evlerine az şeyle döneceklerdir.»

Marksist genel kavramlardan krşımıza iki özel mesele daha çıkıyor:

1. Bu kavramlar, yüz yıl veya elli yıl evvelki olayların tetkikinden çıkarılmıştır. Muazzam değişikliklerin meydana geldiği ve kuvvet dengelerinin çok değişmiş olduğu bugünkü duruma, bu kavramların uygulanabileceğine emin miyiz? Kavramlar, akla gelebilecek her duruma uygulanacak kadar genel kavramlar ise, faydalı olabilirler mi? Her şey, kavramların nasıl ve neye uygulanmasına bağlı değil mi? Bu uygulama da, bizi, teoriyi ayarlamağa, genişletmeğe, derinleştirmeğe, ileri hareketimizle zorlayacak, teori ile pratiğin diyalektik karşılıklı etkisine bağlı değil midir?

Şüphesiz ki, bazı «Marksist»lerin işlediği en büyük hata, sanki durumun özü hiç değişmemiş gibi, geçmişteki kavramları aynen kullanmakta direnmelerinden ileri geliyor. Pekin nazariyecilerinin çıkarttığı anlaşmazlık ve tartışmaların kökü aynı hatadan çıkmıyor mu? Kavramlar çeşitli şartlarda çeşitli halklar, çeşitli sınıflar, için çeşitli anlamlar taşır. Barış, savaş, özgürlük, demokrasi gibi bütün kavramların herkes için ve her zaman tek, değişmez anlamı mı var? İşte bu yüzden, düşüncemizi somut (konkre) tutmalıyız, soyutlaşmasına meydan vermemeliyiz. Marks, somut sözü bir sürü somut

anti-marksist tenkitleri kendi alanında ele alıp, bunları sabırla, anlayışla inceleyip çürütürsek, Marksizmi tenkid edenlerin kuvvetli eserlerini çok iyi bilirsek, iddialarını çürütürken de onlardan bir şeyler öğrenmeyi bilirsek, bu çürütme işini sabırlı, etraflı, güçlü, inandırıcı, fakat kabalığa kaçmıyan bilgi ve delillerle yapabilirsek, Marksizm hem kendimiz için, hem de kapitalist dünyanın şaşkın, bunalmış insan kalabalığı için canlı, inandırıcı, aydınlatıcı ve esinleyici olur.

Genel felsefe kavramlarından doğru bir politika çıkarılabilir mi?

Soruyu bu şekilde sormak bile, probleme yanlış yanaşmak demektir. «Felsefi kavramlar»-ın, hayattan uzak, havada kaldığını kabul etmek, sadece olaylarla ilgilenen deneyselseliliğin, yahut da günlük zorlukları karşılayacak çareler arıyan Pragmacılığın yanlışlarının tam zıttı olan bir yanlışlıktır. Her yanlış teori, yine yanlış olan bir karşıt doğuruyor, denilebilir. Deneyselseliliğin karşıtı olan hata, olayları doğru açıklamasına rağmen, yalnızca teorik alanda kalan, her hangi bir soyut nazariye sisteminin parçası olan bir kavrama, bir fikre saplanıp kalmaktır. Bu hata, Marks'ın şiddetle karşı koyduğu düşünceden, yani olayların tezahür şekillerine dayanarak, bu olayları yöneten kanunlar çıkarmak düşüncesinden başka bir şey değildir. Marks, bu gibi düşüncelerin yanlışlığını «Felsefenin sefaleti» adlı kitabında çok güzel açıklamış ve çürütmüştür. Proudhon'a cevap veren Marks, bu eserinde bütün ayrıntılarıyla Proudhon tarafından tahrif edilen Hegel diyalektiğinin şekillerini açıklıyor ve sonradan onları kesin olarak tankid ediyor. Proudhon'un elinde, diyalektik kanunlar safi soyut düşünceyle dolu bir kafa içinde henüz doğmuş gibidir: Bu kanunlar, sanki sadece diyalektik hareketin etkisiyle birbirini doğuruyor, birbirini içine almış gibi görünüyor. Bu düşünüşe göre, eşyanın tezahürü soyut kanun ve prensiplerle tesbit ediliyor; diyalektik kanunlarıyla Marksizm ise bilim, tarih ve sosyal gelişmede kendine mahsus bir nevi gerçek yaratıyor.

Hakikate birer kavhammış gibi bakan bu görüşe tepki olarak. deneyselselilik, gerçek, kanun, sistemli nazariye kavramlarını reddediyor; «âlet işini gören» düşünceden öteye gidemiyen fikirler pratik meselerin çözümü için birer araç oluyor; yolu açmak için bugünkü meselelerin çözümünde kullanılacak birer âlet oluyor. Deneyselseliliğe göre, fikirler, *işledikleri için doğrudur*: gerçeğin kendisi ise elde edilemez. Halbuki fikirler, *objektif gerçeğe uydukları için ve uydukları kadar* işler. Deneyselselilik, bilgi alanında, seyircilikten öteye gitmeye korkar. Oysa, her konkre durumda, biz, kavranabilen oluşmayla karşılıklı ilgi kurarak, bilebiliriz. *Bilinçli hale gelmesi için*, bilginin ko-

larına yakın olma derecesiyle orantılıdır. Lenin'in bütün düşüncesini, yazılarını, konuşmalarını hayatın ihtiyaçlarına yakın tuttuğu gibi, filozof yaşamalı, çalışmalı, insanlara, olaylara yakın olmalıdır: Bütün düşüncesini, hayatın gerçeklerini tek mil yönleriyle kavramağa yöneltmeli, bu gerçeklere daima aktif şekilde yanaşmalı ve onlara yön vermelidir. Düşünür, ele aldığı olaylara sadece belli bir görüş açısından yanaşırsa, olayların bütün yönlerini, kendi görüş açısının ışığında her ayrıntısıyla incelemese, o zaman düşünürün bütün çabası ve eserleri etkisiz olur ve hattâ tehlikeli bir dogmatik olur. Hiçbir konsepsiyona sahip olmadan olayları incelemeğe kalkmak, karanlığa kurşun sıkmak olur. Fakat, olayları, gerçekleri incelemeden, bu konsepsiyonu uygulamaya kalkmak da mânasız ve tehlikelidir.

Genel felsefi kavramlar ve konsepsiyonlar tıpkı iş aletleri gibi kullanılmalı, bu kullanma sırasında da geliştirilmelidir. Ve hiçbir zaman, en geniş anlamıyla kültür ve bilgi alanlarından ayrı düşmemelidir. Marksizm, bütün insanlığın ortak eseri ve mirası olan dünya kültür okyanusunun ortasında tek başına kalmış bir ada değildir. Marksizm bütün konularda, en üstün, en son hakemmiş gibi, ebedi hakikatlerin depoauymuş gibi, kültür ve bilime emirler veren bir ilim değildir.

Marksizm, XIX yüzyılda, insanlık kültürünün ulaştığı en yüksek mertebenin mahsulüdür. Marksizm, daima gelişen ilim ve kültürle bağlarını sürekli şekilde korursa, ilim ve kültürle karşılıklı etkileme ve etkilene yollarını daima geniş tutarsa, canlılığını muhafaza eder. Marksizm, ancak bu şekilde, yani kültürün ayrılmaz bir parçası olursa, onun gelişmesine gayet aktif şekilde katılırsa, onu etkilerse ve onun tarafından etkilenirse, bir dogma haline gelmez, gayet hareketli kalır, ve hayatın gayet canlı yorumunu yapmak yeteneğini elinde tutabilir.

Marksizmin canlı kalmasının tek yolu, Lenin'in de dediği gibi, şudur: «Gerçek komünist, komünizme, onu ezberliyerek değil, insanlığın bütün bilim ve kültürünü elde ederek; bu ortak kültüre kendiyaratıcı düşüncesini katarak, ve çağdaş bilimin kaçınılmaz bir sonucu olarak varmalıdır.»

Marksizm, canlı kalması için, sürekli olarak kullanılmalı, sürekli olarak zenginleştirilmelidir. Lenin'in dediği gibi: «Marksizm, insanlığın 2000 yılda biriktirdiği bütün değerler üzerinde kuruldu, ve onları yeniden işliyerek, onlara yeni bir öz ve biçim verdi. . . Biz Marksizmin bir dogma olarak kabul edilmesini istemiyoruz. İstedığımız şey şudur: İnsanlar kafalarını kullansın, her şeyi kendiliklerinden düşünsün, her şeyin doğruluğunu bizzat kendileri araştırсын, denesin.»

kavramları temsil ediyor; bu somut kavramları kapsıyor, kavlıyor, çünkü somut «şekil çeşitliğinde bireyliktir» diyor. Lenin de, somutluk, diyalektiğin özü, ruhudur... soyut hakikat yoktur, hakikat somuttur, der. Gerçekler, tarihsel gelişmede ortaya çıkan sorunlara açık ve kesin cevaplar istiyor. Belirli bir olayla ilgili konkre şartların bütün çeşitliği, karmaşıklığı hiçbir zaman gözden uzak tutulmamalıdır.

2. Genel kavramların kullanılması, insanda kâhinlik alışkanlıkları doğurur. Bu genel kavramları kullanma, bütün etkenlerini bildiğimiz, bu etkenlerin kuvvetini hesaplayabildiğimiz güçleri, belli sınırları olan bir çerçeve içine sokmağa götürebilir. Oysa gerçekte, elle tutulmıyan bağımsız birçok değişkenler var, sayısız derecede dış etkenler var. Marks'ın dediği gibi: «Tesadüfe ve imkânlarla yer ol masaydı, dünya tarihinin çok mistik bir karakteri olurdu.»

Bu etkenlerin en önemlisi, olaylara bizim katılmamızdır. Kavramların kalıpları içinde düşünmek, astronomiye kaçır. Bu düşünce şekli insanda şu alışkanlığı yaratır: Bu olayları yöneten kanunlara sahip olduğunu sanır; bu olayların belirli, tahmin edilebilir bir seyir takip ettiğine inanır. Bundan dolayıdır ki, olayların şu veya bu şekilde sonuçlanıp sonuçlanmayacağı sorulur: Harp kaçınılmaz bir şey midir? Kapitalizm yıkılacak mıdır? Sosyalizm kaçınılmaz mıdır? ... Sanki bunlar, bize, irademize bağlı değiller de, sadece Marksist prensiplerin işlemesiyle tayin ediliyor muş gibi. ... Başka bir deyimle, bu nazariyeye göre, insanlar harbin kaçınılmaz bir şey olmadığına kanaat getirince de, barış hareketini desteklerler. Oysa hakikatte harbin kaçınılmaz veya kaçınılmaz oluşu, barış yolundaki savaşta, kitlelerin örgütlenmesine, onların çabalarına bağlıdır. Bu, düşünce ile hareket arasındaki; önce görmek, belirtmek, uyarmak ile hürriyet arasındaki diyalektik bağları gösteren iyi bir örnektir. Sadece kavramların kalıbı içinde sıkışıp kalmak, insanı yanlış görüşlere, hatalara götürebilir; çünkü olayları etkileyen sebepler, bizim dışımızda kalan ve bizim irademizle ilgisiz, kaçınılmaz güçler değildir; olayların biz de içindeyiz, yani bu olaylara biz de katılıp onları etkiliyoruz.

Klasik eserleri bile lüzumsuz denilecek derecede akademik şekilde incelemeler hatalı, yanlış görüşler, sonuçlar doğurabilir; klasik eserler üzerinde tefsirler, tekrarlar, ve bugün artık bir değer taşımayan, çoktan ölmüş filozofların düşüncelerini, görüşleri, fikirleri skolastik bir zihniyetle çürütmeğe çalışmalar bu hatalı çalışma şeklinin örnekleridir. Marksist prensipleri bile, Ortaçağ skolastiğine benzeyen bir zihniyetle inceliyen kimselere rastlanıyor. Bu da tehlikelidir.

Felsefe, günlük hayatta bize rehberlik etmelidir; onun hatalarının düzeltilmesi, geliştirilip zenginleştirilmesi, masabaşı çalışmalarıyla değil; onun günlük hayata uygulanması, «yaşanılması» ile olur. Felsefi düşüncenin geliştirilmesi, faydalı olması, onun hayatın ihtiyaç-

sinde felsefenin, edebiyatın, sanatın aldığı dejenere şekillerle savaşmak. 3. Sosyalist dünyanın, sosyalizmin kuruluşu sırasında ortaya çıkan, fakat kapitalist dünyanın ideolojik ve siyasi baskılarıyla ilgili'olmıyan meselelerine çözüm yolları bulmak. . .

Marksizm, uygulandığı toplumun daima değişen yapısına aralıksız yön ve biçim vermelidir. Bu arada, bu değişimler Marksizmi de etkileyecek ve genişletecektir. Marksizm, toplumun örgütlenmesinde ve insanların görüş ve düşüncelerindeki niteliksel değişmelerin bekliliğini yapmalı, onları hemen sezmeli ve işlemelidir. Politikasını bu değişmelere süratle uydurmalıdır. Marksizm, sosyalizmi kuran toplumun ahlâk meseleleriyle, eğitim ve öğretim meseleleriyle gittikçe daha fazla ilgilenmeli, bu alanlarda topluma yön ve biçim vermelidir. Güzel sanatların, tiyatronun, edebiyatın büyük etkilerini yakından izleyip, onları sosyalist toplumun gelişmesi hizmetine koşmalıdır. Dolayısıyla, Marksizm sosyalist toplumun gelişmesiyle gelişir. Eğer Marksizm, her alanda, sosyalizm öncesi devreye (örneğin, *çetin sınıf savaşı* devresine, devrimci savaş devresine) uygun düşen, hattâ sosyalizmin ilk devrelerinde etkili olmuş görüşlere saplanıp kalırsa, canlılığını, yapıcı etkisini kaybeder.

Nihayet sosyalizmin gelişmesi sırasında değişen durumun derin, felsefi bir incelenmesini gerektiren birçok âcil sorunlar ortaya çıkacaktır ve çıkmaktadır: Yeni bir düşünce ve çözüm şekli gerektiren toplumla kişinin münasebeti meselesi; entellektüel özgürlük meselesi; açık tartışma meselesi; sanat ve kültürde ifade meselesi; çalışmada moral sorumluluk meselesi; halkın devlet ve hükümet idaresine demokratik şekilde, geniş çapta katılması meselesi; aile, erkek-kadın münasebetleri, gençliğin eğitim ve öğretimi ile ilgili sayısız sosyal ve ahlâk meseleleri. . .

Bütün bu meseleler ne baskı ile, ne üstünkörü tedbirlerle, ne de kolayca kaçan pragmacılıkla çözülebilir. Keza, bu meseleler, dünyanın şartlarına uygun düşen Marksist görüş ve tedbirlerle de çözülemez. *Değişme sürekli olduğu halde, görüşler ve kavramlar değişiyor.* Bu yeni meselelere olumlu çözüm yolları bulmak için, her Marksist prensip ve görüşün, köklü onarım ve gelişmeye, yepyeni uygulanma şekillerine, yeni biçimlere ihtiyacı vardır. Ve bu meselelere, Marksist felsefenin dışında çözüm yolları bulunamaz.

Bütün bunlar, bugün, Marksist filozofun durumunun ne kadar önemli ve zor olduğunu gösteriyor. O, ders odasından, kütüphanesinden çıkıp, bütün Marksist bilgisini, bu meselelerin anlaşılmasına ve pratik olumlu çözüm yollarının bulunmasına yöneltmeli, *kendi Marksizmine* yaşaması, gelişmesi, yayılması, yolu aydınlatması için *hayatiyet* *vermeli*, onu hareketli kılmalıdır.

Marksizm, ayrı bir sosyoloji, tarihsel, felsefi metafizik prensipler sistemi değildir; bir hayat anlayışı, bir düşünce ve hareket metodudur; Marksist görüş ve düşüncenin doğruluk ve canlılığı, deneyimlerden, insanlardan, tartışmalardan, çeşitli ilim kollarının çeşitli toplumalarda ortaya çıkardığı yeni teorilerin ortaya konuş şekillerinden ders almak yeteneğine bağlıdır. Karşı cepheden gelen bilgi ve gerçeği görmek, anlamak istemiyen insan, ölü bir insandır.

Düşüncenin canlı kalması için kullanılacak en iyi metod şudur: Dürüst, anlayışlı tartışmanın yanı sıra, yanlışları göstermekten ve onları çürütmekten çok daha zor olan bir yeteneğe sahip olmak lâzımdır; bu yetenek tenkit ettiğimiz olay ve durumun içinde saklı olan gerçek zerresini görebilmektir. Marks'ın ısrarla söylediği gibi: «Karşıt düşünceleri savunanların, savundukları düşüncelerde saklı olan olumlu noktaları görebilmeliyiz.» Yanlış, hatayı, sakatlığı derhal sezmek, yakalamak, ve bu hataya, yanlışla gayet kesin şekilde tepki göstermek lâzımdır. Marks: «Görülen bir hataya tepki göstermemek, onun hata olduğunu ispat etmeden hata olarak bırakmak, entellektüel ahlâksızlığı teşvik etmek demektir.» demişti. Marks'ta zerre kadar müsamaha eklektizmi yoktu.

Politika felsefeyi nasıl zenginleştiriyor ?

Bu sorunun şeklinden, felsefenin evvelâ sistem haline getirildiği, sonra da politikaya *tatbik edildiği* anlaşılabilir. Politika ve felsefe, ilintisiz iki ayrı alan değildir. Sanki inançlar evvelâ geliştiriliyor, tez haline getiriliyor, sonradan da politikaya mı tatbik ediliyor? Fikirlerle gerçek bir araya nasıl geliyor? Hareket ve düşünce birbirinden ayrılamaz. Bir politika, ilim, psikoloji, tarih, sanat, edebiyat ve hergünkü hayat anlayışı olmayan felsefe yoktur. Bu anlayışlar felsefeyi zenginleştiriyor. Felsefe bu anlayışlardan doğuyor; doğduktan hemen sonra da onları etkiliyor, değiştiriyor. Hayat, dünya ve meselelerin, ortaya konuluşu böylece değiştirilmiş oluyor. Bunlar değişir değişmez, felsefe teorileri kendilerini bu değişmiş gerçeğe uydurmalı, kavramlarını, kanun ve kaidelerini, kategorilerini esaslı bir şekilde gözden geçirerek, olayları anlayışında faal ve canlı olmalıdır. Ancak bunu yaptıktan sonra tekrar etkili olmağa başlar; bu değişme anına kadar mümkün olmayan yeni hareket şekilleri (yeni teori olmadan olamaz) doğurarak, dünyayı tekrar etkiler. Bu, teori ve pratiğin, bilimin gelişme ve güçlenmesinin, değişen dünya ve değişen insanın diyalektikliğidir.

Bugünkü tarihi devrede, Marksizm üç büyük mesele ile karşı karşıyadır: 1. Sosyal gelişmeyi durdurmak istiyen ideolojiyi çürütmek; bu ideoloji, Marksizme göre, sosyal, iktisadi, hukuki ve ahlâki prensiplerin değişmez, kalıplamış bir ifadesidir. 2. Kapitalizmin bu devre-

Son yıllarda Arap birliği meselesi özel bir önem kazandı. Bilindiği gibi Suriye ile Mısır 1958 Şubatında birleşti, fakat güçlüklerle karşılaştı ve 1961 Eylülünde bu birlik bozuldu. 1963 Nisanında Mısır, Suriye ve Irak hükümetleri memleketleri temsilcileri aralarında, federal birlik kurulması üzerinde anlaşmaya vardılar. Fakat bu federal birlik hiçbir zaman gerçekleşmedi. BAAS Partisi önderlerinin ileri sürdüğü Irak — Suriye Birliği de iflas etti. Önceleri 1958 de İngiltere tarafından Irak ve Urdün arasında kurulan Arap birliği de bunlar gibi iflâsla sonuçlandı.

Bütün bu teşebbüsler, Arap birliği şiarı hatalı olduğundan veya halkların bu birliği istemedikleri için değil, bazı arap önderlerinin şimdiye kadar yürüttükleri yanlış ve tehlikeli politika ve emperyalistlerin Arap halklarına ve birliğe karşı yaptıkları suikastların sonucu olarak başarısızlığa uğradı.

Arap birliği meselesinde iki eğilim

Arap birliği meselesinde son senelerde, özellikle Mısır-Suriye birliği kurulduktan sonra, başlıca iki eğilim meydana geldi: Biri, emperyalistlere taraftar burjuvazinin ve Arap halkının gerici milliyetçi tabakalarının temsil ettiği sağ burjuva eğilimi; ikincisi de, proleteryanın, köylülerin, emperyalistlerle birleşmemiş olan milli burjuvazinin tutumunu temsileden devrimci demokratik eğilimdir.

Sağ burjuva eğilimi

Bu eğiliminin ideolojik, politik ve pratik faaliyeti, burjuvazinin dar sınıf çıkarlarından doğmuştur. Bu eğilimin ekonomik temeli, sanayi bakımından daha gelişmiş Arap memleketlerinin, ekonomik bakımından geri kalmış memleketlerin pazarlarını kontrolleri altına almak isteğine dayanır. Lenin derki: Mal üretiminin tam zaferi için, burjuvazinin iç pazarı zaptetmesi, aynı dili konuşan halkların yaşadığı toprakların aynı devlet içinde birleşmiş olmaları lâzımdır. . . »

Diğer memleketlerin pazarını zaptetme işi, Arap birliği ve Arap milliyetçiliği maskesi altında yapılmaktadır. Kahirede çıkan Al-Akbar gazetesi 1958 de şunları yazdı: «Birleşmenin peşin sonucu, Mısır ve Suriye sermayesinin tedavülüne ekonomik politikanın esas prensipi olan daha geniş imkânlar sağlamak olacaktır. Biz, coğrafi, ekonomi ve politik bakımdan yakın memleketlerin katılmasıyla müsterek bir Arap pazarı kurabiliriz. Fakat, sermaye tedavülünün büyük imkânlarından sadece Suriye ekonomisini hükmü altına alan Mısır burjuvazisi faydalandı. Sağ burjuva eğilimi Arab memleketlerindeki sınıf çelişmelerini küçümser ve her Arap memleketindeki objektif şartları gözönünde tutmaz. Bu eğilim, Arap halklarının ezici çoğunluğu nun çıkarlarına zıt olduğundan başka çeşitli, Arap memleketlerin-

Arap halklarının birliği meselesi⁽¹⁾

Fuad Nasır

Arap Birliği hareketi Birinci Dünya Harbinden evvel Bilad elşam da başladı; Suriye, Lübnan, Filistin ve Ürdüne yayıldı, daha sonraları İrakı da içine aldı. Arap dünyasının bu kısmı Osmanlı imperatorluğu zamanında eyaletlere ayrılmıştı. Bu bölgenin halkları Osmanlı boyunduruğundan kurtulmak ve Birleşik Arabistan kurmak uğrunda savaşıyorlardı.

Fakat Arap dünyasının bu kısmının, Birinci Dünya Harbinden sonra İngiltere ve Fransanın hakimiyeti altına girmesi, beş devlete ayrılması, Filistinin kapılarını Zionist istilarına açması ve bu devletler arasında politik ve ekonomik engeller çıkarması, Arap halklarının kurtuluş ve birlik uğrunda yürüttükleri savaşı güçleştirdi. Sonraları bu, milli Arap birliği hareketi içinde ayrılık yarattı, ve nisbeten bağımsız milli hareketler doğurdu. Bu memleketlerden her biri, emperyalist hakimiyetinde, kalarak ekonomide, politikada, kültürel gelişmelerinde kendi yolunu tuttu. Bu memleketleri birbirine bağlayan esas bağ, İngiliz-Fransız emperyalizmine karşı arap kalkları arasındaki kardeşçe dayanışma ve yürüttükleri müsterek savaştır.

Güçlülere rağmen halklar, hiçbir zaman emperyalistlere boyun eğmediler. Savaşlarının çeşitli safhalarında, amaçları olan birleşmeden hiçbir zaman vazgeçmediler. Yeni şartlar onları, bütün gayretlerini emperyalist hakimiyetine karşı savaş, ve Arap birliğini Kurmak için lüzumlu olan politik bağımsızlık savaşı üzerinde toplamağa zorladı.

Arap birliği hareketinin belirtilecek başlıca karakteristik tarafı, Arap halklarının yabancı hakimiyetin çeşitli şekillerine; ve Arap feodalizmine karşı, yürütülen savaşta doğması ve gelişmesidir.

Arap birliği hareketi, saydığımız memleketlerin hududları içinde doğduğu halde, şimdi bütün Arap dünyasına yayılmıştır. Bugün artık kitlevi bir harekettir. Arap memleketlerinde bütün sınıflar, siyasi partiler ve hükümetler Arap birliğinin sözünü etmektedirler. Bu anlaşılabilir bir şeydir, çünkü bu memleketlerin çoğu bağımsızlığa kavuştuktan sonra, halkları birbirine yaklaştı ve aralarındaki dayanışma sağlamlaştı.

⁽¹⁾ «Barış ve sosyalizm problemleri» dergisinin 1964 yılı 2-nei sayısında çıkmıştır.

deki burjuvazi arasındaki çelişmelerin açık bir ifadesidir. Bu memleketlerin ekonomik bakımdan gelişme seviyelerinin çeşitli oluşu, bu her memleket burjuvazisinin Arap birliği meselesinde çelişmeli tutumlar almasına sebeptir. Burjuvazi, Arap birliğini sınıfı çıkarlarına uygun olduğu nispette destekler. Suriye burjuvazisi meselâ İkinci Dünya Harbinden sonra Irak veya Ürdünle birleşmek istiyordu, çünkü Irak ve Ürdün ekonomik bakımdan Suriyeden geri kalmış memleketlerdir. Suriye burjuvazisi aynı zamanda sanayii Suriyeden daha gelişmiş olan Mısır ile birleşmek istemiyordu. Suriye ile Mısır arasındaki birlik, bu şekliyle yalnız kitlelerin çıkarlarına aykırı olmakla kalmadı, Suriye burjuvazisinin de çıkarlarıyla çatıştı.

Çeşitli Arab memleketleri arasındaki çelişmeler, bir taraftan ekonomik bakımdan en kuvvetli Mısır burjuvazisi ile, öte taraftan, Arap memleketleri burjuvazileri, açık olarak belirmiştir. Suriye burjuvazisi ile Mısır burjuvazisi arasındaki bu çelişmeler, 1961. Eylülünde Suriye-Mısır birliğinin bozulmasına esas sebep oldu. Yine bu çelişme Irak'ta 14 Temmuz 1958 devriminden sonra, Mısır, Iraklı Birleşik Arab Cumhuriyetine (BAC) katmak istediği zaman, Mısır burjuvazisi ile, Irak halkı ve burjuvazisi arasında başgösterdi. Iraklı Birleşik Arab Cumhuriyetine katılmaktan alıkoyan sebep özellikle bu çelişme idi. Fakat, şunu da unutmamalıyız ki, çeşitli Arap memleketlerindeki burjuvazi arasında birleşme meselesinde meydana gelen anlaşmazlıklar belli bir zaman için geri atılabilir. Birçok hallerde bu çelişme kesin bir şekil aldığı halde, her Arap memleketinde burjuvazisinin sağcı tabakaları durumlarını sağlamlaştırmak ve demokrasiye darbe indirmek için, birbirleriyle anlaşmak için kompromi yapmağa hazır olduğunu unutmamalıyız. Mısırın Suriye ile birleşmesi buna örnektir. Bu birleşme Suriye burjuvazisinin çıkarına uygun değildi; donlardan bazıları açıkça hoşnutsuzluklarını bildirdiler (hiç değilse bu birleşmenin şekli bakımından). Sağcı güçler özellikle BAAS partisi önderleri Suriyede demokratik hürriyetleri boğmak, ilerici güçlere, özellikle komünistlere darbe indirmek, memleketin demokratik gelişmesini geciktirmek ve nüfuzlarını genişletmek için bu birleşmeyi bir fırsat bildiler. Bu amaçla onlar, Mısır burjuvazisine, hatta kendi partilerini, dağıtacak kader büyük politik defakârlıklar yaptılar.

BAAS önderleri, bütün gericiyle beraber, 14 Temmuz devriminden sonra Irak'ta da aynı şeyi yapmağa çalıştılar. Memleketin kontrolünü ellerine almak, Iraklı Birleşik Arab Cumhuriyetine katmak, böylece demokratik düzeni yıkmak, başta 14 Temmuz devriminde büyük rol oynayan Komünist Partisi olmak üzere, bütün ilerici güçlere darbe indirmek için Kahireye büyük fedakârlıklar yapmaya hazırıldılar. Fakat burjuvaziyi ve çeşitli sağcı güçleri korkutan «tehlike» ortadan kalkınca, ayrı ayrı Arap memleketleri burjuvazisi

arasındaki çelişmeler yeniden şiddetleniyordu. O zaman burjuvazinin temsilcileri, diktatörlüğe v.s. «daha kesin ve enerjik olarak karşı koymak için «demokrasi» ve «kollektiv önderlik» için yalancı göz yaşı dökmeğe başladılar. Kahire önderlerinin Anti-komünizm şiarına sarılmalarının sebeplerinden biri, öteki Arap memleketleri burjuvazisini korkutmak onları, Mısır burjuvazisine tâbi kılmağa zorlamaktı.

Sağ burjuva eğiliminin en tehlikeli noktası, aşırı sağcıların, anti-demokrat ve anti-komünist güçlerin yalnız emperyalistler ve gericilerle kompromi yapmaya hazır olmaları değil keza, Arap birliğini kurmak bahanesiyle onlarla anlaşma yapmalarıdır: BAAS önderleri Irak ve Suriyede böyle yaptılar. Irakta 8 şubat 1963 kanlı hükümet darbesini, Suriyede aynı senenin 8 Martında yapılan gerici hükümet darbesini teşkilâtlandırmak için emperyalistlerle anlaştılar. Bu hükümet darbeleri SENTO'nun, «Mübarek hilâl» melekeleriyle, Arap halklarının milli-kurtuluş savaşına karşı, birlik kurmak isteyen İngiliz ve Amerikan petrol tekellerinin iş birliği ile yapıldı.

Hayat, Arap birliği meselesinde sağ burjuva eğiliminin ancak bir Arap memleketinin diğeri üzerinde kurduğu burjuva diktorasıyla yürütüldüğünü göstermiştir. Bu eğilimin tuttuğu birleşme yolu, gizli faaiyetlerle hazırlanan, suikastlar ve hükümet darbeleri yolumdur. 1958-de Suriye ile Mısırın birleşmesi «demokratik» görünüşüne rağmen, uzun zamanda mümkün olmuştur. Sağcı güçlerin Suriyede o sıralarda mevcut olan demokratik düzenden faydalanarak, birleşmeğe, «demokratik» bir şekil vererek ulaşmak istemelerinin sebebi demokrasiyi, «demokratik» yolla yoketmeğe yeltenmeleridir. Lui Bonapartın Fransada yaptığı gibi. Emperyalist taraftarı Arap burjuvazisinin saldırgan emellerini ifade eden sağ burjuva eğilimi; bu burjuvazinin emperyalizm ve gericilikle uzlaşmaya hazır olması, Arap birliği hareketi ve Arap halklarının sosyal kurtuluşu için büyük bir tehlikedir. Bu eğilima, işçi-sınıfının, köy lülerin, şehir küçük burjuvazisinin, ve orta burjuvazinin büyük bir kısmının çıkarları zararınadır.

Bu eğilim, Arap dayanışmasını teşvik edecek, emperyalizme ve feodalizme karşı savaşı hızlandıracak sosyalist memleketler ve milletlerarası işçi hareketi ile dostluk bağlarını kuvvetlendirecek yerde, Arap memleketleri arasında geçimsizlik tohumları ekmekte, milli ve demokratik kazancıları tehlikeye sokmakta, emperyalizme ve neo-kolonyalizme karşı yapılan müşterek savaşı zayıflatmaktadır.

Devrimci demokratik eğilim

Devrimci demokratik eğilim, sağ burjuva eğiliminin aksine, Arap birliğinin objektif zaruri bir istek olduğunu, Arap halklarının emel-

lerini aksettirdiğini, sömürge bağımlılığının bütün şekillerinden tamamiyle kurtulmayı, memlekette emperyalist hakimiyetini yoketmeği, feodal ve yarı feodal münasebetlerin kökünü kazmağı hedef tutar. Kapitalistçe — olmayan bir gelişmeyi, Arap memleketlerinin demokratik temel üzerinde birleştirilmesini savunur. Devrimci demokratik eğilim, işçilerin, köylülerin, milli burjuvazinin geniş tabakalarının çıkarlarını ifade eder.

Milli kurtuluş ve Arap birliği hareketinin gelişmekte olduğu bugünkü devir Batıda burjuva milliyetlerini ve milli devletlerin yaratılmasıyla sonuçlanan burjuva-demokratik devrimlerinin zafer kazandığı devirden kökten farklıdır. Bugün Arap halklarının esas meselesi, Arap memleketlerinin pazarlarını kapitalist temel üzerinde birleştirmek, birleşik burjuva devletleri yaratmak değil (Batıda anti-feodal devrimin zaferinden sonra ekseri hallerde olduğu gibi) emperyalist hakimiyetinden tamamiyle kurtulmak ve milli-demokratik bir düzen kurmaktır. Ancak böylece, eşitlik temeli üzerinde Arap memleketlerinin gönüllü birleşmesine yol açılabilir. Milli — sömürgecilik meselesine büyük bir önem veren Lenin, Doğuda milli, anti-emperyalist, anti-feodal devrimlerin hangi şartlar altında geliştiğini açıkça tarifetti. Lenin 1914 de yazdığı bir yazıda . . . » Asyanın, Avrupa gibi bağımsız milli devletler sistemi haline, kapitalizmin yıkılmasından önce gelip gelmiyeceğini bilmiyoruz.» diyordu. Yaşadığımız çağın kapitalizmin çöküp yıkıldığı ve milli-demokratik devrimler çağı olduğunu, Arap birliği hareketinin Ekim devriminin zaferiyle başlayan bir çağda doğduğunu ve geliştiğini söylemeğe lüzum var mıdır? Komünist partilerinin 1960 Bildirisinde şöyle deniyor: *«Bu senelerin başlıca sonucu, sosyalist dünya sisteminin gücünün süratle büyümesi, ve milletlerarası nüfuzunun artması, milli-kurtuluş hareketlerinin darbeleriyle sömürgecilik sisteminin dağılma sürecinin hızlanması, kapitalist dünyada sınıf kavgasının şiddetlenmesi ve kapitalist dünya sisteminin daha sonraki çökmesi ve yıkılması olmuştur. Dünya sahnesinde sosyalizm güçlerinin emperyalizm güçlerinden, barış güçlerinin harb güçlerinden üstünlüğü her gün daha fazla görülmektedir.*

Zamanımızın başlıca özelliği, sosyalist dünya sisteminin insanlık toplumunun gelişmesinde kesin bir etken haline gelmesidir. Arap memleketlerinin kurtuluşunu da içine alan milli kurtuluş hareketi progresisttir. Sosyalist dünya sistemi ile yaptığı sıkı iş birliği ve milletlerarası proleteryanın savaşı sayesinde yeni yeni zaferler kazanmaktadır. Dünya barışını korumağa, bir nükleer harbi önlemeğe, genel ve tam silâhsızlanmayı sağlamağa ve sömürgecilik sistemini yıkmaya yöneltilen zamanımızın bu üç esas devrimci güçlerinin yürüttüğü müşterek savaşın son amacı, dünya kapitalist sistemini yıkmaktır.

Arab birliği meselesinin ilmi kavramı

Sağcı Arap milliyetçileri, Arap birliği meselesini başı başına bir konu olarak görüyorlar. Arap milletinin teşekülü, ve arapların birleşmesi için yapılan mücadele sürecinin bütün sosyal olaylar gibi objektif 'kanunlara tabi olduğunu kabul etmiyorlar. Bu bakımdan Arap milleti bir istisna değildir. Arap milletinin teşekkülü için gerekli objektif şartların bazıları yüzyıllar boyunca doğmuş ve gelişmiş bazılarıda, örneğin: «müşterek ekonomik hayat» gibi henüz çocukluk çağındadır.

Arap milletinin nasıl şekilleneceği ve birleşeceği müşterek ekonomik hayatın» ne yolda gelişeceğine, yani: Bir Arap memleketinin, diğer memleketlerin pazarlarını zaptederek bu memleketleri keyfi olarak zorla mı; Suriye ile Mısırın birleşmesinde olduğu gibi, şimdi BAAS önderlerinin yaptığı gibi emperyalistler, ve onların petrol tekelleri ile gizliden anlaşarak mı, birleştirecek; yahutta, Arap halklarının iradesine uygun olarak yani, ekonomik, politik ve ideoloji bakımından emperyalist hakimiyetinden kurtulmuş, eşitliğe, ve bütün Arap halklarının karşılıklı kardeşçe işbirliğine dayanan bir Arap milletinin doğması ve birliğinin kurulmasıyla mı gerçekleşecektir?

Her Arap memleketinde, ve bütün Arap dünyasında «müşterek ekonomik bir hayat» ı gerçekleştirmek, ve bir Arap milliyeti meydana getirmek, ve bütün arap memleketlerini birleştirmek için gereken diğer şartları yaratmak, Arap halklarının irade ve isteklerine uygundur. Arap memleketlerinde demokratik düzen kurmak, kapitalist olmayan bir gelişme yoluna geçmek, Arap birliği için en mükkemmel imkânlar yaratacaktır.

Birçok milliyetler gelişigüzel şekillenme ve birleşme safhasını atlادılar. Sovyet Orta Asyasında, eskiden milli baskı altında yeşayan, Halklar, bir milliyet olarak şekillenme şartlarından (onlardan bazılarının hatta gelişmiş dilleri bile yoktu) yoksundular. Büyük Oktobr sosyalist devrimi ve rus işçi-sınıfın, ve Sovyetler Birliği Komünist Partisi bu halklara özgürlük getirdi. Milli miraslarını canlandırdı, ve onların eşit haklı sosyalist milliyetler olarak gelişmesini, tek bir sovyet ailesi halinde birleşmelerini sağladı. Böylece burjuva milliyetlerinin şekillenmemesinde duyulan ıstırabtan ve anarşiden kurtuldular, Bugün onlar, bütün Sovyet halkıyla beraber komünist topluma doğru güvenle ilerliyorlar.

Devrimci demokratik eğilim, Arap birliğinin Arap halklarının isteklerine uygun olması, onların iradelerini ifade etmesi taraftarıdır. Birlik zorla kurulmaz. Birliği Arap halkları kendi serbest iradeleriyle ve kendi menfaatlerine uygun olarak kuracaklardır. Bugün Arap birliği hareketi, emperyalizme, neokolonyalizme ve gerici, despot rejimlere karşı savaş şartları içinde gelişmektedir. Arap

memleketlerinde ilerici rejimlerin kurulmasına götüren bu savaş, genişlediği ve derinleştiği nispette Arap halklarının birleşmesi sürecinde o derecede hızlanacak ve daha doğru bir yönde gelişecektir.

Emperyalizmin hakimiyetinden daha önce kurtulan ve kapitalist gelişme yolunu terkeden herhangi bir arap memleketi veya memleketleri öbür arap memleketlerine örnek ve birliğin gerçekleştirilme merkezi olacaktır.

Kapitalist olmayan gelişme yolu, sosyalizm mi ?

Arap birliğini meydana getirmek milli-demokratik devrimin ödevlerinden biridir. Fakat bazı hallerde milli-demokratik devrimi, ödevlerinden bazılarını yerine getiremez; o zaman çözülmemiş meséleleri sosyalist devrimi çözer. milli-demokratik devrimi sürecinde Arap birliğini kurmak imkânı, birliğe yeltenen arap halklarının isteği, ve aynı zamanda bu memleketlerde ve milletlerarası durumda bugün meydana gelen elverişli durum neticesinde gerçekleşebilir. Anti-emperyalist ve anti-feodal tutumlu milli burjuvazinin büyük bir kısmının, devrimci demokratik temel üzerine Arap birliği mücadelesine katılmaları aynen mümkündür. Bundan başka, meselenin bu şekilde ortaya konuluşu bu çevreleri kazanma imkânını sağlar, gerici burjuvazinin ve aşırı sağcıların izole edilmesini kolaylaştırır. Meselenin bu şekilde ortaya konuşu, anti-emperyalist ve anti-feodal cepheye önderlik eden küçük burjuvazinin devrimci kanadının, memleketi kapitalist-olmayan yola götürebileceğini ve Arap birliğini gerçekleştirebileceğini de hesaba katar.

Arap memleketlerindeki şartlar, demokrasi uğrunda emperyalizme ve feodalizme karşı savaşan işçi, köylü, ilerici aydın ve milli burjuvazinin büyük bir kısmının katılmasıyla (cephenin proleter önderliği olgunluşturmadan önce dahi) bir milli-demokratik cephe kurmağa elverişlidir. Bu şartlar, Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist memleketlerin gittikçe büyüyen etkisi, sosyalist fikirlerin muazzam başarıları, arap halklarının kurtuluş savaşının gelişip derinleşmesi, «anti-komünizm» propagandasının iflâsı, aşırı sağcıların izole edilmesi neticesinde yaratılmıştır.

Rusyada, Oktobr devriminden önce mevcut olan şartların, bugün Arap memleketlerindeki şartlardan kökten farklı olduğunu gözönünde tutmak gerekir. Rusya, Oktobr devriminden önce, birçok Rus olmayan milletleri sömüren ve ezen emperyalist bir devlettir. Rus emperyalizmini yıkmadan, kapitalizme son vermeden, sınıf sömürmesini ve milletler üzerindeki baskıyı kaldırmadan, bu milletlerin ve milliyetlerin, Rusya ile birlik kurmaları imkânsızdı. Arap memleketleri arasında emperyalist dedevletler yoktur. Arap memleketlerinin birleşmesi, eskiden veya halihazırda sömürgesi altında bulundukları

herhangi bir devletle birleşmek manasını taşımaz. Arap memleketlerinde yaşayan halkların büyük bir çoğunluğu, aralarında birleştirici birçok bağlar olan, özellikle emperyalizme karşı birlikte mücadele eden kardeş arap halklarıdır. Bu dayanışma ve yakınlık, zaman zaman karanlık bulutlarlar arasına girse dahi, emperyalist hakimiyetinin kalıntılarına karşı ve Arap memleketlerinin ekonomik bağımsızlığa kavuşması için yapılan müşterek savaşta daha da kuvvetlenmektedir.

Arap memleketlerin ekonomik gelişme seviyesinin çeşitli olması Arap birliği meselesinin çözümü üzerinde olumsuz etki yapar. Bu mesele, kapitalist-olmayan Arap memleketleri kapitalist olmıyan gelişme yolunu yolu seçmeleri ile aynen çözülebilir. Arap memleketlerinin devrimci demokratik temele dayanan birliği, bu memleketlerin ekonomik gelişmelerinin ayarlamaları ve bunun sonucu olarak sosyalizme doğru ilerlemeleri için önceden lâzım maddi şartları yaratmada kesin bir rol oynayacaktır.

Arap birliği meselesi, Arap memleketlerinde mevcut olan objektif şartlar ve milletlerarası durum ışığında incelenmelidir. Marksizme ve Leninizme göre, milli demokratik devrimle, sosyalist devrim arasında «Çin seddi» yoktur.

«Arap sosyalizmi» ve arap birliği

«Arap sosyalizmi» doktrinini, özellikle Birleşik Arap Cumhuriyetinde, Arap birliği meselesini nasıl anırlar? 1958 de, Mısır ile Suriye arasında birlik kurulduğu zaman Birleşik Arap Cumhuriyeti, sosyalizmi, kurmak niyetinde olduğunu bu gün olduğu gibi bildirmemişti. Büyük kapitalistlerin mülkiyetini millileştiren kararname, 1961 de, yani birliğin bozulmasından iki ay önce yayınlandı. O günden beri büyük milli sermayenin millileştirilmesi tedbirleri devam etmektedir. Hükümetin verdiği deklarasyonlara göre Mısır endüstrisinin yüzde 90-ı devlet kontrolü altındadır. Hemen hemen bütün dış ticaret sistemi, hükümet tarafından kontrol edilmektedir. Tek bir kişinin sahip olabileceği azami toprak miktarı 100 fed ana (1 fedan = 0,4 hektar) indirilmiştir.

Bütün bu yenilikler yalnız eskiden Arap birliği meselesinde sağ burjuvazi eğiliminin ekonomik temeli olan büyük Mısır sermayesine değil, bütün burjuvaziye ağır bir darbe indirdi. Burada şunuda kaydetme miz gerekir ki, o günden bu güne BAC politikasında esaslı bir değişiklik olmadı. Arap halklarının menfaatine zıt eski politika olduğu gibi durmaktadır. Son zamanlarda BAC-inde meydana gelen önemli ekonomik yeniliklerle, yönetici çevrelerin eski sağcı ideolojilerini ve politik durumlarını korumaya çalışmaları arasında büyük çelişmeler vardır. Eğer bu durum devam ederse, elde edilen

ekonomik, sosyal politik kazançlar büyük bir tehlike karşısındadır. Esas itibarıyla bu yenilikler, Mısır halkıyla emperyalizm arasındaki gelişmeleri yocketmemiş, zayıflatmamıştır. Bunun aksine gelişmeler dahada derinleşip, keskinleşmiştir. Bu yenilikler, Mısır toplumundaki sınıf gelişmelerini de yokedememiştir. Bu yenilikler, gelişmeleri derinleştirip, ortaya çıkarmıştır. Yönetici çevrelerin sağ durumlarına ve ideolojilerine bağlılıkları, demokrasi ve komünizme düşmanlıkları, emperyalistlere, feodallere, ve bütün gericiilere, kuvvetlerini birleştirip, bu günkü rejimi yıkmak ve elde edilen başarıları yocketmek imkânını vermektedir. Yabancı tekellerin, özellikle Amerikan tekellerinin memleketin ekonomisinde sağlam durumlarını mahufaza etmeleri durumu, daha da ağırlaştırmaktadır. Yabancı tekel sermayesi, BAC-ine kredi, «yardım» denilen çeşitli şekillerde girmektedir. Emperyalistler, BAC-ini tehlikeli maceralara sürüklemek, demokratik gelişmesini önlemek, kapitalist — olmayan yola girmesine engel olmak için birçok entrikalar çevirmekte, suikastlar tertiplemektedirler.

Bu durumda, kazançları korumak, sosyalizm yolunda ilerlemek için tek yol, rejimi demokratlaştırmak, işçileri, emekçileri, genel olarak ilerici kuvvetleri, memleketin ekonomik ve politik hayatına aktif olarak katmaktır. Mısırın daha sonraki gelişmesinde hangi yoldan gideceğini şimdiden kestirmek zordur. Bu, birçok iç ve dış, etkenlere bağlıdır. Rejimin olumsuz tarafları yanında, memleketteki durum üzerinde etki yapan birçok olumlu önemli tarafları vardır. Önemli ekonomik değişimler ve Sovyetler Birliği ile diğer sosyalist memleketler arasında dostluk münasebetlerinin kurulması, Mısır halkı ve hükümetinin emperyalizme, feodalizme, ve tekelere karşı yürüttüklüri savaş sayesinde mümkün olmuştur. Mısır halkı, memleketin tam ekonomik bağımsızlığa kavuşmak için bu kazançları korumağa çalışıyor.

Birleşik Arap Cumhuriyetinde meydana gelen değişiklikleri, milletlerarası durumdan ayrı görmemelidir. Sovyetler Birliğinin ve bütün sosyalist sisteminin büyük başarıları, Leninci barış içinde yan yana yaşama politikasının zaferi, ve dünya sosyalist sisteminin Birleşik Arap Cumhuriyetine ve diğer Arap memleketlerine yaptıkları cömertce yardımları; bütün bunlar, Mısır halkı üzerinde önemli bir etki yapmış, ve halkın çoğunluğunun menfaatlerine uygun gelişme yolunu seçmelerine yardım etmiştir. BAC-de meydana gelen sosyal ve ekonomik değişimler, memleketin kapitalist olmayan yolda gelişmesi ve eninde sonunda sosyalizme geçmesi için sağlam bir temeldir. Bütün bu yenilikler, Arap dünyasında, demokratik ve ilerici kuvvetler tarafından desteklenmektedir. Birleşik Arap Cumhuriyeti, şayet hükümeti, emperyalizmin ve sömürgeciliğin bütün gösterilerine karşı ısrarlı bir milli politika yürütür, antikomünizme ve demo-

krası düşmanlığına son verir, sosyalist memleketlerle ve dünyadaki bütün barış sever ve ilerici güçlerle münasebetlerini kuvvetlendirirse bütün Arap memleketleri arasında en büyük ve ekonomik bakımdan en gelişmiş bir memleket olarak Arap Birliği hareketinde, ve bütün Arap kurtuluş hareketinde büyük rol oynayabilir.

Emperyalist devletlerin Arap birliği meselesindeki tutumları

Emperyalist devletlerin kurtuluş savaşına ve Arap birliğine karşı tutumları, en iyi aşağıdaki olaylarda görülür.

1. Emperyalist petrol kumpanyaları Arap memleketlerindeki bütün petrol alanlarını ve petrol tesislerini kontrolleri altında tutar. Yabancı tekellerin Arap memleketlerinin ekonomisindeki vasıtalı ve vasıtasız kapital yatırımları bunun dışındadır.

2. Elverişli coğrafi durumu bakımından Arap Doğusu emperyalist devletlerin askeri — stratejik plânlarında önemli bir yer alır.

3. Arap devletleri, petrol bakımından zengin diğer Orta ve Yakın Doğu memleketleriyle beraber önemli stratejik duruma sahiptirler; bunlar halâ emperyalistler arasında savaş alanlarıdır. Dünya kuvvet dengesinin barış ve sosyalizm yararına değişmesi, ve Arap Doğusunda kudretli milli kurtuluş hareketinin doğması, emperyalist devletleri, Arap halklarının anti-emperyalist savaşını zayıflatmak için taktiklerini değiştirmeğe, yeni manevralar çevirmeğe zorlamıştır.

Arap halklarının tarihi, emperyalistlerin Arap kurtuluş hareketini devrimci özünden ayırmak, bu hareketi kendi saldırgan amaçlarına ve menfaatlerine uygun olarak kullandıklarını gösteren olaylarla doludur. Birinci Dünya Harbinde İngiltere Arap milli hareketini, halkların kurtuluş ve birlik isteğini, Türkiyeye karşı kullandı. İkinci Dünya Harbinden önce İngiltere, Haşimi hanedanına yardım ederek «Büyük Suriye» ve «Mübarek hilâl» kurma teşebbüslerine girişti. Bundan maksat, Arap kurtuluş hareketine darbe indirmek ve Fransıların bu bölgedeki nüfuzunu kırmaktır.

İkinci Dünya Harbi sonlarına doğru İngiltere, «Arap memleketleri Ligasını kurmağa teşebbüs etti. Bundan maksat:

a) Ligayı, sarsılmış olan gerici rejimleri takviye etmekte kullanmak, kurtuluş hareketinin ilerlemesini böylece Arap halklarını birlik arzularının gerçekleşmesini engellemekti.

b) Ligayı, Fransayı bu bölgeden uzaklaştırmak, Fransızların yerini almak ve Amerikanın Arap Doğusuna girmesine engel olmak için kurdu.

XX-nci yüzyılın 50-nci yıllarında Arapların birlik hareketine «sempati» gösteren yalnız İngiltere değil, güçlü Amerikan çevreleri de, Arap milliyetçiliğini «anladıklarını» Arap Birliğini «destekleye-

ceklerini» bildirdiler Bilindiği gibi, Amerika 1958 de Mısır-Suriye birliğinin kurulmasını, aşağıdaki gayelere varmak için teşvik etti:

1. Kahire yöneticilerini «anti-komünizm» kampanyasına çekmek, her Arap memleketindeki milli güçleri vurmak, Arab dayanışmasını bozmak, Suriyede demokratik hürriyeti yoketmek, böylelikle Arapları en iyi dostları olan Sovyetler Birliğinden ve diğer sosyalist memleketlerden ayırmak.

2. «Arap birliğini» İngiltere üzerinde baskı yapmak için bir vasıta olarak kullanmak, Amerikan tekellerine fedakârlıklar yapmağa zorlamak. İngiltere buna karşılık olmak üzere İrakla, Ürdün arasında bir birlik kurdu. Bu birlik İrakta 14 1958 Temmuz devriminden sonra yıkıldı.

Böylece İngiliz-Amerikan emperyalistleri, kitleleri aldatmak, Arap milliyetçilerinin sağ — Kanadını kazanmak, bunları tertipedikleri suikastlarda, hükümet darbelerinde kullanmak için Arap Birliği şiarını sömürdüler. Emperyalistler, Arap halklarının isteğini dile getiren birliği, emperyalist boyunduruğundan kurtulma isteğini hiçbir zaman yerine getirmediler ve getirmeyeceklerdir. Emperyalistlerin, ve gericilerin teklif ettikleri, «birliğe» ancak saf ve kısa görüşlü politikacılar inanabilirler. Emperyalist nüfuzunu yokedip petrol imtiyazlarını kaldırmayı, tam milli ve sosyal kurtuluşu sağlayacak Arap halklarının bir leştiği bir devletin, meydana gelmesine emperyalistlerin kenarda seyirci kalacaklarına ancak onlar inanabilirler. Emperyalistler Arap halklarını birbirinden ayırmak, birini diğerine karşı kışkırtmak için her çareye baş vuruyorlar.

* * *

Arap halkları milli — kurtuluş hareketinin birleşik meselelerinin, birlik meselesinin kapitalist yoldan çözülemeyeceğini, bu yolun halklara daha büyük ıstıraplar ve mahrumiyetler getireceğini geçirdikleri hayat tecrübelerinden biliyorlar.

N. S. Hruşçof bu münasebetle şöyle diyordu: «genel demokratik bir programı gerçekleştirmek için yapılan tecrübe göstermiştir ki, kapitalizm, milli uyanış ve sosyal ilerleme için mücadele eden halkların bayrağı, ve ideali olamaz.» Arap halkları, Sovyetler Birliğinin, sosyalist memleketlerin, ve milletlerarası işçi hareketinin destğine dayanarak, emperyalistlerin bütün plânlarını suya düşürebilir ve gerçek bir birlik, kurabilirler.

Bir yıl önceki Tunus

Tunusta gerçek, yararlı tartışma olanakları

İbn Haldun

Bir yıl önce, gericiilerin tertibi olduğu herkesçe bilinen bir suikastı bahane eden Tunus hükümeti, muhalefetin demokratik sol kanadına karşı saldırımağa başladı. Komünist ve ilerici gazetelerin çoğu yasak edildi, yıllar boyunca legal çalışan Komünist Partisi 8 Ocak 1963'de faaliyetini durdurmak zorunda kaldı. Partinin liderlerine, ve faal üyelerine baskı ve işkence edildi. Partinin gazetesi «*At Talia*» ile *Tribune du Progrès* gazetesi hakkında kovuşturma açıldı. Tribune du Progres'nin müdürü, D-r Slimen ben Sliman, Barış ve Özgürlük Komitesi başkanıdır.

Bütün bunlar makkartist bir hareketin başlangıcı idi. Komünistlere, ilerici diye bilinenlere, pasport verilmiyor, çoğuna günlerce işkence ediliyor, polis nezareti altına alınıyorlardı. Harpten evvel, Burgiba ile aynı temerküz kampında bulunmuş olan eski bir sendikacı, Hasan Sadaui, bir polis karakolunda kalp sektesinden öldü. Birçok öğretmen komünist olmakla suçlandırıldı, işlerinden çıkarıldı. Bunların bir kısmı işlerinin başına ancak son günlerde dönebildi.

Tunus Komünist Partisi Merkezi organı, At Talia gazetesi hakkında açılan kovuşturma bahane edilerek, Komünist Partisi Merkez Komitesi sekereteri Mohammed Harmel; Politbüro üyesi Abdel Hamid ben Mustafa ve gazetenin müdürü Mohammed el Hadi Carad, tevkif edildiler. Kalb hastası olan Harmel'i iki ay sonra tahliye etmek zorunda kaldılar; diğerleri elli ay hapiste kaldılar. Hastalığına ve doktor raporlarına rağmen, hükümet Harmer'e tedavi için yabancı bir memlekete gitmesine bugüne kadar müsaade etmedi.

Bu baskılar, halk ve özellikle öğrenciler arasında, büyük endişe uyandırdı. Bütün dünya demokratları baskıya uğrıyan Tunus demokratlarını destekledi. Komünistlere karşı kullanılan bu zorba metodlar, demokratik hakların tamamıyla yok edilmesinden, Anayasaya ayırı bir polis rejimi kurulmasından korkan halkta, derin tepkiler uyandırdı. Halk, suikastın ülkede uyandırdığı gerginliğe son verilmesini, demokratik hakların iadesini istiyordu. Milli harekettek çeşitli akımlar, özellikle Komünistlerle Neo-Destur arasında tartış-

manın, iş birliğinin mümkün olduğunu bilen halk, yeni bir politik-havaya şiddetle ihtiyaç duyuyordu.

1963 yılı boyunca, hele yaz aylarında, Neo-Destur hükümet partisinin liderleri Komünistlere yaptıkları suçlamaları tekrarlayıp durdular. Şartlar normal olsaydı, komünistler bu suçlamaları cevaplandırarak durumda olsalardı, bu itham ve cevaplardan faydalı bir tartışma çıkabilirdi. Tunus komünistleri, görüşlerinin ve faaliyetlerinin eleştirilmesini dinlemeye hazırdılar ve hazırdırlar. İşbirliği için de, kendi fikir ve görüşlerinin kabulünü hiçbir zaman şart koşmamışlardır. Vatansever güçleri birleştirebilecek davaların-dün bu dava sömürgeci baskıya karşı savaş; bugün bağımsız bir Tunusun kuruluşudur — hepsini desteklemişlerdir. Neo-Destur liderlerinin yaptıkları suçlamaların haklı olup olmadıklarını; Komünistlerin, gazetelerinde, dokümanlarında, savundukları siyasi tutumun tek-tarafli bir tefsirinden mi, yoksa Neo-Destur'un anlayışsızlığından mı çıktığını anlamak için, bu suçlamaları dikkatle incelememiz gerekiyor.

Komünistlerin yaptığı tenkidin tek yönlü tefsiri

Yaptıkları açıklamalarda ve nutuklarında Neo-Destur liderleri, Komünistlerin 1962 aralık suikastına katıldıklarını iddia ediyorlar. İleri sürdükleri sözüm ona deliller nedir? Onların iddialarına göre, Komünistler, hükümetin politikasını tenkit etmekle, suikastçılara siyasi bakımdan yardım etmişler. Fakat mahkemeyi izliyenlerin de görebildiği gibi, sanıklar Komünist Partisi ile ilgili olduklarını söylemediler, Partinin siyasi tutumunu savunmadılar. Boyle bir şey söylemelerine imkân yoktu, çünkü amaçları bambaşka idi. Bunu da hükümetle Neo-Destur liderleri pekâlâ biliyorlardı. Komünist Partisi, kendisine yönetilen suçlamaların uydurma karakterini belirtti. Suikast meydana çıkar çıkmaz, Politbüro bir bildiri yayınladı: «Komünistler, siyasi cinayetlere âdi cinayet diye bakar ve suikast metodlarını görüşlerine aykırı olduğundan reddederler. Komünistlerin demokratik ve milli muhalefet politikasında, suikasdın yeri yoktur. Komünistlee göre, Tunus toplumunun önünde duran meseleler, ancak bütün vatansever sınıfların kanuni menfaatlerine gösterilecek saygıya, ve demokrasiye dayanan gerçek bir milli birliğin yaratılması, olaylarının gelişmesine olumlu yönden etki yapacak, bağımsız Tunus devletine ilerici, demokratik, sosyal bir öz kazandırarak siyasi kitle savaşları ile çözülebilir.»

Başarısızlığa uğrayan suikasdın uyandırdığı gergin hava içinde Komünist Partisine yönetilen suçlamalar; Neo-Destur liderlerini, Komünist Partisinin tenkitlerini işine geldiği gibi yorumlamağa; bizi, hiçbir zaman benimsemediğimiz, savunmadığımız amaçlarla suçlandırmağa götürdü. Gerçek durum neydi?

Komünistler, Neo-Destur liderlerinin yürüttüğü politikada bazı ilerici noktaların varlığını hiçbir zaman inkâr etmediler. Komünistlerin Başkan Burgiba hükümetine muhalefeti, milli, demokratik ve yapıcı bir muhalefettir. Komünistler, hükümetin aldığı ilerici kararları destekliyor, onların gerçekleşmesine yardım ederken, iç ve dış politikanın olumsuz yönlerini de açıkca tenkit ediyorlardı. Komünistler, Neo-Destur liderleriyle polemîğe girişmede, önayak oldukları halde tartışmalarını daima iyi niyetle yürüttüler, halkın ve hükümetin önünde duran meselelerin çözümünü kolaylaştıracak olumlu sonuçlara varmağa çalıştılar.

Buna rağmen, Neo-Destur liderleri, komünist tenkitlerini hareket diye karşıladılar. Bu tenkitlerde düşmanlık gördüler, olumsuz, yıkıcı niyetler aradılar. Fakat tartışmalar, polemikler bir yana — milli kurtuluş savaşında Komünistlerin kendilerini daima desteklemiş olduğunu biliyorlar. Örneğin, Fransızlar Bizert'e saldırınca, Komünistler her türlü tankidi bir tarafa bırakarak hükümetle beraber, bu saldırıya karşı koydular. Neo-Destur'cular, Komünist Partisinin, hükümetin politikasındaki olumsuz yönleri tenkit etmesi yanında, hükümeti gericiilere karşı her zaman desteklediğini gayet iyi biliyorlar, bu gericiilerin bazıları, Neo-Destur partisi üyeleridir. Komünistler, bu konudaki tutumlarını 4 ocak 1963 de, Cumhurbaşkanı Burgiba'ya yazdıkları mektubta açıkca belirttiler: «Partimiz, hükümet politikasında bazı olumsuz yönleri tenkit etti. Tunus Komünist Partisi, halk kitlelerinin bu olumsuz yönlerden duyduğu hoşnutsuzluğu belirtti. Fakat bu tenkitler, Partinin, hükümete karşı düşmanca davrandığı, hükümeti küçük düşürmek istediği anlamına gelmez. Biz sadece, bir milli, demokratik, yapıcı muhalefet partisi olarak, haklarımızı kullandık, ödevimizi yerine getirdik.»

Komünistlerin tenkitlerinin gerçek özünü gösteren birkaç örnek verelim: devlet sektörünün de katıldığı plânlı bir iktisadi gelişmeye yönelen hükümetin politikasını Komünistler hemen iyi karşıladılar, bu politikayı hemen desteklediler. Komünistler plânın olumlu taraflarını belirttiler; oysa Neo-Destur partisinin bir kısmı, devletin ekonomik hayata karışmasına karşı idi. Plânın açık tartışması yapılırken, Komünistler birkaç nokta üzerinde durup, iddialarının nedenlerini açıkladılar, olumlu tekliflerde bulundular. Plân tasarısında hükümetin yapmış olduğu değişme ve düzeltmelerden (özellikle toprak meselelerini ilgilendiren değişikliklerden), Partimizin yaptığı bazı teklifleri kabul ettiğini görüyoruz.

Komünistlerin «Neo-Destur sosyalizmi» tenkit edişleri, gerçek bir sosyalizm olduğunu kabul etmemeleri, Partimize karşı yapılan suçlandırmalardan biridir. Fikirler alanında, çeşitli görüşlerin bulunduğu bir yerde, tenkit olağan bir şeydir. Komünistlerin bu iddiaları gerçekten olumsuz muydu? Neo-Destur liderlerinin sosyalizm görüş

ve anlayışı, Komünistlerin ilmi sosyalizm kavram ve anlamına uymuyor. Partimiz bunu açıkca belirtmiştir. Fikirlerde açıklık, Komünistler için çok önemlidir. Sosyalizm, kabul edilen amaç olunca, Komünistler, ülkenin yararına uygun düşecek, sosyalist bir toplum yaratmaya yardım edecek olumlu, yapıcı fikirleri meydana çıkarma işinde hükümete yardım etmek istiyorlardı. Neo-Destur liderleri, kendi «sosyalizm» lerinin, bilimsel sosyalizmin temel prensip ve kavramlarından ayrı prensiplerden hareket ettiğini kabul ediyorlar. Başka ülkelerde denenmiş ilmi sosyalizm prensiplerini reddediyorlar. «Milli özelliklerin savunucuları pozunda ortaya çıkıyorlar. Komünistlere gelince: onlar, milli özellikleri; ve halkların sosyalizme kendilerine uygun düşen yollardan gidebileceklerini hiçbir zaman gözden uzak tutmuyorlar. Ama bilimsel sosyalizmin teorik temeli olan, Marksist-Leninist teorinin evrenselliği prensibini belirttiler. Bununla beraber, teori alanında kalmıyarak, olumlu tekliflerde bulundular, ekonomik ve sosyal alanlarda hükümetin başarılarını, olumlu davranışlarını desteklediler. Hükümeti kayıtsız şartsız desteklemek diye bir görüş kabul edilemez.

Toprak meselesi

Neo-Destur liderleri, milli ekonominin kurulabilmesi için temel şartlarından biri olan toprak reformu meselesinde, Komünistlerin tutumunu, işlerine geldiği gibi, göstermeğe çalışıyorlar. Onlara göre, Komünistler, bütün toprakları bölmek istiyorlar, ve büyük toprak sahiplerinden hınçlarını almak için onları, «sokaklarda asmak» istiyorlarmış. Bu iddianın saçmalığını anlamak için, Komünist Partisinin programını okumak yeter. Komünistler, büyük toprak sahiplerini öldürülmesini değil, onların elindeki fazla toprakların, az topraklı veya topraksız köylülere dağıtılmasını istiyorlar. Tazminat olarak da bazı hallerde ellerinden alınacak toprağa karşı milli tahvilât verilmesini teklif ediyorlar. Modern tarımın uygulandığı büyük çiftliklere gelince, komünistlerin dediği şudur: «Bunları parçalamayın, burada fakir köylülerin tarım işçilerinin yararına tarım koöpertifleri kurunuz.» Zaten, hükümet, uzun tereddütlerden sonra, eski Fransız sömürgecilerinin millileştirilmiş topraklarını bu şekilde kullanmayı kabul etmiştir.

Neo-Desturcuların, Komünistlere yaptıkları suçlamalar faydasızdır. Bu metodlar, faydalı tartışmalara ancak engel olur. Oysa iyi yürütülen bir tartışma, iki tarafın de önünde duran sorunlara daha olumlu görüşler, çözüm yolları getirebilir.

Sınıflar ve sınıf savaşı

Komünistlerin toplumsal sınıflar ve sınıf savaşı meselelerindeki tutumlarını, Neo-Destur liderleri tenkit ederken aynı anlaşmazlık

ortaya çıkmaktadır. Komünistler, Tunuslular arasında kin ve nefret yaratmak, suni bir şekilde sınıf savaşını uyandırmak isteyen şiddet taraftarları olarak gösteriliyor. Bütün bu iddiaların, Komünistlerin gerçek tutumu ile ilgisi yok.

Tunusun gerçeklerini iyi bildiklerini söyleyen Neo-Destur liderlerinin, Tunusta sınıflar olmadığı — ancak sosyal gruplar bulunduğu — iddialarını, Komünistler, elbette, kabul edemezler. Bu görüş, gerçeklerin yalanladığı, sadece subjektif bir görüştür. Bugün Tunus, sınıfların en çok belirli şekilde ayrıldığı Afrika devletlerinden biridir. Sınıfların, gelişmiş kapitalist ülkelerinde olduğu kadar, açık şekilde belirmemesi, sınıf olmadığı manasına gelmez.

Burgiba ile diğer Neo-Destur liderleri Tunusta çeşitli sınıflar bulunduğunu, sömürücü ve sömürülen sınıflar olduğunu söyledikleri zaman, Komünistler onlara hakveriyor. 29 Temmuz 1963'de Burgiba: «Milleti birbirine düşman sınıflara bölmek istemiyoruz ... bugün kapitalistlerle işçiler arasında çatışmalar ... bizde sömürrenler var» dedi. Burgiba'nın bu nutkunu yorumlayan Aksiyon gazetesi (6 Ağustos 1963) şöyle yazdı: «Sınıfların mevcudiyetini inkâr etmiyoruz. Çeşitli sosyal sınıflar arasında çatışma olmadığını hiçbir zaman iddia etmedik».

Tunusta sınıflarla, sınıf çelişmeleri olması, tarihsel objektif bir olaydır. Komünistler ise, dikkatli bu olayın üzerine çekmişlerdi. Demek şimdi Tunusta sınıfların mevcut olduğunu hepiniz kabul ediyorsunuz.

Fakat bu sınıf çelişmeleri nasıl halledilebilir? Neo-Destur liderlerine göre, Komünistlerin tek amacı, Tunuslular arasında düşmanlık yaratmak ve sınıf savaşını uyandırmaktır.

Komünistler, işçi sınıfının, köylülerin çıkarlarını temsil ediyorlar. Fakat emperyalistlere karşı, ülkenin iktisadi bağımsızlığı yolunda yürütülen savaşa katılan milli burjuvazinin haklı menfaatlerini de gözeden uzak tutmuyorlar. Komünistler, milli kurtuluş savaşları sırasında çeşitli sınıflar arasında kurulmuş olan dayanışmanın, bugünkü ekonomik bağımsızlık savaşının başarıya ulaşmasında da büyük önem taşıdığını programlarında belirttiler. Bu anti-emperyalist ve demokratik dayanışma devam ettiği ve sağlamlaştığı nisbette, sınıf çelişmeleri de barışçı yollarla çözülebilecektir. Komünistler, önemini kavradıkları bu olanağı hiçbir zaman reddetmiyeceklerdir. Komünistler, bütün sınıfların kanuni menfaatlerine saygı gösteren bir milli birlik fikrini daima desteklediler. Fakat bu hususta, sömüren tabakaların ağırlıklılığını engelliyecek konkrut tedbirler almak, gerektir. Kendi çıkarlarını, milli menfaatlerden üstün tutanlar, emekçilerin menfaatlarını tehdit ettiği zaman, sendikalar emekçileri savunacak güçte olmalıdır. Komünistler, emekçilerin isteklerini savunuyorlar; çünkü bu istekler, ülkenin ekonomik geliş-

mesine uygun düşüyor. Komünistlerin istediği, şudur: yeni bağımsız Tunus devleti bir sınıfın menfaatlarını, diğer sınıfların zararına olarak savunmamalıdır; devlet, bütün vatanseverler arasında demokratik bir birliğin kurulmasına çalışmalıdır.

Bütün bunlar, Neo-Destur liderlerinin Komünistlere yaptıkları suçlamaların temelsizliğini gösteriyor. Bu suçlamalar, öznel, tek taraflıdır. Tek amaçları, baskıyı haklı göstermektir. Partinin kanun dışı edilmesini, gazetelerinin yasaklanmasını, parti üyelerinin tevkif edilmelerini, polisin baskısı altında bulundurulmalarını haklı göstermek için, uydurulmuş iftiralar. Bunu herkes anlamıştır. Hükümeti tenkid ederken, Komünistlerin yapıcı, olumlu tutumu bu iftiraların saçmalığını daha da belirtiyor. Çünkü herkesçe bilinen hakikat şudur: Partimizle Neo-Destur liderleri arasındaki derin teorik ve politik farklara rağmen, hükümet tenkitlerimizi göz önünde tutup, birçok meselede, politikasında bizim gösterdiğimiz şekilde düzeltmeler yapmıştır.

Tek Parti, Tekcephe

Tunus komünistleriyle Neo-Destur partisi arasında görüş farkları çoktur. Fakat görüşlerinin birleştiği noktalar da çoktur. Komünistler, Neo-Destur partisinin, özellikle Başkan Burgiba'nın giriştiği ilerici teşebbüsleri takdir ediyor, destekliyor. Neo-Destur partisinin içinde de, özellikle gençler arasında, Marksizme meyledenler, ekonomik gelişme sırasında ortaya çıkan bileşik sorunların çözümünü marksist görüşlerde arayanlar çoktur.

Bu özellikleri göz önünde tutan Tunus komünistleri, ortak amaçlar temeline dayanan, tek bir cephenin kurulmasına çok çalıştılar. Bir yandan Neo-Destur partisindeki gerici gruplara karşı geldiler; bir yandan da, ilerici akımları daima desteklediler.

Fakat Neo-Destur liderleri, Komünist Partisine, meseleleri tartışabilecekleri, politik bir hareket olarak değil ortadan kaldırılacak bir düşman gözüyle bakıyorlar. Bunun içindir ki, her fırsatta, Komünistleri düşmanlıkla suçlandırıyorlar. Komünistlerin, Marksist ideolojiyi, kandi halklarına hizmet etmek, sömürmeye son vermek için, benimsediklerini kabul etmiyorlar. Neo-Destur liderleri, Marksizm-Leninizmin evrensel, bilimsel prensiplerini benimsemenin, yabancı bir partiyi benimsemek olduğunu iddia ediyorlar. Böylece, Komünistlerin, milletin yararına değil, yabancı bir devlet yararına çalıştıklarını ispat etmek istiyorlar.

İşte bütün bunlar, halkın yararına, milli enerji kaynaklarını kullanmak amacı ile, Komünistlerin açmak istedikleri yararlı tartışmaları engellemektedir. Asıl sebep, Neo-Desturcuların, tek parti sistemine gitmek istemeleridir. Tenkidlere tahammül etmemeleri,

politika sahnesini tekellerine almak, basın özgürlüğünü yok etmek istemeleri, buradan çıkıyor. Tek parti sistemine yönelmeleri, suikastın ortaya çıkmasından sonra, büsbütün belirmiştir.

Bu amaca yönelenler, Tunusta — çeşitli sınıfların var olduğu en etkili ağızlar tarafından belirtilmesine rağmen — Neo-Destur'dan başka partiye yer olmadığını iddia ediyorlar. Onlara göre, halk, başka bir partiye oyunu vermez. Fakat Komünist partisi, suni bir şekilde kurulan bir parti degildi. Legal çalışan bir parti idi. Kökleri milli kurtuluş hareketine dayanıyordu. Bu milli kurtuluş hareketine katılanlar arasında, en çok çaba gösteren Komünistlerdi. Komünist Partisinin, ülkenin önünde duran meselelerin çözümündeki payı çok büyüktür. İddia edildiği gibi, halk üzerinde hiçbir etkisi yoksa, bu partiye yapılan baskının sebebi nedir? Vatandaşlar istedikleri parti yi neden seçemesinler; Anayasanın kendilerine verdiği haklara göre, istedikleri partiye neden girmesinler? Komünistlerin davalarını savunmalarına neden engel oluyorlar?

Tek parti sistemi taraftarlarına göre, demokrasi bilhassa Tunus gibi, az gelişmiş, geri kalmış bir ülke için, bir lüktür. Fakat bu adamlar, bir zamanlar, Tunusta legal Komünist Partisinin, muhafefet basının bulunduğu, Tunusun, ilerici, çeşitli seçim listelerinin mevcut olduğu ve hür seçimlerin yapıldığı demokratik bir ülke olduğunu söyleyerek, böbürlenirlerdi. O zamanlar, sınırlı da olsa, bu demokrasi, genel gelişmeyi engellemiyor, aksine onu hızlandırıyordu. Tunusta halk kitlelerinin (olgun olup olmadığı tartışılacak bir noktadır). olgun olmadıkları kabul edilse bile, onlara haklarını, demokratik özgürlüklerini kullanmayı öğretmek lâzım. Halk kitlelerine, ülkenin çeşitli meseleleri üzerinde düşünme imkânları verilmeli; bu düşünme işini, başkalarına bırakmamalarını halka öğretmek gerek.

Milli ekonomiyi kurmak, her alandaki geriliğe son vermek için yürütülecek savaş hakikaten halkın şuurulu, örgütlenmiş çabalarına bağlıysa, Tunustaki tek parti sistemindeki tenkidsizlik, hoşgörüsüzlük, ve politik hayatın tekele alınışı halk kitlelerinin yaratıcı inisiyativini boğar, halkın gerçek demokratik katılımına dayanmadan alınan otoriter kararlar ise başarılarla engel olur, insanlarda şüphe ve ilgisizlik uyandırır.

Tek partili sistem taraftarları, Neo-Destur partisinde, bütün parti üyelerinin düşüncelerini serbestçe açıklayabildiklerini söylüyorlar. Fakat bu partinin üyesi olmıyanlar ne olacak? Vatandaşın hakları elinden niçin alınıyor? Bu günkü şartlar içinde, düşüncasını serbestçe söylemek meselesi, tek bir partinin sınırları içinde halledilmez. Her türlü tenkidi yok etmek, Neo-Destur'un kontrolünde bulunan teşkilâtlarda bile demokratik hakların kullanılmasına engel olmak için, Komünist Partisi ve solcu basın yasaklandı, tek parti sistemine gidildi. Halk bu olayları böyle yorumluyor.

Tek çözüm yolu, bütün milli güçler arasında tek cephenin kurulmasıdır. Başka ülkelerdeki politik tecrübeler de bu düşünceyi destekliyor. Çeşitli eğilimli politik partilerin varlığı, milli cephenin kurulmasını engellemez. Neo-Destur partisinin yanında, Komünist Partisinin de bulunması, halkın çeşitli gruplarını temsil eden sendikalar, teşkilâtlar, bu çeşitli halk tabakalarının tek bir cephede iş birliği etmesine mani olmaz. Hepsini birleştirecek, milli ekonomiye, sosyal ve kültürel gelişmeye temel olabilecek ortak amaçlar ortada dururken, bu çeşitli tabakalar neden birbiriyle savaşsın?

Tunus komünistleri, iş birliğinin mümkün olduğunu, ve bağımsız Tunusun özel şartlarına uygun düştüğünü söylediler, söylüyorlar. Kendilerine yapılan baskı ve teröre rağmen, Komünistler dar, sektir bir tutum takınmadılar. Tek Cephenin kurulabileceğini daima kabul ettiler. Liderlerine yapılan baskıya son verilmesi, Partinin ve solcu basının tekrar kanuni hale gelmesi, durumu çok önemli bir şekilde etkiler. Halka faydalı olur. Tunusun dünyadaki bütün dostlarınınca da iyi karşılanır.

I. Enternasyonalin yüzüncü yıldönümü münasebetiyle

K. Marks ve F. Engels tarafından kaleme alınan ve bugüne kadar yayınlanmamış olan, Enternasyonalin Tüzüğü ile ilgili bir doküman

Milletlerarası Emekçiler Birliği (İ-ci Enternasyonal)'nin Genel Tüzüğü ve Yönetmeliğinde değişiklik yapmak üzere, Marks'la Engels'in hazırladığı, ve 1872 yazında, Genel Konseyce kabul edilen tasarı, bu yazıda ilk defa olarak yayınlanmış olacak.

Marks, Tüzüğün ilk şeklini 1864 ekiminde yazmıştı. Genel Konsey, aynı yılın 1 Kasımında, bu tüzüğü Geçici Tüzük olarak kabul etmişti. 1866 Cenevre Kongresi, Tüzüğü onayladı, ve bu tüzüğü bir Yönetmelikle tamamladı. 1871'de, Londra Konferansında verilen kararı uygulayan Marks'la Engels, Enternasyonalin bütün Kongrelerinde ve Londra Konferansında alınan kararları göz önünde tutan yeni bir Tüzük ve Yönetmelik tasarısı hazırladılar. 1871'deki baskı, Enternasyonalin Tüzüğü ile Yönetmeliğinin son resmi şekli olmuştur.

Yeni tasarının tartışılması, Lahey Konferansı (eylül 1872)'nda yapılacaktı. Ama tasarı, Kongreye olduğu gibi verilmedi. Marks'la arkadaşları bazı önemli noktaları gündeme sokmakla yetindiler. 8 — ci madde Tüzüğe 7 — a numarasıyla ilave edildi. Yönetmelik ise, Enternasyonalin teşkilatlarında disiplin ve merkeziyet prensiplerinin kuvvetlendirilmesini gözetken kararlarla tamamlanmıştır (Fasıl II, madde 2 ve 6).

Burada yayınladığımız vesika, Marks'ın Genel Tüzük ve Yönetmeliğin 1871 Fransızca baskısına, kendi eliyle yazdığı ilave ve değişiklikleri toplamaktadır.

Bu doküman Enstitümüz kıdemli ilmi yardımcısı *V. Kunina* tarafından hazırlanmıştır.

SBKP Merkez Komitesine bağlı

Marksizm-Leninizm Enstitüsü.

1872'DE (1) MARKS VE ENGELS TARAFINDAN
HAZIRLANAN MİLLETLERARASI İŞÇİLER
CEMİYETİNİN GENEL TÜZÜK VE YÖNETMELİĞİNDE
YAPILACAK DEĞİŞİKLİK TASARISI

Dünya Genel İşçiler cemiyetinin genel tüzüğü

Mad. 1 Cemiyet, aynı amaçları güden çeşitli ülkeler işçilerinin ortak hareketini örgütlemek için kuruldu (2). Bu amaçlar, işçi sınıfının dayanışması, ilerleyişi, ve tam özgürlüğe kavuşmasıdır.

Mad. 4 — Her Kongre, ertesi Kongrenin toplantı yerini ve tarihini tespit edecektir. Delegeler, özel bir davete lüzum olmaksızın, gösterilen yer ve tarihte toplanacaklardır. Acele hallerde, Genel Konsey, Kongrenin tarih ve yerini değiştirebilecektir; ve bu Kongrenin yerine, Federasyonların çoğunluğunun onaylaması şartıyla, aynı yetkililere sahip bir Konferansa karar verebilecektir. Fakat Kongre, veya Kongre yerine yapılacak Konferans, bir evvelki Kongrenin tespit ettiği tarihten sonraki üç ay içinde toplanmalıdır.

Her yıl, toplanan Kongre Genel Konseyin bulunacağı yeri tespit edecek, ve Konseyin üyelerini her milletten üçer üye olmak üzere seçecektir. Seçilen Konsey, istifa eden veya herhangi bir sebeple ödevlerini yerine getiremeyen Konsey üyelerinin yerine başka üyeler getirmek yetkisine sahip olacaktır. Kongre, Tüzüğün tespit ettiği sayıdan az üye seçtiği hallerde, Konsey eksik olan üyelikleri tamamlayabilecektir (3). Her yıllık Kongrede, Genel Konsey, çalışmalarının genel raporunu verecektir. Gereken hallerde, Genel Konsey, Kongreyi tespit edilmiş tarihten önce toplantıya çağırabilecektir.

(1) Marks ve Engels'in Tüzük ve Yönetmeliğin metninde yaptıkları değişikliklerle ilaveler, değişik harflerle basılmıştır. Değişikliklere uğramış olan metinler aşağıda gösterilmiştir. Çıkarılmış kelime ve kısımlar kerre çine alınmıştır. Esas metin, I. Enternasyol Genel Konseyi tarafından gözden geçirilmiş olan resmi baskı (Londra, Tipografik Kooperatif Demiyet, 59, Greekstreet, Soho, 1871) dan alınmıştır.

(2) «Cemiyet, çeşitli ülkelerde aynı amacı güden işçi cemiyetleri arasında bir temas ve işbirliği merkezi meydana getirmek üzere kuruldu...»

(3) «Acele hallerde, Genel Konsey Kongrenin toplanacağı yeri değiştirebilir, ama tarihini geriye atamaz.

«Her yıl, toplanan Kongre, Genel Konseyin ikamet edeceği yeri tespit edecektir, üyelerini tayin edecektir. Böylece seçilen Genel Konseyin yeni üyeler alma hakkı olacaktır.»

Mad. 6 — Birliğe üye olan herhangi bir ülke işçileri, diğer ülkelerdeki işçi sınıfının hareketlerinden daima haberdar edilebilmesi, sosyal durum hakkında, incelemelerin aynı zamanda ve aynı görüş açısından yapılabilmesi; bir cemiyet tarafından teklif edilen, bütün cemiyetleri ilgilendirecek meselelerin, bütün cemiyetler tarafından incelenebilmesi; ve acele bir karar veya hareket istenildiği zaman (örneğin, milletlerarası anlaşmazlıklarda), Cemiyetteki bütün grupların aynı zamanda ve aynı şekilde harekete geçebilmeleri için, Genel Konsey, çeşitli millî ve bölgesel gruplar arasında milletlerarası bir bağ vazifesini görecektir.

Genel Konsey, gerekli gördüğü takdirde, millî ve bölgesel cemiyetlere tekliflerde bulunabilecektir.

Haberleri daha kolay yayabilmek için, Genel Konsey, belirli tarihlerde bir Bülten yayınlıyacaktır.

Mad. 7 — Her ülkede işçi hareketinin başarısı, birliğin ve teşkilâtın verdiği kuvvetle sağlanabilir; öbür yandan, çok büyük sayıda, birbirinden uzak ufak bölgesel cemiyetlerle münasebetler kuracağı yerde, işçi cemiyetlerinin büyük millî merkezleriyle münasebetler kurduğu takdirde, Genel Konseyin faaliyeti daha etkili olur; işte bunlardan dolayı, Milletlerarası Cemiyetin üyeleri, kendi ülkelerindeki halen yalnız ve temassız kalmış cemiyetlerini millî birlikler haline getirmek için ellerinden geleni yapmalıdırlar; bu millî birlikleri, mümkün olduğu kadar milletlerarası bir mahiyet taşıyan merkez teşekküller temsil etmelidir.

Şüphesiz ki, bu maddenin uygulanması, her ülkenin özel kanunlarına bağlı olacaktır. Kanuni engeller söz konusu olmasa bile, her bağımsız bölgesel cemiyetin Genel Konseyle doğrudan doğruya temas hakkı bulunacaktır.

Mad. 8 — *Proletaryanın, varlıklı sınıfların kolektif gücüne karşı yürüttüğü savaşta, sınıf olarak hareket edebilmesi; varlıklı sınıfların bütün eski partilerine karşı koyan, ve bütün proletaryayı içine alan ayrı politik bir parti haline gelmesiyle mümkün olur. İşçi sınıfının politik bir parti haline gelmesi, sosyal devrimin zaferini ve en büyük amacını, yani sınıfların ortadan kaldırılmasını sağlayabilmek için şarttır. İşçi sınıfı güçlerinin, ekonomik savaşlar sayesinde elde edilmiş üttifak ve birliği, işçi sınıfını sömürenlerin politik gücüne karşı yürütülen savaşta, bu sınıfa bir kaldıraç vazifesini de görecektir. Sermayenin ve toprağın efendileri, ekonomik tekellerini savunmak ve devam ettirmek, ve emekçileri esir olarak kullanmak için, politik imtiyazlarını daima kullanacaklardır. Bunun içindir ki proletaryanın büyük ödevi, siyasi iktidarı ele geçirmektir (1).*

(1) «Mad. 8- Her şube Genel Konseyle bağ kuracak sekreterlerini tayin edebilir.»

Mad. 9 — Milletlerarası Emekçiler Birliğinin prensiplerini benimseyen ve savunan herkimse bu Birliğe üye olabilir. *Ancak, Birliğin proleter mahiyetini garanti altına almak için, her şubenin en az üçte ikisini ücretli işçiler teşkil etmelidir.* Her şube, kendi üyelerinin dü-rüstlüğünden sorumludur.

Mad. 11 — *Milletlerarası cemeyete giren işçi mukavemet cemiyet-leri, özel teşkilatlarını muhafaza edebilecektir* (1).

YÖNETMELİK

I

Genel Konsey

2-En az 50 üyesi olan her şubenin veya şube grubunun, Kongreye bir delege göndermek hakkı vardır (2).

3—50 üyeden fazla üyesi olan her şubenin, veya şube grubunun, Kongreye 50'den sonraki her 10 üye başına bir fazla delege göndermeğe hakkı vardır (3).

6 — Bundan böyle, Kongreye katılmak ve Kongrede oy kullanmak hakkı, Enternasyonale üye olan ve Genel Konseye aidatlarını muntazaman ödeyen cemiyet, şube ve grub delegelerine mahsus olacaktır. (Bununla beraber, Enternasyonalin şubelerinin kurulmasına kanuni engeller çıkarılan ülkelerin Kooperatif İşçi Cemiyetleri delegeleri prensip meselelerini tartışabileceklerdir. Ama yönetim meselelerini tartışamayacaklar, bu meseleler için oylarını kullanamayacaklardır.)

7 — Kongre toplantıları iki türlü olacaktır: özel, yönetmenliğe ait toplantılar; açık toplantılar. Bu açık toplantılarda, Kongrenin programında teklif edilen *prensip* (4) meseleleri tartışılacak ve oya konulacaktır.

8 — Genel Konsey, Kongrenin resmi programını hazırlayıp kaleme alacaktır. Bu programda, bir önceki Kongrenin gündeme aldığı meseleler; Genel Konseyin bunlara eklediği meseleler; ve çeşitli şube ve gruplar, yahut da bunların komiteleri tarafından Kongreye teklif edilmiş ve *Kongrenin onayladığı* meseleler bulunacaktır.

(1) «Mad. 11-İş birliği, dayanışma ve kardeşlik bağlarıyla birbirine bağlı olmakla beraber, Enternasyonala bağlı bütün işçi cemiyetleri ... muhafaza edecektir.»

(2) «Mad. 2-Üye sayısı ne olursa olsun, her şubenin Kongreye bir delege göndermeğe hakkı vardır.»

(3) «Mad. 6- 500den fazla üyesi bulunan her şube veya şube grubu, bu miktarı aşan her 500 fazla üye için bir delege fazla gönderebilir.»

«Bir şube, ortak bir delege seçmek için komşu şubelerle birleşebilir» şeklinde formüle edilen 5-ci maddenin kaldırılmasıyla, ondan sonra gelen maddelerin sayısı değişmiş oluyor.

(4) «genel».

Son Kongrede kabul edilen program dışında herhangi bir meselenin gelecek Kongrede tartışılmasını isteyen her şube, bu meseleyi Genel Konseye 31 Mart tarihinden önce bildirmelidir.

II

Genel Konsey

2 — Genel Konsey, Kongrelerin kararlarını yerine getirmek, *ve her ülkede, Enternasyonalin temel prensiplerinin titizlikle uygulanmasını kontrol etmek, sağlamak zorunluluğundadır.*

3 — Genel Konsey her hafta toplantılarının bir bültenini yayınlacaktır⁽¹⁾.

6 — Genel Konsey, gelecek Kongreye kadar, Enternasyonale bağlı federasyonların, federal komite veya konseylerin, şubelerin, kolların ödevlerine son vermeğe yetkilidir.

Bununla beraber, bir federasyona bağlı şubeler söz konusu olunca, Genel Konsey bu yetkisini, şubenin bağlı olduğu federal Konseyin fikrini aldıktan sonra kullanacaktır. Federal bir Konseyi feshetmek gerektiği hallerde, Genel Konseyin, aynı zamanda federasyonun şubelerinden en çok 30 gün içinde yeni bir Federal Konsey seçmelerini istemesi gerekir.

Bütün bir federasyonun yetkileri elinden alındığı takdirde, Genel Konsey bu kararı hemen bütün diğer federasyonlara bildirmelidir. Federasyonların çoğunluğu istediği takdirde, bu istek tarihinden bir ay sonra toplanacak olan, *ve anlaşmazlık hakkında kesin karar verecek bir olağanüstü konferansı, Genel Konsey toplantıya çağırmağa mecburdur. Bu konferansta, her milletten birer delege bulunacaktır.*

Bununla beraber, Enternasyonalin yasak edildiği ülkelerin teşkilatları, haklarını, diğer ülkelerdeki federasyonlar gibi, kullanabileceklerdir⁽²⁾.

(1) «mad. 3-Maddi imkânları nispetinde, Genel Konsey, Milletlerarası işçiler Birliğini ilgilendiren bütün meseleleri içine alan bir bülten yayınlayacaktır.

«Bu bültende, çeşitli ülkelerdeki federal Konsey veya Komitelerin gönderceği, veya Genel Konseyin herhangi bir şekilde elde edeceği bütün vesikaların özetleri verilecektir.

«Birkaç dilde çıkacak olan bu bülten, federal Konsey veya Komite lere parasız gönderilecektir. Federal Konsey veya Komiteler, bu bültenin birer nüshasını, kendilerine bağlı bütün şubelere göndermek zorunluluğundadırlar.

«Genel Konsey bu bülteni yayınlıyanmadığı hallerde, yerine yazılı bir bildiri gönderilecektir. Federal Konsey veya Komitelerbu bildiriyi, ülkedeki gazetelerinde ve özellikle Enternasyonalin yayınlarında yayınlamak zorundadırlar.»

(2) «Mad. 6-Genel Konsey, Enternasyonalin bir şubesinin gelecek kongreye kadar yetkilerini elinden alma hakkına sahiptir.»

8 — Genel Konseyin özel ödevlerle gönderdiği delegeler, *millet-
erarası grupların yapacakları federal veya bölgesel toplantılara katı-
abilir, orada söz alabilir, ama oy kullanamazlar*(¹).

V.-Cemiyetler, Kollar ve bölgesel gruplar

2. — *Özel tüzük ve yönetmeliklerin, genel tüzük ve yönetmelik-
lere... uygun olup olmadığını, Federal konseyler: federal bağların
dışında bulunan şubelerinkilerini ise, Genel Konsey inceleyecektir*(²).

*SBKP Merkez Komitesi Marksizm-
Leninizm Enstitüsündeki Parti Ar-
şivlerinde muhafaza edilen el yaz-
masından alınmıştır.*

(¹) «oy kullanma hakkına sahip olmadan, federal konsey veya komite-
lerin, mütaka veya bölge komitelerinin, bölgesel kolların...»

(²) Bu yeni maddenin ilavesi ondan sonra gelen maddelerin sıra nu-
marasını değiştiriyordu.

Danimarka komünistlerinin hareket hattına dair⁽¹⁾

Danimarka Komünist Partisinin genel politik hattı, Danimarka işçi sınıfı mücadelesini ve onun etrafında bütün halkın demokrasi mücadelesini geliştirmeye, böylece sonunda memleketi sosyalizme götürecek kuvvetleri artırmağa yöneltmiştir. Bütün faaliyetimizde görüldüğü gibi, bu hat, 1957 Deklârasyonu, 1960 Bildirisi, keza 1959 Roma Çağrısı'nın ruhuna uygundur. Biz bu hattı, büsbütün ve tamamen onaylamakta ve savunmaktayız.

Danimarkada bu demokratik mücadelenin genel sınıfı şartları şunlardır: Üretimde nispeten iyi gelişmiş kapitalist üretim bağıntılarının varlığı; yüksek kaliteli mallar üretiminde oldukça gelişmiş bir ihtisaslaşma ve bununla ilgili olarak işgücünün ihtisaslaşması, işgücünün entansif sömürülmesi, birçok küçük ve orta işletmeleriyle bir arada olarak, tekelci burjuvazinin hâkimiyeti altında kapitalizmin büyük ölçüde tekelleşmiş olması... Danimarka toplumunu idare eden tekelci burjuvazi, devlet makinesinden açıktan açığa faydalanmaktadır. Danimarka tekelci kapitalinin yabancı kapitalle, özellikle İngiliz, Batı Alman ve Amerikan kapitalleriyle birleşmesi, harpten sonra çok artmıştır. Bununla beraber, memleketteki tekelci sermaye hâkimiyeti, barış, bağımsızlık ve ekonominin her taraflı gelişmesi meselelerinde milli menfaatlerle, memleketin maddi ve kültürel menfaatleriyle, geleneksel demokrasi mücadelesiyle doğrudan doğruya çatışma halindedir.

Danimarka işçi sınıfı, tarihinin ilk devrelerinde, daha ziyade reformcu önderlerin idaresinde iyice teşkilâtlandı. Bu şartlar sınıf kuvvetlerinin dengesini tamamiyle değiştirmemekle beraber, işçi sınıfına demokratik ve sosyal haklar kazandırdı. Danimarkada bu hakların çoğu diğer memleketlerden önce kazanılmıştır. Bunun içindir ki, küçük burjuva tasavvur ve hayallerinin işçi sınıfı ve genel olarak Danimarka halkı üzerinde büyük etkisi vardır.

Kooperatifler, köy ekonomisinde ve ticaretle nispeten büyük rol oynadılar. İşçi sınıfı hareketinin dışında, halkın, menfaatleri bakımından teşkilâtlılık derecesi oldukça yüksektir.

(1) «Barış ve sosyalizm problemleri» dergisinin 1964 yılı 2-nci sayısında çıkmıştır.

Danimarka halkı, özellikle burjuva demokrasisi uğrunda savaşı, işçi hareketinin politik ve sendika faaliyeti ve başlıca Alman-faşist istilâsına karşı savaşları neticesi olarak, demokratik mücadele de tecrübe ve gelenek sahibidir.

Danimarkanın politik tarihinin özel, oldukça bileşik tarafı, son yıllarda burjuvazinin, dönem Aksel Larsen'in revizyonist, parçalayıcı partisini kurmasından da faydalanarak, işçi sınıfının solcu kuvvetleriyle ilerici güçler arasında daha çok ayrılık meydana getirmekte başarı kazanmasıdır.

Yeni milletlerarası şartlar ve Danimarkanın durumu

Danimarkanın geleceği, barış mücadelesinin zaferine bağlıdır. Memleketin coğrafi durumu, yüzölçüsü, çağdaş harp tekniği, barış mücadelesinin bütün halkımız için bir ölüm-kalım meselesi olduğunu açık olarak gösterir. Bu bakımdan bizde hiçbir politik önder, barış içinde yanyana yaşamaya veya genel silâhsızlanmaya karşı gelmek cesaretini gösterememiştir. Fakat buna rağmen, burjuva politikacıları, barış içinde yanyana yaşama ve silâhsızlanmanın «maalesef» mümkün olmadığını, bizim aksi tedbirler almak «mecburiyetinde» olduğumuzu söylemektedirler.

Bu «savunma» gerekçeleri, Danimarkada NATO politikacılarını gittikçe sarmaktadır. Buna karşılık, Kuzey Avrupada gerginliğin azaltılması için atılan adımları desteklemek, Danimarkanın geleneksel tarafsızlığını korumak, sosyalist dünya ile münasebetleri düzeltmek politikası taraftarları da çoğalmaktadır.

Danimarka için NATO politikası, Batı Alman emperyalist boyunu duruşunu getirme tehdidini taşıdığı için tehlikelidir. Alman istilâcılarına karşı savaşta elde edilen tecrübeler, Alman emperyalizmi ve mliitarizmi tehlikesine karşı Danimarka halkını uyandırmış; bunların ülkeye sokulması, birçok sonuçlardan başka, ortak bir Danimarka-Batı Alman askeri komutanlığının kurulmasıyla neticelenmiş, bu da NATO politikasının itibarını ciddi şekilde sarsmıştır. Danimarka halkının demokratik ve anti-faşist tutumu, savaşın, İspanya ve Güney Afrika halklarının haklı mücadelesini destekliyen dayanışma hareketlerinde açık olarak ifade edilmiştir. Bu hareketlere, memleketin politik mahiyette olan veya olmayan bütün gençlik teşkilâtlarını içine alan Danimarka Gençlik komitesi resmen katılmıştır.

Danimarkanın egemenliğine zarar getiren NATO politikası, memleketi ekonomik alanda da Avrupa Ekonomik Birliği harmanına katmak istiyor. Danimarka, «Avrupa serbest Ticaret bölgesi»nin üyesidir. İngilterenin «Ortak Pazar» a katılması meselesi ortaya çıktığı zaman, Sosyal-Demokrat hükümeti ve burjuva partilerinin önder-

leri, Danimarkanın bu hususta İngiltereyi izlemesini kararlaştırdılar. Bu hedefe varabilmek için yapılan bütün propagandaya rağmen, en başta, halkın temel ekonomik meselelerde egemenlik haklarından vazgeçilmesine karşı, Federal Almanyanın ekonomik hâkimiyeti tehlikesine ve Danimarka kültürel hayatının Batı Alman katolisizmine bağlanmasına karşı, ücretlerin ve sosyal kazançların azaltılması belirtilerine karşı çok geniş ölçüde bir direnme gösterildi. Danimarkanın «Ortak Pazar» a katılması, demokratik ve anti-monopolist savaşın gelişmesi yolunda daha güç şartlar yaratabilirdi.

İkinci Dünya Harbinden sonra Danimarkanın yabancı sermaye tarafından sömürülmesi daha da arttı. Bu, halk için, tüketimin alınaması ve azalması ve vergilerin çoğalması demekti.

Fakat bu, ekonominin gelişmesinde durgunluk mânasına gelmez. Bütün bu devre zarfında, sanayide üretim vasıtalarının yenilendiği, köy ekonomisinde teknik ilerlemenin arttığı görüldü. Kapitalist memleketlerde 1957-denberi yaratılan ekonomik konjonktür Danimarka ekonomisinin gelişmesi için elverişli oldu. Döviz dengesi düzeldi. Halka iş imkânları ve üretim arttı. İşsizlik önemsiz denilecek derecede azaldı. Fakat bu kazançların aslan payını tekelci kapitalistler aldılar. Milli servetin artış tutarı 1956—63 de 42 milyar krona⁽¹⁾ yükseldi; bunun 35 milyarı kapitalistlerin cebine girdi, 4 milyarı sosyal ihtiyaçlara harcandı; işçiler, memurlar ve emekçilerin diğer kategorileri yalnız 3 milyarından faydalandılar. İlk defa 1955 den önceki seviyeyi geçen gerçek ücretler son yıllarda ancak % 15 arttı. Halbuki kârlar yüzde 70 yükseldi. Artık-değerin normu tam % 20 arttı.

Aynı devrede, işçi sınıfının sayısı, genel olarak da ücretli işgücü arttı. Fakat işçi sınıfı, daha ziyade proleter olmıyan veya sınıf şuuru yetersiz unsurlarla doluyordu. Tabiatıyla bu hal ve yüksek konjonktür, işçi hareketi üzerinde etkisini gösterdi. Fakat bu, sınıf mücadelesinin durması demek değildir. 1959—61 yılları, grev sayısı bakımından rekor yılları olduğu halde, hükümetin aldığı ekonomik tedbirlerle, işçilerin grevlerden elde ettiği kazançlar önemli derecede yokedildi. İşçilerin ve memurların sayısı genel olarak arttığı halde, köy ekonomisinde çalışanların sayısı oldukça azaldı. Yüksek konjonktür şartları içinde serbest işgücüne sanayide ve ticaret sisteminde nispeten kolay iş bulunduğu halde, tekniğin gelişmesi şartlarında küçük köy işletmelerinin durumu ağırlaştı; tekeller ise köy ekonomisi mahsullerini işliyen ve sürümle uğraşan kooperatiflere baskı yapmak için yeni yollar buldular.

Ekonomik durumun elverişli olmasına ve işçilerin süreli tüketim malları aramalarına rağmen, mesken ihtiyaçları arttı. Netekim, bu-

(1) Kron: Danimarka para birimi.

gün, ortagelirli bir işçi ailesi ev kirası ve vergi olarak aylığının yarısından fazlasını harcamaktadır. Danimarka işçisi, normal bir hayat sağlamak için ek işler bulmak, ya da ailesinin bütün kişilerini çalıştırmak zorundadır. Sosyalist memleketlerdeki durumun aksine olarak, halkın kültür ve eğitim ihtiyaçları tatmin edilmiş değildir. Genel olarak sosyalist memleketlerin başarıları, halkın şuuruna etki yapmakta, sosyal. kültürel, demokratik reformlar yapılması için daha iyi şartlar yaratmaktadır.

Son zamanlarda ekonomik konjonktür kötüye gitme âlâmetleri gösterdi. Gerçek ücretler bir müddet yerinde durduktan sonra, bir azalma eğilimi başladı. Bu durum iş bulma meselesine de etki yaptı. Pazar meselesi keza zorlaştı. O derece ki, kapitalist çevreler dahi sosyalist memleketlerin pazarlarına büyük bir ilgi göstermeğe başladılar.

Saydığımız ekonomik süreçler hiç de basit ve iptidai olmamak, hayal besleme unsurları taşımakla beraber, denilebilir ki, yüksek konjonktür şartları içinde halkın mâkul ihtiyaçları ile bu ihtiyaçlara cevap verme imkânları arasındaki tezatlar gittikçe artmakta ve yeni yeni alanları kapsamaktadır. Bu tezat, kitlelerin gittikçe kuvvetle hissedikleri, fakat neden doğduğunu ve neye karşı savaşacaklarını çokluk kavrayamadıkları hoşnutsuzluğu da en iyi belirtmekte ve aktif mücadelede kendini göstermektedir.

Bu hoşnutsuzluğu, hakiki sebebine, yani tekellerin hâkimiyetine karşı yöneltmek için, sınıf mücadelesindeki yeni oluşmalara karşı çok dikkatli davranmak gerekir. Bu davranış, yeni sömürme metotlarının doğurduğu sonuçlara karşı da şarttır. Bu metotlar, meselâ artık-değerin çoğalmasında olduğu gibi, işçilerin üzerinde, daha fazla yormak, sinirlerini bozmak ve yıpratmak suretiyle, fakirlikten çok etki yapmaktadır. Bu hal, kapitalist sömürmenin, halkın günlük hayatında vaktiyle el emeğinin veya küçük zanaatçı işletmelerin hâkim olduğu yeni alanlara (eğlence, hizmet işleri turizm v. s) girmesinin doğurduğu sonuçları da kapsamaktadır. Bu dikkati, aynen, halkın vazgeçemeyeceği bir temel ihtiyaç haline gelen «herkese iş» savaşında elde edilmiş kazançları savunmada da göstermelidir. Bu gibi hakları ve kazançları savunmayı, bunları gerçekleştirmeye savaşından ayrılmı sayan va «daha az inklâpç» bulan görüşler (bazı Avrupa memleketleri işçi hareketinde ileri sürülen yeni dogmatik görüşlerin muhtevası gibi) sağduyuya aykırıdır. Böyle bir görüş, zamanımızdaki sınıf mücadelesi taktiğini anlamakta güçlük yaratır ve tekelci kapitalistlerin aşırı kârlarını daha da arttırmaları için işçi sınıfına korkmadan saldırımları kolaylaştırılmış olur.

Fakat biz genel olarak şuna inanıyoruz ki, geçici konjonktür ve tesadüfi dalgalanmalar ne olursa olsun, bugünkü tekelci politikanın devamı, milli buhranı kaçınılmaz hale getirecek olan öyle ekonomik,

askerî politik meseleler yaratacaktır ki, idareci sınıflar kendi kuvvetleriyle bu buhrandan kurtulacak yol bulamayacak; ezilenler ise Danimarkanın mahvına meydan vermiyeceklerdir. Bu politikaya karşı, onun yönünü değiştirmek için savaşmayı, milli felâkete sürüklenmeden önce yeni yollar bulmayı ödevimiz sayıyoruz.

Komünistlerin teklif ettiği alternatif⁽¹⁾

Komünistler, tekellerin ve NATO'nun politikasının aksine olarak barış ve demokrasinin yenileştirilmesi politikasını teklif ediyorlar. Amacımız, bugünkü politikaya karşı halk arasındaki dağınık muhalefeti, ilerde bir sosyalizm mücadelesine geçecek olan birleşik, demokratik, anti-monopolist bir mücadeleye doğru yöneltmektir. Bu politikaya uygun olan programımız, toplumumuzda çeşitli sınıflar, gruplar, tabakalar için teferrüatiyle hazırlanmıştır. Burada bununla ilgili olarak sadece bazı esas fikirleri ve bazı prensip görüşlerimizi açıklayacağım.

1. Danimarkanın dış politikasının şu temel prensipler üzerine kurulmasını teklif ediyoruz: Atom silâhlarının bulunmadığı meydana getirilmesi ve devletin tarafsızlığı. Halk bu prensipleri kuvvetle destekliyor. Fakat bu prensiplerin gerçekleştirilebilmesi etrafında doğan şüpheler halkın desteğini güçleştiriyor. Böyle bir politikanın gerçekçi olduğunu göstermek için, Partimiz 1963 ilkbaharında, komşularımız bulunan sosyalist memleketlerin bir çoğunun kardeş partilerine (Sovyetler Birliği, Polonya ve Alman Demokratik Cumhuriyeti) resmen başvurarak, onları, Danimarkanın bütünlüğünü ve tarafsızlığını garanti etmeğe, Danimarkayı atomsuz bir devlet saymağa, kendisine karşı nükleer silâhların hiçbir suretle kullanılamıyacağı bir bölge olarak ilân etmeğe hazır olduklarını bildirmeğe çağırdı. Kardeş partiler bu çağrımıza tam bir anlayış gösterdiler ve teşebbüsümüzü desteklediler. Bu da, komünistlerin enternasyonalizminin, milli menfaatleri korumada kesin bir faktör olduğunu bir daha gösterdi.

Memleketin milli bağımsızlığını güvenlik altına almayı hedef tutan barış garantisi istekleri, aynı zamanda silâhsızlanma ve artan askeri masraflara karşı yapılan savaş için gerçek bir temeldir. Bu, NATO politikasının hakiki maksadını, özellikle Danimarkanın hayati menfaatlerine dokunan niteliğini göstermeğe yardım eder.

Moskovada imzalanan ve atom denemelerini üç alanda yasaklıyan antlaşma, Danimarkanın, genel olarak bütün Kuzey memleketlerinin, yeni bir dış politika hattı uğrındaki mücadelelerine geniş imkânlar sağlamıştır.

(¹) Şık.

Bugün memleketteki bütün siyasi partiler ve akımlar, Moskova antlaşmasından sonra, gerginliği azaltmak için bu antlaşmayı yeni adımların takip etmesi gerektiğini söylemek zorundadırlar. Kuzey memleketleri ve Avrupa için yapılacak tek mantıki teklif, Finlânda Cumhurbaşkanı Kekonen'in yaptığı tekliftir. Bu teklif şudur: Şimdiye kadar atom silâhlarının topraklarına sokulmasına müsaade etmiyecekleri teminatını veren memleketler hükümetleri, buna ek olarak, kuzey Avuranın atomsuz bölge haline getirilmesi ödevini de üzerlerine almalıdırlar. Eğer bu hükümetler bunu reddederlerse, NATO politikasını savunanların içyüzünü kendiliğinden açıklamış olurlar. Atoma karşı açılan geniş mücadele kampanyası, başlangıçta genel olarak atom bombasına karşı bir nefret ifade ederken, şimdi atomsuz bölge isteğinin ileri sürülmesi müspet bir olaydır.

2. Biz «Ortak Pazara» girmeye karşı koyarak, ekonomik bağımsızlık temeli üzerinde, bütün memleketlerle bağıntıların gelişmesi yollarını arıyan ticaret politikasını teklif ediyoruz. Bu, bizim, zamanımızın ekonomik hayatında enternasyonalizasyon ve milletlerarası işbölümünün, objektif eğilimlerini inkâr ettiğimiz mânasına gelmez. Danimarkanın ekonomik yapısı, büyük ölçüde çeşitli ve gelişmiş dış ticarete dayanır. Kendi menfaatlerini milli menfaatlerin üstünde tutan milletlerarası dev tekellerin dikte ettikleri «işbölüm»ne karşı, ekonomimizi korumak ve memleketin ekonomik eğemenliğini güvenlik altına almak için ilerici kuvvetler çalışmalıdırlar. Böyle bir ekonomik politikanın, bugünkü dünya kuvvetler dengesinde gerçekçi bir politika olduğuna inanıyoruz. Bu politika, Danimarkanın sosyalist memleketlerle ve yeni bağımsızlığına kavuşan ülkelerle ekonomik münasebetlerini geliştirmesine imkân verecek, ve ticaret yaptığı kapitalist ortaklarıyla olan münasebetlerinde eşit durum sağlamasına yol açacaktır. Partimiz, emperyalist kuvvetlere dayanmanın sonucu olarak sosyalist memleketlerle ticaret imkânlarından gerektiği gibi faydalanılmadığını halka anlatmak teşebbüsüne girişti. Bu, Avrupa Ekonomik Birliğine girme plânına karşı savaşın hızlanmasına hizmet etti.

3. Demokrasinin yenileştirilmesi için yaptığımız teklifle, ekonomik ve politik meseleler hakkında alınacak kararlarda halkın fikrinin solurulması, halkın demokratik kontrolünün tanınması üzerinde duruyoruz. Bu istekler, halkımızın demokrasi geleneklerine devam ettirir. Tabiidir ki, bu isteklerin gerçekleştirilmesi, birçok millileştirme tedbirleri alınmasını gerektirir. Programımız bu konuda konke teklifler ileri sürmüştür. Fakat biz, halkın kontrolü altında olmıyan bir millileştirmeye yanaşmamak gerektiğine, zira bunun gericilerin propagandasını kolaylaştıracağına işaret ediyor, tekellerin menfaatine uygun olarak kurulan, fakat sosyal demokratların ekseriyetle bürokratça idare ettikleri devlet işletmelerine karşı şikâyetlerden faydala-

narak bu işletmeleri kapitalist işletmelere çevirmek istediklerine dik-
kati çekiyoruz. Bizde sağcı partiler, «devlet himayesi» konusundaki
tartışmalarda «lehte» veya «aleyhte» savaşır gibi görünerek ger-
çekte liberalizmi savunmaktadırlar.

Bizim demokratik kontrolü savunmamız bilhassa işçi sınıfı hare-
ketinde etkisini gösterdi. İşçilerin idareye katılmave üretimde de-
mokratik haklar kazanma konusu, işçiler arasında geniş tartış-
malara yol açtı. İşçilere bu hakları tanıma bakımından, Danimarka,
diğer kapitalist memleketlerden oldukça geride kalmıştır.¹ em-
leketimizde bu tartışmayı «sınıf iş birliği» ve «halk kapitalizmi»
yoluna sokma gayretlerine rağmen, biz bunun demokratik ve anti-
monopolist savaşın gelişmesinde iyi bir temel olacağı kanaatindeyiz.
Bu bakımdan, sosyalist memleketler işçilerinin sahip oldukları hak-
lar, halkımız arasında heyecan uyandırıcı önemli bir faktör oldu.

Kooperatif teşkilâtlarının daha da gelişip demokratikleştirilmesi,
demokrasiyi yenileştirme, özel olarak, köy ekonomisi ve halkın orta
halli tabakalarının meseleleriyle ilgili tekliflerimizde önemli bir yer
almaktadır.

Parlâmento, halkımızın politik şuurunda birinci plânda yer alır.
Biz parlâmentonun ve diğer bütün seçimli organların yetkilerinin
genişletilmesini teklif ediyoruz. Bu organların, demokrasi mücadele-
sinin manivclâsı haline gelmeleri mümkündür, ve arzu edilir.

4. Demokrasiyi yenileştirmekle ilgili bütün görüşlerde işçi sınıfı
haklarının genişletilmesine kesin bir yer verilmelidir. İşçi teşkilâtları
bugün hukuki kararnamelerle öyle bir ağ içine alınmıştır ki, işçi
hakları, meselâ grev hakkı pratikte hemen hemen yok edilmiştir.
İşçilerin gösteri hakları, insan hakları gibi esas demokratik haklar
olarak korunmalıdır. Bunu, sendikalar içinde demokrasinin geli-
ştirilmesi için yaptığımız mücadeleyle bağlıyoruz;

Devlet tekelciliğinin gelişmesi ile devletin ekonominin çeşitli alan-
larına müdahalesi büyük bir felâket haline gelmektedir. Bu müda-
hele, çok defa «plânlama» tedbirleri, «grup kararları» şeklinde göste-
rilir, ve sosyal demokratların önderliği altında olsa dahi, büyük
kapitalist tekelcilerin menfaatine hizmet eder. Bu tedbirlerin yanı-
sıra, işçilerin, haklarını korumak için harekete geçmelerini önlemek
maksadıyla onlara bazı haklar verilmiştir.

Biz «grup kararları» gibi şekillerle mücadele etmekte, bu politi-
kanın gerici niteliğini açığa vurmakta, vaadedilen hakları, emekçi-
lerin savaşçı sınıf ruhunu yükseltmek için bir vasıta olarak kullanma
imkânları kollamaktayız. Kitleleri demokrasi mücadelesinde hare-
kete getirmek için bu «grup kararları» politikası reddedilmeli, bunun
yerine demokratik ekonomi politikası ileri sürülmelidir. Devletin
gittikçe artan tekelci müdahalesi «liberal» görüş ve iddiaları çürüt-
mekte, devletin demokratik ilerici bir nitelik alması ihtiyacının daha

iyi anlaşılmasına elverişli şartlar yaratmaktadır. Bu kavrayış, birleşik sendikaların birçok toplantılarında bu meseleler üzerinde yapılan tartışmalarda da görülmektedir.

5. Partimizin ileri sürdüğü demokrasiyi yenileştirme programı, işçi sınıfı ile demokratik kuvvetlerin birleşmesi ve birlikte savaşması için bir temeldir. Fakat, genel olarak işbirliği yapmak için, bu programın kabulünü bir şart diye ileri sürmüyoruz. İşçi sınıfı ve tekml demokratik kuvvetlerin birliğini bütün, günlük meseleler ve hareketler etrafında geliştirmeğe çalışıyoruz. İşte bugünkü şartlarda bu birlik fiilen böyle geliyor ve kuvvetleniyor.

Sosyal Demokrat Partisinde durum

Sosyal Demokrat Partisi, Danışmarka işçi sınıfının geleneksel partisi olarak gelişmiştir. Parti önderlerinin itibarı, ilk defa, harp sıralarında, Danimarkanın hürriyeti için yapılan savaşa hiyanet ettikleri, mukavemet hareketine sırt çevirdikleri ve istilâcı faşist kuvvetleriyle işbirliği yaptıkları zaman ciddi surette sarsılmıştı. Harpten sonra partinin sağcı önderleri «soğuk harp» ten faydalandılar, tekrar önderliği ellerine aldılar, ve Danimarkanın politikasında tehlikeli bir dönüm noktası olan NATO'ya girme gibi büyük bir sorumluluk yüklendiler.

Sosyal Demokrat Partisi, geleneksel itibarına, işçi sınıfı teşkilâtları üzerindeki nüfuzuna ve aşıladığı reformcu hayallerin kuvvetine dayanarak, eskiden olduğu gibi, işçi sınıfı çoğunluğunun desteğini kazanan bir partidir. Bununla beraber, 1950 senelerinde, iç ve dış politika meselerindeki sağcı tutum neticesinde sosyal demokrasiye karşı «güven buhranı» gelişti. Bu, 1956, da komünistlerin nüfuzunun büyük ölçüde artmasında görüldü. Fakat Macaristandaki aksinihlâcı isyanın alabildiğine sömürülmesi yüzünden bu itibar kösteklendi. Bununla beraber, Sosyal Demokrat Partisine karşı «güven buhranı» daha da derinleşti. Bu buhran, parti üyelerinin azalmasında, özellikle sosyal demokrat önderlerin itibarlarını kaybetmelerinde kendini gösterdi. Parti yönetim kurulu, eskiden, karehet hattını kolaylıkla güttüğü ve özellikle soldan gelen muhalefete engel halde, şimdi parti içinde çeşitli açık muhalefet eğilimleri meydana çıkmıştır. Parti yönetim kurulu en sertkafalı sağ kanat önderlerinin eline geçti. Bugün hükümetin esas politikasını da bu önderler tayin etmektedir. Sol akımların zayıf tarafı da müşterek bir programa ve perspektiflere sahip olmamalarındadır.

Sosyal demokraside tezatların gelişip, keskinleşmesi, bu olay üzerinde ayırdedici bir kıymetlendirme zarureti bilhassa doğurmuştur. Şimdi Sosyal Demokrat Partisinde olupitenler, bu partinin oynadığı rolü değıştirebilecek nitelikte gelişmektedir. Böylece, 1960

da yayınlanan Bildiri de yapılan tahlil kayıtsız şartsız doğrulanmıştır. Şunu da belirtmek lâzımdır ki, bugün Danimarka Sosyal Demokrat Partisi, tekellerin ve NATO'nun politikasını yürüten bir partidir. Fakat parti önderlerinin manevra imkânları azalmış, büyük ölçüde itibarlarını kaybetmişlerdir. Buna, dünyadaki olayların ve milletlerarası alanda kuvvet dengesindeki değişikliğin etkisini de eklemek gerekir.

Komünist ve sosyal demokrat işçiler arasında birleşme için gereken şartların önemli derecede geliştiği görülmektedir. Bu hususta, komünistlerin, çeşitli ideolojik eğilimlere sahip işçiler arasında gerginliğin azaltılması yolundaki çalışmalarının büyük rolü olmuştur. Birçok hallerde, hükümetin aldığı bazı tedbirlere karşı yapılan gösteriler de dahil olmak üzere, müşterek hareket mümkün olmuştur.

İşçi sınıfının ve bütün halkın yaptığı demokrasi savaşının ilerlemesi için bu işbirliği kesin bir faktördür. Sosyal demokrat önderlerle dostça münasebetlerimiz olmasına ve bundan faydaladarak birçok meselelerde görüşlerimizi ifade etmemize rağmen, işçi sınıfını müşterek hareketi gelişmedikçe, bundan esaslı sonuçlar bekleyemeyiz.

Sosyalist Halk Partisinin durumu ve rolü

Memleketimizde, 1959 da, Komünist Partisinin eski başkanı Aksel Larsen'in önderliği altında bir grup dönem tarafından kurulan Sosyalist Halk Partisi, işçi sınıfı ile demokratik kuvvetler arasında birliğin gelişmesine büyük ölçüde zarar getirdi.

Denilebilir ki, Sosyalist Halk Partisinin yönetim kurulu ve üye kitlesi, eski partilerine kin besliyen dönem komünistlerin elindedir. Dışardan çok az üye toplayabilmişlerdir. Bunlar daha fazla küçük burjuva elemanlarıdır. Bununla beraber, Sosyalist Halk Partisi seçimlerde, işçi seçmenler de dahil, halk tarafından oldukça destek gördü.

SHP, Danimarka işçi hareketinde ve halk arasında sol akımın yıpratma rolünü oynamakta, işçilerin daha sağlam ve sebatlı bir tutum almalarına engel olmaktadır. Burjuva propagandası komünistlerin artan nüfuzunu kırmak, onların görüş ve hareketlerini süktüla geçiştirmek için, SHP-yi, Danimarkanın politik sahnesinde sol muhalefetin tek savunucusu olarak göstermektedir. Sosyalist Halk Partisi önderleri, aynı zamanda kendi nüfuzlarından faydalananak, sosyalist memleketleri küçük düşürmekte ve savaşın güç anlarında arkadan vurmaya hazır olanların saflarında yer almaktadırlar. Onlar, komünistlerle her şekilde işbirliği yapılmasına engel olmakta, kitle hareketlerinin gelişmesini önlemekte, demokratik istekleri gürültüye boğmakta, bu istekleri bir parlamento oyunu haline getirmektedirler.

Aksel Larsen'in ve taraftarlarının sağa geçmesi, daha şimdiden SHP-ne bir yük oldu. 1963 sonbaharında yapılan parti kongresinde Aksal Larsen «esas politik hareket hattı üzerinde birlik olmadığı» itiraf zorunda kaldı. Kongre, fikirlerdeki büyük karışıklığı ve ayrılıkları açıkca meydana koydu. Larsen'in aşırı sağ kanada geçmesi, Kongre içinde dahi hoşnutsuzluk yarattı. Bu durum karşısında Larsen politik deklârasyon projesinde değişiklikler yapmak zorunda kaldı. Fakat buna rağmen, Larsen ve kılığı, partideki hâkimyetlerini korumağa muvaffak oldular ve geçmişte ilân ettikleri sağcı politik hattı yürütmeğe devam etmektedirler.

Aksel Larsen'in geçmişi ve şimdi oynadığı politik rol, dünya komünist hareketi için ciddi bir ihtardır. Bu, revizyonizmin bugün büyük bir tehlike arzettiğini hatırlatmaktadır.

Sosyalist Halk Partisi içinde tezatların artması, ideolojik karışıklıkların meydana gelmesi ve teşkilâtçılıktaki zayıflıklar, partinin geçici başarılarına rağmen, Danimarkanın politik hayatında ömürsüz bir oluşma olduğunu göstermektedir.

Biz bu açıklamalarda, anti-komünist Larsen'in kılığı ile Sosyalist Halk Partisine giren mütereddit elemanlar arasında bir ayrılık yapmaktayız. Biz bu elemanlarla işbirliği taraftarıyız. SHP-nin işletmelerde az taraftarı olduğu için, kabul etmek istememelerine rağmen, işçi sınıfının pratik savaşında yönetici kuvvet biziz. Dolayısıyla, hakiki etkimiz ile, seçimlerde bizi destekleyenler arasında önemli derecede nispetsizlik başgösteriyor.

Bugünkü durumda Komünist Partisinin rolü

Bu şartlar içinde Dinimarkada çok özel bir durum vardır. İşçi sınıfı ve halkın diğer tabakaları arasında sola doğru bir kayma görüldüğü halde, sosyal demokratların idare ettiği hükümet, görülmemiş derecede anti-demokratik ve sağcı kuvvetlerin yararına birçok tedbirler almıştır⁽¹⁾.

Bütün bunlar işçi sınıfı ve demokratik kuvvetler arasında birlik yokluğunun sonucu olarak izah edilebilir. Bunun sorumluluğunu büyük ölçüde SHP önderleri taşımaktadır.

Komünistler, işçi sınıfının toplumda artan payı ile devlet politikası arasındaki nispetsizliği bertaraf etmek için işçi sınıfını siyasi birliğe çağırmaktadır.

(1) Bu tedbirler, Danimarka-Batı Alman askeri komutanlığının kurulması; Batı-Alman askeri kuvvetlerine Danimarka topraklarında askeri depolar, ve deniz üsleri verilmesi; keza memleketi «Ortak pazara» sokmak için atılan adımlar; askeri masrafları karşılamak için vergilerin artırılması, vasıtasız vergilerin, genel olarak vergilerin özellikle gözden geçirilmesi, birçok işçi kategorilerinde ücretlerin dondurulması ve kiralarn yükseltilmesidir.

Bu fikirler, sosyal demokratların, ve Sosyalist Halk Partisi taraflarının sol tabakaları arasında akisler yapmaktadır; fakat kesin sonuçlar alabilmek için işçi sınıfının bağımsız hareketlerini geliştirmek esas şarttır. Diğer demokratik kuvvetlerin de aynı şeyi yapmaları zaruridir; çünkü aktif savaş sürecinde kendi kuvvetlerine olan güvenleri artacaktır.

Fakat bunu hâkim sınıf da iyi bilir. Bunun içindir ki, işçi sınıfını dağıtmak, onu hareketsizliğe sevk etmek, kendi kuvvetinden şüpheye düşürmek için elinden geleni yapıyor. Bunu sağlamak maksadıyla de kapitalist ideolojisini aşılama makinasını bütün gücüyle harekete geçirmiştir. Bugün burjuvazi, işçi sınıfının demokrasi savaşını kösteklemek için açık baskıdan ziyade bu hileyi kullanıyor. Fakat komünistler bu güçlükleri yenmek için bütün gayretlerini harcıyorlar. Bunun için, Danimarka komünistleri, Çin önderlerinin, biz komünistlerin, kitlelerin devrimci isteklerinin gerçekleşmesine engel olduğumuz yolundaki gülünç ve gerçeğe uymıyan suçlamasını kesin olarak reddederler.

İşçi sınıfı düşmanları, halka bugünkü düzeni değiştirmeye muktedir olmadıkları hissini durmadan aşılamağa çalışıyorlar. Çağımızın önemli meseleleri üzerinde konuştukları zaman, «küçük bir memleket ve millet olduğumuzu»; «önemli bir rol oynamıyacağımızı» ve «büyük müttefiklerin dediklerini yapmamız gerektiğini» iddia ediyorlar. Onlar bütün kesin kitle hareketlerinin «kanunsuzluk» ve «demokrasiye aykırı» olduğunu göstermeye çalışıyorlar. Meselâ Danimarka liman işçilerinin, Güney Afrikadan gelen gemileri boşaltmayı reddetmeleri «anti-demokratik» bir hareket sayıldı.

Komünistler, zamanında ünlü burjuva demokratlarının söyledikleri gibi, demokrasinin halkın aktifliği, «teşebbüsü eline alması» demek olduğunu durmadan belirtiyorlar. Ayrılık yaratma yoluyla komünistleri halktan uzaklaştırmak, her türlü anti-komünist propaganda yapmak, memleketimizde demokratik kuvvetler arasında birlik kurulmasını önleme mücadelesinin ayrılmaz ve önemli bir kısmıdır. Revizyonistlerin iddia ettikleri gibi, anti-komünizm propagandasına «salon gösterileri» yaparak karşı koyacağımızı düşünmek hayalcilik olur. Bunu yapmak ideolojide küçük burjuva mevzilerine geçmek demektir. Bütün çalışmalarımızda sınıf mücadelesinin ve ideolojik mücadelenin demokrasi savaşının yükselmesi sürecinde hiçbir zaman zayıflamıyacağı düşüncesi ile hareket etmeliyiz. Diğer taraftan, ayrıca bütün çalışmalarımızda, anti-komünizmin faydalanabileceği materyal vermemeğe, genel olarak sosyal ilerlemede komünistlerin önderlik rolü oynamasına engel olacak her şeye büyük bir dikkat göstermeliyiz. Anti-komünizm alçaklığı karşısında kendini ümitsizliğe kaptırmak, enti-komünizme karşı savaş ödevini bırakmak, bizleri hareketsizliğe sürükleyen bir dogmatizm olur.

İçinde bulunduğumuz şartlarda, anti-komünizmin amacı, bizi milli ve demokratik meselelerden uzaklaştırmak, komünizmi «milli olmıyan», «anti-demokratik» bir kuvvet gibi göstermektir. İki halde de, hareket noktası, bizim sosyalist memleketlerle münazabetlerimiz olmalıdır. Bunda dikkatsizlik, bazı milliyetçi kör inançlardan faydalanma imkânını verir.

Objektif gerçek şundur ki, sosyalist dünyanın, her şeyden önce ilksosyalist memleket olan Sovyetler Birliğinin başarıları ve onun yeni bir harp tehlikesine karşı yaptığımız asil savaşta oynadığı rol, mücadelemizi başarıya götürecek kesin dış faktörlerdir. Kapitalizm taraftarlarının «emekçi halkın tam haklarını kazanması imkânsızdır» dediklerini, sosyalist memleketler gerçekleştirmiştir. Bu da sosyalizmin kapitalizme olan üstünlüğünü ispat etmiştir. Bu başarılar da ayrıca sosyalizme götüren yeni yolların açılmasına imkânlar sağlamıştır. Burjuva propagandasının bunları inkâr etmesi tabiidir; fakat bizim bu başarıları belirtmemiz ve bunları görmesi için halkın gönüzü açmamız esas ödevimizdir. Kapitalist memleketlerde, özellikle küçük memleketlerde, komünist partilerinin gelişmesi ve burjuva ideolojisinin etkisine kapılmaması, tarihi olarak sosyalist enternasyonalizmine sıkı sıkıya bağlıdır. Sovyetler Birliği ve sosyalist gelişme hususundaki tutumumuz, bu memleketlerdeki komünist partileri için mihenktaşdır. Tecrübelerimiz, sosyalist memleketlerle «arada mesafe bırakma» isteği nin, burjuva rejimi ve ideolojisi ile uzlaşmaya sürüklemediğini daima göstermiştir.

Sosyalist dünya ile dayanışmayı bir «yük» saymak, bizi kolayca savunma durumuna düşürür. Biz bunun aksine, teşebbüsü elimize almak istiyoruz. Sosyalist memleketlerdeki kardeş partilere (yukarda sözünü ettimiz) atomsuz Kuzey bölgesinde Danimarkanın bağımsızlığını garanti etmeleriyle ilgili çağrımız buna örnektir. Bu hareketler, bizim dayanışma isteklerimizin memleket için müspet bir faktör olduğunu gösterdi ve düşmanlarımızın sosyalist memleketlerle münasebetlerimiz etrafında yaratmağa çalıştıkları «mistisizmi» yoketmeğe hizmet etti. Şayet, sosyalist gelişme ile aramızda «mesafe korumak» gösterişiyle «milli delil⁽¹⁾» yaratmak isteniyorsa, bu, kanaatimizce en menfi oluşmalara götürür.

Muhakkak ki, enternasyonal dayanışmayı mekanik bir şekilde anlamamalı, «sosyalist olduğu için, orada, karşı tarafta her şey iyidir» prensipi ile hareket etmemeliyiz; objektif realitedeki şartlar ve oluşmalardan, görüşlerimizi savunmada ve enternasyonal komünist hareketini birleştirmede müşterek bir amaç ve temel olarak faydalanmalıyız. Bu inkâr edilemeyecek bir ödevdir. Keza çeşitli memleketlerin şartlarındaki farkları açıklamasını da bilmeliyiz. Bu

(1) Alibi.

bir taraftan, bizim sosyalizm yönündeki demokratik mücadelemizde kendi politikamızı işlememizdeki özel şartları belirtmemize hizmet eder. Meselâ, Sovyetler Birliğinde tek partiye dayanan sistemi doğuran şartlarla, kendi memleketimizde sosyalizm yönündeki demokrasi savaşı devresinde çok partili sistemin korunmasını gerektiren şartlar arasındaki farkın neden ileri geldiğini göstermeliyiz.

Tabiidir ki, sosyalizm kurulmasında hatalar olur, bilhassa bu hatalar temel (baza) ile üstyapı arasındaki bağları zayıflattığı zaman, özel meseleler ortaya çıkar. şahsa tapınma devrinde olduğu gibi. Hatalar ve onların düzeltilmesi, her zaman, bilhassa bu hataların işlendiği ortamda ağır bir süreç olacaktır. Fakat bizim şartlarımızda yapılan hataların tartışılması değil, sosyalist temelin hayatiyetini, sağlamlığını propaganda etmek kesin rol oynamalıdır. Politikamızda, ideolojimizde, teşkilâtımızda işlenen hataların düzeltilmesi gibi bir müspel olayı göstermekle, düşmanlarımızın hatalar üzerinde durarak bize yaptıkları hücumları yenebiliriz. Bu bakımdan, bütün komünist ve işçi partileri, faydalı milletlerarası tartışmanın Marksizm-Leninizm temeli üzerinde gelişmesinde müşterek sorumluluk taşırlar. Çin önderleri bu sorumluluğu tamamen reddetmektedirler ki, bu durum harekete büyük zararlar getirebilir. Komünist hareketinin karakteri, demokratik birliğimizi zayıflatacak, düşüncelerimizi geriye çekecek tartışmalarla değil, Marksist-Leninist düşüncüyü geliştirecek tartışmalarla belli olur.

Anti-komünizm sadece ideolojik tartışmalarla yenilemez; partiler her şeyden önce kitle hareketini ve çalışmalarını geliştirecek büyük bir teşebbüs ve politik cesaret göstermelidirler.

Bu, aynı şekilde, partilerin ideolojik bakımdan kuvvetli olmaya dikkat etmelerini gerektirir. Zira bu olmaksızın, demokrasi mücadelesinde önderlik rolü oynayamazlar. Partimiz iki cepheden, revizyonistler ve dogmatiker cephesinden hücumu uğradı, ve biz bu tahriki kabul ettik. Yukarda sözünü ettiğimiz Larsen'in revizyonizmi, bizim için hâlâ bir mücadele konusudur.

Çin önderlerinin dogmatik hücumlarına gelince bu, memleketimizde önemli bir akis yapmamıştır. Bu sorumsuz hücumların bir pişmanlık havası yaratmasını önlemede daha dikkatli davranmalıyız. Larsen de sosyalist memleketlere ve komünizm hareketine karşı tutum alırken «haklı» olduğunu göstermek için bu dogmatik hücumlardan faydalanmaktadır. Bu da, bütün dogmatik tahriflere kesin olarak karşı koymamız için diğer kuvvetli bir sebeptir. Aksi takdirde, kendi politikamızı itibardan düşürür, şüphe ve karışıklık için zemin hazırlamış oluruz; bu da bizim demokratik savaşta hizmetimizi azaltır. Burada, Marksist ve Leninistlerin ilgisiz kalamıyacıkları meselelerin söz konusu olduğunu söylemeliyiz.

Parti içinde revizyonistlere karşı kesin bir savaşa giriştiğimiz zaman bu savaşta dogmatik bir duruma düşmemeğe dikkat ettik; günlük zorluklarımızın sebeplerini burada aramamız gerektiğini gösterdik. Bu tutum, çalışmalarımızda sağdan veya soldan gelen oportünizme karşı koymadığımız mânasına gelmez. Bunların her ikisine karşı mücadeleyi, demokrasi politikamızın ayrılmaz bir parçası sayıyoruz.

Bağımsız bir işçi sınıfı ve demokratik kitle hareketinin gelişmesinin, kesin başarıyı sağlayacağına inanıyoruz. Zengin tecrübelerimiz göstermiştir ki, kitlelerin çalışmasıyla elde edilen demokratik haklar, ilerdeki başarıların temeli olmuştur, Fakat bunun aksine, reformların «yukardan» bir sadaka gibi verilmesi, ilerlemeyi geciktirmeye hizmet etmiştir. Bu tecrübemizin milletlerarası önemi olabilir.

Sözün kısası, milletlerarası durumdaki değişmeler, Danimarka halkının sosyalizme ve ileriliğe doğru artan eğilimi, zamanımızın yeni imkânlarına uygun ilerlemeler için halkın zorlamaları, demokrasi ruhunun gelişmesi, gericiliğe ve faşizme karşı duyulan nefretin artması, sosyalizmin üstünlüğünü gösteren belirtilerin durmadan çoğalması gibi hususlar, Danimarkada barış yoluyla sosyalizme geçme imkânlarının çoğaldığını gösterir.

Bu perspektif, tabiidir ki, sosyal demokratların nazariyesi olan ve kitleleri hareketsizliğe götüren «barış içinde istihale» ile eşit değildir. Bunun aksine, biz kitleleri demokrasi savaşında harekete çağırıyoruz. Çünkü barış içinde sosyalizme geçiş şartlarını ancak bu yaratabilir.

İB. NÖRLÜND

Politbüro üyesi ve Danimarka Komünist Partisi
Merkez Komitesi sekreteri.

Arap birliği meselesi üzerine

«Barış ve sosyalizm» dergisinin Şubat⁽¹⁾ sayısında, Fuad Nasır'ın Arap birliği meselesini enteresan bir şekilde inceliyen yazısına devam etmek, bu konunun Arap ülkelerindeki komünist partilerinin taktik ve stratejilerini tesbit işinde büyük önem taşıyan politik yönleri üzerinde durmak istiyorum. Bu meseleyi, şimdiye kadar yapıldığı gibi akademik bir şekilde incelemek istemiyorum. Sözü geçen makalede, Arap birliği meselesi şiarının ortaya çıkışı ve gelişmesinin tarihçesi incelenmiyor. (Bu yalnız zaruri olan pek ender hallerde yapılıyor.) Bence, Arap halklarının kurtuluş savaşında ortaya çıkan meselelerin objektif olarak incelenmesiyle ilgilenmeliyiz. Çağdaş ortam, Doğuda, Arap ülkelerindeki kurtuluş hareketleri gelişme perspektiflerinin derin, teorik ve etraflı bir şekilde düşünölüp öğrenilmesini gerektirir. Bu işi yapabilmemiz de ancak Marksizm-Leninizm ilminden hareket ederek, belirli bir olayın gelişmesinde onun özünün ve içinde bulunduğu ortamla karşılıklı bağlarının incelenmesini sağlayan Marksist diyalektik metodu kullanmakla mümkündür.

Arap birliği meselesinde çeşitli görüşler olması tabiidir; çünkü bu görüşler toplumdaki çeşitli sosyal sınıfların tutumunu yansıtıyor. Bu şiarın devrimci özü, Arap halklarının milli kurtuluş ve bağımsızlık savaşında güçlerini birleştirme isteğini her zaman ifade etmiştir ve etmektedir. Arap halkları, birliğin temel şartının devrimci dayanışma olduğunu, geçirdikleri tecrübelerden öğrendiler.

Emperyalistler va Arap ülkelerindeki uşakları, Arap birliği şiarını devrimci özünden ayırmağa, böylece de Arap halklarının savaşlarına engel olmağa çalışıyorlar. Bu şiarı Arapların milli kurtuluş hareketini bölme uğrunda kullanıyorlar. Bu amaçla, emperyalistler, gerici güçlerle işbirliği yaparak, «Büyük Suriye», «Mübarek Hilâl», Irakla Ürdün arasında «Arap Birliği» gibi birlikler kurmağa çaba ediyorlar.

Burjuvazi, Arap birliği şiarına daima kendi dar sınıfı menfaatleri açısından bakmıştır. Arap burjuvazisi, bu şiarı, sınıf olarak gelişmesine engel olan feodalizmi yıkmak, Osmanlı İmparatorluğunun hâkimiyetinden ve daha sonra da İngiliz-Fransız emperyalistlerinin hâkimiyetinden kurtulmak için kullandı. Büyük burjuvazi, her zaman henüz siyasi iktidara geçmeden ve diktatorasını kurmadan çok önce, saldırgan amaçlarını gerçekleştirmek, diğer Arap ülke-

(1) Adı geçen yazı bu sayımızdadır.

lerini sömürmek için Arap birliği şiarını istismar etmeğe başlamıştı. Mısırın bağımsızlığa kavuşmasından evvel, Mısır büyük burjuvazisi bu politikasını Sudan'da yürütmeğe çalıştı; İngiliz askerleri Mısırdaki ve Sudanda bulundukları sırada, Mısır burjuvazisi bütün Nil vadisini eline geçirmeğe, Sudanı Mısır krallığı içine almağa kalkıştı. Bu amaçla emperyalistlerle uzlaştı; Mısır İngiliz emperyalizmine bazı yeni imtiyazlar verdi; İngilizler de Nil vadisinde Mısır kralının hâkimiyetini tanıdılar. Bu durum, 1946-da imzalanan Sıdkı-Bevin protokolünde gösterilmiştir.

Arap memleketlerinin birleştirilmesi uğrunda savaşan burjuvazinin bugünkü amacı ise, pazarlarını ve kapital yatırım alanlarını genişletmek, günden güne gelişen ilerici hareketlere darbe vurmak, böylelikle Arap halklarının demokrasiye ve sosyalizme kavuşmalarına engel olmaktır. Bu amaca varmak için, burjuvazi, aydınların bazı satılmış tabakalarını ve elinde tuttuğu propaganda araçlarını kullanıyor.

İlerici güçler, Arap birliği şiarının gerçek ve objektif değerini bilmelidirler. Emperyalistlerle, onların yerli ortaklarının çabalarına karşı yürütülen savaşta, bu şiar, çok güçlü bir silâhtır.

Arap halkları, anti-emperyalist birlik gereğini anlıyorlar. Emperyalist devletler, her hangi bir Arap ülkesine, açık veya gizli şekilde saldırdığı zaman, bütün Arap ülkelerinde görülen devrimci dayanışma, bu anlayışın bir delilidir. Güney Arabistan halklarının birleşmek için yürüttükleri savaşlar; Bağdat Paktı devletlerinin Suriyede çevirmiş oldukları entrikalara karşı gösterilen tepkiler; 1956'da İngiltere, Fransa ve İsrail Mısır'a saldırdıkları zaman bütün Arap dünyasında yükselen şiddetli kitlevi protesto hareketleri buna açık bir örnektir.

Burjuvazinin Arap birliği görüşü ve bu meseleye kendi dar sınıf menfaatleri açısından bakması, bu alandaki milli kurtuluş hareketlerinin gelişmesine ciddi bir şekilde engel olabilir. Mısır ve Suriye halkları arasındaki bağları zayıflatan, gevşeten, bu hatalı birlik anlayışıdır. (Bu iki ülke arasında birliğin bozulması nerdeyse silâhlı bir çatışmaya sebep olacaktı). Emperyalistlerin uşakları olan sağcı Baasçıların Suriyede iktidarı ellerine almaları, 1958 Irak devriminin bütün kaza şiarını yoketmeleri, ve böylece SENTO'nun tekrar güçlenmesine yol açmaları, yine bu çıkarıcı anlayışın sonuçlarıdır.

Şartlar olgunlaşmadan birliği gerçekleştirmek isteği Arap halklarının demokrasi ve sosyalizm savaşlarını engelliyor. Birlik şiarında devrimci öz kalmayınca, Arap birliği bizatihi bir amaç haline geliyor; milli kurtuluşu, demokrasiyi ve sosyalizmi gerçekleştirecek devrimci dayanışmanın ifadesi ve aracı olmaktan çıkıyor. Birleşme, böylece, emperyalistlere yaranmağa çalışan hükümetler arasında şekli bir birlik halini alıyor. Bu birlik şiarı ise, emperyalistlerin etkilerini

kolaylaştırmaktan başka bir işe yaramıyor. Suriye ve Irak'ta, sağcı Baas'çıların anti-demokratik rejimi kuvvetlendirmek çabaları bu gerçekleri açıkça belirtiyor.

Başkan Nasır'ın ve taraftarlarının hayata geçirdikleri politikanın sonuçları da bu bakımdan ilgiye değer.

Arap dünyasının ilericî kişileri, Nasır'la taraftarlarının Arap birliği şiarını yanlış tatbik ettiklerini, Arap ülkeleri sosyalizm yoluna girmeden bu şiarı gerçekleştirmeye kalkmanın başarısızlığa götüreceğini anlamışlardır. Nasırın Arap birliği politikası, demokrasiye, sosyalizme set çekmek için bu şiarı kullanan Suudi Arabistan, Ürdün ve Yemen kralları ile Nasır yalnız belli bir zaman için uzlaşmağa götürdü. Bunun üzerine, Nasır, «Amaçlar Birliği» şiarını ortaya attı. Bu, sağcı Baas'çılara Irak'ta, Suriye'de iktidara gelme imkânları sağladı. İraktaki 8 Şubat, ve Suriyedeki 8 Mart hükümet darbelerinden sonra Kahirede yapılan üçlü görüşmeler, ve Baas'çıların sonradan 17 Nisan Kahire Bildirisini tek taraflı olarak bozmaları, Baasçıların Mısır ile birleşmeye niyetli olmadıklarını göstermiştir. Amaçları, Mısırın yardımından ve etkisinden yararlanarak kendi durumlarını kuvvetlendirmektir. Baasçılar, daha da ileri giderek, Mısır halkının 1952 devriminden sonra elde ettiği kazançları yoketmek için, emperyalistlerin çevirdiği entrikalara bile yardım ettiler.

Fakat bu, Arap devlet başkanlarının ortak kararlara varmak üzere toplanamaları mânasına gelmez. Netekim, İsrailin, Ürdün sularını kendi topraklarına çevirmek tehdidi karşısında, 13 Arap devleti liderleri Kahirede toplandılar. Bu konferansın önemi, Arap ülkeleri arasındaki münasebetlerin iyileştirilmesine yardım etmesi, emperyalist ve neo-kolonyalistlere karşı yürütülen savaşta, halkların dayanışmasını kuvvetlendirmesidir. Konferansı Mısır teklif etti. Bu da, Arap halklarının milli kurtuluş dâvasında bu ülkenin oynayabileceği önemli rolü bir defa daha belirtti.

Birlik şiarının yanlış yorumlanması Arap ülkelerine pahalıya mal olmuştur. Bu şiarın emperyalistlere karşı yürütülen kurtuluş savaşında güçlü bir silâh, Arap halklarının ilerlemesini ve gelişmesini sağlayacak etkili bir araç olabilmesi için, Arap vatanseverleri birlik kavramının anlamını yeniden inceleyip doğru anlamalıdır. Gerçek egemenlik, demokrasi, ve sosyalizmin gerçekleşmesi, Arap halkları arasında eşitlik ve daha yakın temas temelleri üzerinde kurulacak kültür ve ekonomi bağlarının gelişmesine bağlıdır. Gerçek egemenlik, demokrasi ve sosyalizmin gelişmesi ise, Arap ülkelerinin politik birleşmesine temel olacaktır. Çünkü insanın insanı sömürmesi devam ettiği müddetçe, gerçek bir eşitliğe dayanan gerçek bir birlik olamaz. Bu birliğin ancak sosyalizmle elde edilebileceğini bize tarih gösteriyor.

Sovyet toplumunun geçirdiği tecrübe, bunun doğruluğunu en iyi ispatlıyor. Sovyet halkları, Büyük Oktobr Devriminin zaferiyle ortaya çıkan eşit halklara sahip halkların birliğini, güçlü bir devlet — Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği —, ezilen bütün halklar için, milli bağımsızlığın ve barışın kalesi haline getirdiler. Sovyetler Birliği, milli meselelerle sömürge meselelerinin nasıl çözülebileceğini bize pratik olarak göstermiştir.

Arap halklarının istedikleri politik birliğin, ancak sosyalizmde elde edilebileceğini söylerken, Arap birliği için savaş ile sosyalizm için savaşın birbirine bağlı olduklarını, birbirini etkilediklerini unutmamalıyız. Bu mesele karşısında, belirli, bilimsel bir tutum almazsak, Arap halklarının yürüttüğü savaşın bütün taraflarını ve belirtilerini hesaba katmazsak, iyice incelemesek, sosyalizmi gerçekleştirmemiz çok zor olur, ve hattâ Arap birliği şiarı da Arap halklarının arzuladığı sosyalist toplumun kurulmasına engel olur.

Arap birliği şiarının uygulanmasında, yapılan hatalar yüzünden, özgürlük ve sosyalizmin gerçekleşmesi yolunda yürütülen devrimci savaş, birçok ülkelerde kuvvetini kaybetti. Arap milli kurtuluş savaşında Mısırın oynadığı rolün de yanlış anlaşıldığını sanıyoruz. Arap birliği şiarını doğru inceleyip değerlendirirken, Mısırın tarihsel ve ekonomik gelişmesini, Arap halkları üzerindeki ideolojik ve kültürel etkilerini, milletlerarası politika alanındaki rolünü gözden uzak tutmamak gerekir.

Bu objektif etkenler doğru olarak hesaba katılırsa, bir yandan Mısırın Arap dünyasındaki milli kurtuluş hareketlerine yaptığı etki küçümsenmez, öte yandan da Mısırın iç ve dış politikasında görülen, özellikle diğer Arap ülkeleriyle olan politik münasebetlerindeki olumsuz yönler yok edilebilir. Arap milli kurtuluş hareketinde Mısırın oynadığı rolün, ve politikasındaki olumlu ve olumsuz unsurların her bakımdan anlayış ve dikkatle incelenmesi zorunluluğunu hayat dikte ediyor. Boyle bir inceleme yapılmazsa, milli kurtuluş hareketi saflarındaki gerginlik, karışıklık devam edip gider. Olumsuz tarafları fazla belirtmek, şişirmek faydasız olur, ve bu, bağımsızlık, de mokrasi, sosyalizm yolunda samimiyetle savaşanlar arasında tereddütleri, karışıklığı arttırdığı gibi, emperyalistlerin Mısır karşı entrikalarına yeni olanaklar sağlar (Komünistlerle diğer ilerici unsurlar, bu hususta birçok defalar gereken ihtarlarda bulunmuşlardır).

Milletlerarası politik durumun Mısırın gelişmesi üzerindeki etkilerini, ekonomisinin kurulmasında Sovyetler Birliğinin sağladığı menfaat gözetmiyen büyük yardımın oynadığı rolü sadece görmek yetmez. Arap dünyasındaki bütün ilerici güçler, Mısırın progresist gelişmesini desteklemeli, bu gelişmenin temposunu çabuklaştırmalıdır. Dolayısıyla Mısır politikasının yalnız olumsuz taraflarını değil,

olumlu yönlerini de belirtmemiz gerekiyor. Bu ülkede gerçekleştirilen olumlu çalışmalara, alınan tedbirlere objektif bir tutumla yaklaşmak, karşılıklı anlayışa, işbirliğine varmak, kurtuluş savaşında Arap halklarının dayanışmasını güçlendirmek, emperyalist entrikalarını sonuçsuz bırakmak için en iyi yoldur. Bu karşılıklı anlayıştan diğer Arap ülkelerindeki ilerici liderler de yararlanır; çünkü hiçbirisi tek başına, en çeşitli ve hilekâr vasıtalarla başvuran emperyalistlerin suikastlerine karşı koyamaz. Bütün ilerici Arap liderleri, dünyanın bu alanındaki baş çelişmeyi — yani Arap halkları ile emperyalistler arasındaki çelişmeyi — gözönünde tutarak, Mısır politikasının anti-emperyalist, bütün olumlu yönlerini aktif şekilde desteklemeyi gerekli görüyorlar. Fuad Nasır'ın haklı olarak yazdığı gibi, Mısırdaki alınan olumlu politik, ekonomik ve sosyal tedbirler, Mısır halkı ile emperyalistler arasındaki çelişmeyi zayıflatmamıştır. Fuad Nasır'ın bu görüşünü paylaşıyoruz. Bu çelişme daha da keskinleşmiştir.

Burada Mısır politikasının bütün olumlu taraflarını saymıyacağız. *Yalnız birkaçı üzerinde duralım. İç politika alanında olumlu tedbirler şunlardır:* Süveyş Kanalı'nın, yabancı banka ve şirketlerin millileştirilmesi; feodal, yarı-feodal münasebetlerin kaldırılması için alınan tedbirler, ve büyük burjuvaziye indirilen darbeler; ekonomik hayatta devlet sektörünün genişlemesi; Assuan Barajının kurulması; sendika temsilcilerinin çeşitli saayi işletmelerinin yönetimine katılmaları kanunlarının kabulü v. s. . . .

Mısır, Sudana, İngiliz askerlerini memleketten tamamen çıkarma işinde yardım etti. Mısır, Cezayir devrimini ilk destekliyen devletlerden biri oldu. Cezayir halkına silâhlı savaşını yürütmesi için gereken bütün yardımı sağladı. Yeni Yemen Cumhuriyetini, bizzat askeri birlikleriyle savundu. Güney Arabistanda, Aden'de sömürgecilere karşı savaşan halklara her türlü maddi-mânevi yardımı sağladı, ve sağlamaktadır. Mısır, Afrika halklarının savaşını da destekliyor. Mısır, Güney Afrika Cumhuriyetinde Verwoerd hükümetinin ırkçı politikasını suçlandırdı; Adis-Ababa Konferasında olumlu bir tutum takındı; Angola halkının devrimci savaşını, Lumumbayı, ölümünden sonra da onun partisini destekledi ve destekliyor. Mısır milletlerarası alanda önemli bir rol oynuyor. Tarafsız ülkeler halkları, Mısırın, bütün halklarla dostluk ve barış politikasını kuvvetle destekliyorlar. Saydığımız bu olumlu tarafları doğru değerlendirmek, ancak, Mısırın politikasında, özellikle demokratik olmıyan tarafları bulunan iç politikasında tamamlanması gereken eksiklikleri de belirtmekle mümkündür.

Bağımsızlığın kuvvetlenmesi ve ekonominin gelişmesi için halkın geniş demokratik haklara sahip olması gerekir. Ancak o zaman, Mi-

sır, tam bir politik ve ekonomik gelişmeyi sağlayabilir. 1956 da emperyalistlerin saldırısına rağmen, ülkenin bağımsızlığının korunması, halkın egemenliğini silâhla savunması, kitlelerin bu savaşa katılmaları ile mümkün olmuştur.

Mısırın bağımsız gelişmesini sağlamak için yürütülen savaşta halkın çabalarını birleştirmek, bugün her zamankinden daha fazla gereklidir. Bu birleşme ise, ancak demokrasının genişletilmesiyle, halka geniş demokratik özgürlüklerin verilmesiyle sağlanabilir.

A. Süleyman

SBKP-nin sovyet ekonomisinin gelişmesini hızlandıracak yeni tedbirleri

V. Gusev

Sovyetler Birliğinde son zamanlarda halk ekonomisi alanında çok geniş yeni tedbirler alındı. Çok çeşitli olmalarına rağmen bu tedbirlerin güttüğü temel amaç, üretimin yapısını mükemmelleştirmek, daha antansif olmasını sağlamaktır. Üretimi geliştirmek ve ekonomik bakımdan daha verimli olmasını sağlamak için üretim kollarına yeni güçler girmektedir.

Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesinin 1963 Aralık toplantısında, Sovyetler Birliğinde kurulan komünizmin maddi teknolojik temeli için, bugünkü aşamada, başlıca ödevin kimya endüstrisinde süratlı bir gelişme yaratma olduğu kabul edildi. Kimya sanayii üretiminde çok hızlı bir artış sağlamak için gereken mali kaynaklar, üretim bazı ile kadro meseleleri çözüldü, kimya sanayi niamullerinin, ekonominin bütün alanlarında en geniş bir şekilde kullanılması sağlandı.

Son 10 yıl içinde, Sovyet ekonomisinde hızlı bir gelişme oldu. Geçen yıl (1953 yılına oranla), genel sanayi mamûlâtı 2,7 defa; adam başına düşen üretim mamulâtı da 2,3 defa artmıştır. Oysa aynı devre içinde, Birleşik Amerikada adam başına düşen üretim artış oranı ancak % 15 dir. Bütün Sovyet endüstrisi, plânlarını sistemli bir şekilde fazlasıyla gerçekleştiriyor. 7 yıllık plânın ilk 5 yılında, genel sanayii mamulâtı artışı, beklenen % 51'i geçip, % 58'e yükselmiştir. 1963 de sanayi mamulâtı % 8,5'arttı. (Geçen yıl, Amerika'daki % 5 artış, son yıllarda görülen en yüksek artışı.) Sovyetler Birliği yalnız ağır endüstriyi hızla geliştirmekle kalmıyarak Sovyet halklarının hayat seviyesini de her geçen yıl daha da iyileştirmektedir. Medelâ son 10 yıl içinde, züfusun yarısının yeni evlere taşındığını söylemek kâfidir.

Sanayi alanındaki başarılar, kimya sanayi ürünlerinin ekonomik hayatın hemen her alanında geniş bir surette uygulanmasına ve kullanılmasına imkân verdi. 1964—1970 yılları arasında, kimya endüstrisine ve köy ekonomisinin kimyalaştırılması için 42 milyar ruble yatırılacak; kimya sanayi üretimi 3—3,3 defa artacaktır. Genel sanayi üretimindeki payı ise, iki misline varacaktır. Bu kadar kısa za-

manda kimya sanayiinin gösterilen ölçüde gelişmesi, dünya pratiğinde şimdiye kadar görülmemiştir.

Sovyetler Birliği, ekonomik alanda sağladığı hızlı gelişmenin sonucu olarak, dünya birinciliğini elinde tuttuğu bazı sanayii kollarını daha da geliştirdi. Birçok alanda, Amerikaya yetiştirdi, yahut da onu geçti. Örneğin; çelik, çimento, petrol sanayilerinde yıllık artış temposu, Amerikadaki tempoyu geçti. Son on yıl içinde, Sovyetler Birliğinde, adam başına düşen elektrik enerjisi 2,6 misli arttı. 1963'te, Sovyetler Birliğinin bütün sanayi mamulâtı hacmi Amerika sanayi üretiminin % 95'ine ulaştı. (Bu miktar, 1953'de % 33; 1957'de % 47 idi.) Böylece, Sovyetler Birliği, Amerikaya hızla yetişmektedir.

Sovyet ekonomisinin yapısında meydana gelecek değişiklikler, hayatın bütün alanlarını etkileyecektir. Ağır sanayi ile hafif sanayiye daha fazla mal üretilecek, ham maddeler sağlanacak. Köy ekonomisi ne daha çok suni gübre ve ilaç ayrılacak; bunun sonucu olarak da, Sovyet halkı, artan ihtiyaçları karşılayacak daha çok mal, daha çok yiyecek alacaktır.

Sovyet halkının önünde, başka bir önemli alan olan köy ekonomisinde de büyük ödevler duruyor. 1953'den beri, köy ekonomisinde gelişmenin artış temposu çok yükseldi. 1954—62 yılları arasında, köy ekonomisi üretiminde yıllık ortalama artış oranı % 5,5'i buluyordu. Geçen yılın kötü hava şartları üretime (özellikle hububata) çok fena etki etti. Buna rağmen, devlet, 1953'e oranla, çok daha fazla hububat ve canlı hayvan ürünü satın aldı.

Şubat ayında, Partinin Merkez Komitesi köy ekonomisindeki şartları iyileştirecek, üretimi artıracak tedbirleri incelemek üzere toplandı. Kimya sanayiinin önemli miktarda genişlemesi esasına dayanılarak madeni gübrelerin geniş çapta kullanılmasına karar verildi. Gübrelerin üretimi 1970'da 70—80 milyon tona yükselecek, kimyevi araçlardan, köy ekonomisine zarar getiren hayvanlarla ve yabani otlarla v. s savaştaki geniş ölçüde faydalanacaktır. İşlenen toprakların daha büyük bir kısmını sulamak için, sulama sistemleri genişletilecektir. Komplekt makineleşmeye, son bilimsel köy ekonomisinde metodların ve öncü tecrübenin uygulanmasına ciddi önem verilecektir. Bu programın ilk sonuçları bu yıl belli olacaktır.

Sovyet ekonomisi, bu önemli ve çoktarafli meseleleri çözecek kudrettedir. Çünkü sosyalist sistem, üretimin, gelişmesinde ve mükemmelleşmesinde yüksek tempolar sağlayabilmektedir.

Yeni Cezayiri ziyaret

Guliano Payeta

İtalyan Komünist Partisi genel sekreteri yardımcısı Luigi Longo yoldaşın başkanlığında otoriteli bir İtalyan Komünist Partisi heyetinin Cezayiri ziyareti, gerek İtalyada, gerek diğer ülkelerde büyük ilgi uyandırdı. Bu ziyaretin sonunda yayınlanan İKP ve Milli Kurtuluş Cephesi (MKC) Polit-bürosunun ortak Bildirileri, basında çıkan yazılar, MKC önderlerinin, ve halk kitlelerinin gösterdikleri büyük misafir perverlik ve samimiyet, büyük bir dostluk havası içinde geçen bu buluşmanın önemini belirtti: Bu davet, İtalyan komünistleri ile Cezayir Milli Kurtuluş Cephesi arasında, yıllardır süregelen iş birliğinin olağan sonucu idi. Çünkü İtalyan demokratları antifaşistleri, özellikle İtalyan komünistleri, Cezyair halkının yürüttüğü savaşı çok aktif bir şekilde desteklediler ve politik bağımsızlık kazanıldıktan sonra da yeni demokratik Cezayirle dayanışmalarını kuvvetlendirdiler.

Bu destekleme, İtalyan komünistleriyle, demokratlarının Cezayir halkının zaferine gösterikleri büyük ilginin sonucu idi. Ortak Bildiride de belirttiği gibi: «Bu ziyaret, İtalyan komünistlerine ve bütün demokratlara, Cezayirli mardeşlerimizin yürüttüğü cesur savaşa karşı duydukları derin hayranlığı belirtmek fırsatını verdi, Bu savaş, bütün halklara — ve bu arada İtalyan halkına — militarizmle sömürgeciliğe; Avrupada — faşist rejimleri kurmak veya bu rejimleri korumak isteyenlere karşı yürütülen savaşlarda, paha biçilmez yardımlar sağladı. Bu savaş, barışa, demokrasiye, sosyal ilerlemeye, sosyalizm idelerinin zaferi savaşına, büyük faydalar sağladı.»

İtalyan Komünistleri ile Milli Kurtuluş Cephesi arasında son aylar içinde yakın münasebetler kuruldu. Partimizin temsilcileri, milletlerarası konferanslarda ve yıldönümü törenlerinde, Milli Kurluş Cephesinin liderleriyle buluşup konuştular. Bu konuşmaların sonucu olarak, Partimizle MKC arasında, resmi bir buluşmaya karar verildi. İtalyada zuhur eden olaylardan dolayı birkaç hafta tehir edilen bu ziyaret Ocak ayında yapıldı. İtalyan delegasyonunun başında yoldaş Longo'nun bulunması, bu karşılaşmanın siyasi anlamını belirttiği gibi, Akdenizin iki kıyısında faşizme, sömürgeciliğe, militarizme karşı dövüşmüş ve halâ dövüşen insanlar arasındaki silâh arkadaşlı-

ğının da sembolü oldu. (Longo, İspanya savaşında, Milletlerarası Brigadalarda komisarlık etti, ve İkinci Dünya Savaşında'da, «Gari-baldi» partizan ordusunun komutanlığını yaptı.)

Cezayiri ziyaretimiz kısa olmakla beraber, çok başarılı geçti, İtalyan komünistleri, yeni Cezayire ayak basar basmaz, büyük bir arkadaşlık ve dostluk havası ile karşılandılar. Bu hal her karşılaşmadan azami fayda sağlanmasına yol açtı. Dolayısıyla Bildiride kullanılan «kardeşlik bağları» deyimleri, yaldızlı, edebi bir deyim değil; basma kalıp bir laf da değil; bu deyim, bütün önemli meselelerde görüş birliğimizin ifadesidir. Ziyaretimiz esnasında gördüğümüz birçok şeylerden biz buna inandık. Bildiriyi hazırlarken, hiçbir güçlük çekmedik.

Delegasyonumuz, birçok içtimai ve çocuk müesseselerini, bağımsız tarım işletmelerini ve çeşitli tipte «karma» kooperatif işletmelerini ve kendi kendilerini idare eden sanayi işletmelerini ziyaret etti. Millet Meclisiyle irtibata geçtik. Cezayirde, Oran'da Blida'da ve başka şehirlerde Milli Kurtuluş Cephesinin parti teşkilâtlarını, çeşitli sendikalarla toplumsal kurumları ziyaret ettik.

Bu resmi buluşmalardan başka, resmi olmıyan buluşmalarımız da oldu. Bakanlarla, hükümet adamlarıyla, çeşitli görüşlü gazetecilerle, bugün Cezayirde çalışan ve demokratik görüşlü İtalyan uzmanları ve doktorları ile, *Alger Republicain* gazetesinin bütün kadrosuyla, Cezayirli komünistlerle, görüşüp konuştuk. Delegasyonun çalışmaları Başkan Ben Bella ve onun en yakın yardımcılarıyla başladı ve Ziyaretimiz sona ererken, delegasyonumuz, Cezayirli ve yabancı gazetecilerini katıldığı bir basın konferansı tertipledi.

Cezayirli dostlarımız bizlere çok büyük ilgi gösterdiler. Bu ilgi, bize, yeni Cezayire ve liderlerine karşı ödevlerimizi ve sorumluluğumuzu daha kuvvetle hatırlattı. Bu ziyaretimizden çıkartılabilecek önemli sonuçları kısa bir yazıda sıralamak güçtür. Bizce, en önemli nokta, Cezayirde halkın ve liderlerin bir anlaşma havası içinde, sosyalist bir toplum düzeni kurmağa karar vermiş olmalarıdır.

Başlıca üretim araçlarının halkın malı olduğu, sosyalist bir toplum kurma kararına herkes katılmıştır; bu kararın tamamen uygulanması çok zor olmasına rağmen, bu harekete girildi, ve devam ediliyor. Bugün Cezayir, titizlik ve anlayışla incelenmesi gereken çeşitli meselelerle karşı karşıyadır. Örneğin: ekonomide sosyalist sektörünün çeşitli teşkilât şekilleri; ne kadar süreceği ve hangi aşamalardan geçeceği henüz belirsiz olan geçici devrede, sosyalist sektörle özel sektör arasındaki münasebetler; birçok üretim kollarında gücünü hâlâ muhafaza eden yabancı sermaye ile münasebet, ve yabancı sermaye ile olan ekonomik-teknik işbirliği meselesi.

İKP delegasyonu, emekçilerin büyük çoğunluğunun şimdilik yaşamadığı, fakat üretim, milli gelir, ve dış ticarete nispi payı bakımın-

dan, ülkenin iktisadi hayatında en önemli rolü oynayan, en gelişmiş bölgenin (yani spesyalize olmuş köy ekonomisi üretimi ile az sayıda sanayi işletmesinin bulunduğu bölge) yönetiminde kendi kendini idare sisteminin kabul edildiğini tespit etmiştir.

Diğer önemli sorunlara bulunan çözüm şekillerini de görebildik. Bunların en önemlisi, toprak reformudur. Bu reform, ülkenin iç kısımlarında fakir ve verimsiz topraklarda, Fransız sömürgesilerinin yaşamağa mecbur ettiği milyonlarca köylüğü toprağa kavuşturacaktır.

Cezayirli yoldaşlar delegasyonumuzdan karşılaştıkları güçlükleride gizlemediler. Sömürgecilik devrinde, ülkede birbirinden ayrı iki toplum bulunuyordu: kıyılarda, denize yakın alanlarda yaşayan toplum çok gelişmişti. Cezayir halkının büyük çoğunluğu ise, ülkenin iç kısmında yaşıyordu; bu toplum fevkalâde geri kalmıştı. Bunun sonucu olarak, Cezayir ekonomisi tek yönde gelişmişti. Bu tek yönlü gelişme bugün, çözülmesi gereken birçok mesele doğuruyor. Sermayenin dışarıya akması, uzmanların ve Avrupalı halkın Cezayiri terketmeleri, bu güçlükleri daha da arttırmıştır. Bu acil ve önemli meseleler arasında; teknik personel, eğitim-öğretim personeli, şehirlerdeki işsizlik köylerde ki müzminleşmiş gizli işsizlik sorunları, ufak çaptaki ticari işletmeler meselesi; gençlik meselesi v. s sayılabilir. Fakat İtalyan delegelerinin kanaatine göre, Cezayirli liderlerin, ülkenin içinde bulunduğu zorlukları iyi bilmeleri; ülkenin en karışık, en zor durumunda bu kadar sonuç elde edebilmiş olmaları, başarıya ulaşılacağı gösteren en sağlam teminattır. Bu meselelerin çözümünde, sosyalist ülkelerin, özellikle Sovyetler Birliğinin, gittikçe artan yardımının önemi çok büyüktür. Bu yardımın değeri, Cezayir halkı ve liderleri tarafından gayet iyi bilinmektedir.

Cezayir önünde duran ve daha birçok yıllar duracak olan bu güçlüklerin ciddiyeti, Evian görüşmeleri sırasında Fransız temsilcilerinin ilk bakışta yenilgey uğramalarına rağmen, neo-kolonyalist bir politika sürdürebileceklerine emin olmalarının nedenlerine açıklıyor. Bazı Cezayirli liderlerin, hatta Cezayirin dostları bazı Avrupalı demokratlarına ülke bağımsızlığına kavuşunca, şaşkınlıkları, güvenlerini kaybetmeleri, bu güçlüklerden doğmuştur. Cezayirin «kongolaşma»sı ihtimali belirince, bunlar milli kurtuluş savaşının temelini teşkil eden milli güçleri göremediler, değerlendiremediler. Oysaki yeni bağımsız Cezayiri idare edecek kabiliyette gereken kadrolar bu güçlerden çıktı. Bu karmakarışık devrede, Başkan Ben Bella'yı milli ve halk güçlerinin sözcüsü diye kabul eden, onu, tam destekliyen ilk politik gücün Komünistlerin oluşu, tesadüfi değildir.

Milli Kurtuluş Cephesi liderlerli, bu Cepheyi gerçek bir sosyalist devrim partisi haline getirmek istediklerini, İtalyan yoldaşlara sa-

mimiyetle açıkladılar. MKC yapısı itibariyle, çok çeşitli, çok karışık bir örgüttür. Kuruluş amacı, çok zor şartlar içinde yürütülen silâhlı savaştı. Cephenin üyelerinin bir kısmı partizan çetelerinde, bir kısmı hapislerde, bir kısmı da muhacerette, dağınık halde idiler. MKC tekrar örgütlenmeli, girilen işi tamamlayacak, ve en sonunda sosyalist devrimi gerçekleştirecek yeni bir parti haline getirilmelidir. MKC'deki yoldaşların partilerine karşı tutumu şöylece özetlenebilir: «Kimseyi kopye etmeden, herkesten bir şeyler öğrenmeğe hazırız. Sabırla çalışarak, Partinin programını, teşkilât şekillerini ve hayatını, mekanik olmayı bir zihniyetle tespit etmek istiyoruz.»

Kongrelerini hazırlarken, MKC liderleri, diğer devrimci hareketlerin, diğer partilerin, özellikle, — iktidarda olsun, olmasın — komünist partilerinin geçirdiği tecrübeleri inceliyorlar; İtalyan Komünist Partisinin çeşitli şartlar içinde (silâhlı antifaşist savaşı; milli savaş şekillerinde) kitleleri örgütlemeye edindiği tecrübelere çok önem veriyorlar. Partinin tüzük ve programını tespit etmek için yakında toplanacak olan Kongrenin sonuçları, bu bakımdan çok önemli olacaktır.

Partinin programı üstünde şimdiden duramayız. Ama, bu programın sınıf savaşı prensiplerini, ve sosyalist devriminin itici güçlerini içine alacağından eminiz, çünkü bu prensipler ve bu güçler, köylü kitlelerinin devrime bağlılıklarını ispat ettiği (bu devrim uğrunda bir buçuk milyon köylü öldü Cezayirde) bir ülkenin şartlarına, ve bu şartlarda bulunan her ülkeye uygun düşer. Cezayirli liderler, kitlelerin köklü dinî geleneklerini devrimin yararına kullanmak istiyorlar. Burada önemli olan nokta, mevcut bütün imkânları gelişigüzel kullanmaktan ve eklektizmden dikkatle kaçınmalarıdır.

Sosyalizm yolunda savaşan çeşitli ideolojik akımların Birleşik Sosyalist Devrimi Partisin de nasıl birleşeceğini ve bu Partinin karakteristik özelliklerini şimdiden tahmin etmek zordur. Fakat bugünkü gidiş ve tanınmış Cezayir liderlerinin tutumu, sosyalist devrimin gerektirdiği temel sosyal değişmelerin kaçınılmazlığını anladıklarını gösteriyor. 1962 Kasım'ndan sonra Ben Bella'nın yaptığı açıklamalardan bazı örnekler vermek faydalı olur: «biz bu savaşa, yalnız bağımsızlığımızı sağlamak, milli bayrağımızın havalarda dalgalandığını görmek için girmedik. Devrimimizin politik bir özü var. Her şeyden önce, sınıflarının biri konfor içinde yaşayan, öteki de her şeyden mahrum olan bir toplum istemiyoruz; biz, sınıfsız bir toplum kurmak istiyoruz. Amacımız Arap ve Müslüman geleneklerini de hesaba katan devrimci bir sosyalist düzen kurmaktır.»; «Ülkenin şuurlu bir şekilde kurulması, sosyal prensiplere dayanacaktır. İktidar, halkın elinde olacaktır. . . »; «Sosyalizme doğru gidiş, az gelişmiş ülke halklarının temel amaçlarından biridir. Bağımsızlığa kavuşması çok pahalıya mal olan halkların, gizli bir istismara, ve eski sömürgeciliği hatırlatan bir vesayete, ne ihtiyacı ne de tahammülleri

vardır.» Ben Bella'nın konuşma ve açıklamalarından önemli olan bir nokta da, Ben Bella'nın, anti-komünizm hareketini nasıl anladığını belirtir: Ben Bella'ya göre, antikomünizm, Cezayirde, devrimci güçlerle komünistler ve MKC-deki diğer güçler arasındaki politik, kültür ve sendikacılık alanında işbirliğinin düşmanıdır. Marksist düşüncenin, ve çeşitli ülkelerdeki esas itibariyle mevcut olan Komünist Partilerinin edindiği tecrübelerin MKC-in programını çok etkilediğini söyleyebiliriz.

Örgütlenme meseleleri de zor ve karışıktır. Bu meselelere bulunacak çözüm yolları, Partinin içinde büyük bir demokratik gelişme sağlayacak; Partinin, ülkedeki liderliğini, merkez rolünü de koruyacak, MKC-in milli teşkilatlarına her fırsatta inisiyatif kullanma imkânlarını sağlayacak çözüm yolları olmalıdır. Bugün, teşkilât meselesinin çözümünü zorlaştıran noktalardan biri, Partinin MKC'in eski askeri örgütü üzerine kurulmuş olmasıdır. Parti ile devlet örgütü arasındaki münasebetlerin doğru olarak kurulması gerekiyor. Elbette, bu meselelerin hepsi, bir günde, yahut da yaklaşan MKC Kongresinde çözülemez. Fakat Cezayirli liderler, kadrolarını, memurlarını, bu alanda, müteşebbis davranışlara alıştırmaya çalışıyorlar. Başka bir deyimle, gerçek sosyalist bir demokrasının bütün sorunlarıyla ilgilmiyorlar.

Bu alanda, olumlu ve orijinal sonuçlar veren kendi kendilerini idare eden (bağımsız) işletmelerin denemeleri, birçok yönetme ve örgütlenme sorunlarını çözmeğe yardım etmiştir. Bu bağımsız işletmeler, personelin yetişmesi, halkın devlet idaresine dolayız katılması meselelerine çok olumlu çözüm yolları getiriyor, bir nevi üniversite rolünü oynuyor. Başkan Ben Bella'nın, İtalyan delegelerine söylediğine göre, kooperatif hareketiyle kendi kendini idare eden işletme hareketi, halkın devlet idaresine geniş çapta ve aktif olarak katılmasını sağlayan demokratik örgütlenme şekilleridir; Cezayir Birleşik Devrim Partisinin temelleri, bu şekiller olmalıdır.

Delegasyonumuz MKC liderlerinin önemli milletlerarası meselelerdeki görüş ve düşüncelerini yakından tanımak imkânını da buldu. Bu arada, Cezayirin, çeşitli Afrika ülkelerindeki milli kurtuluş hareketlerine yaptığı yardımlar hakkında; gelişmiş kapitalist ülkelerdeki demokratik güçlerle, emekçilerin kurduğu bağlar hakkında fikir edinebildiler. Delegasyonumuz karşılıklı olarak söylediği nutukta, Ben Bella: «Bu buluşmamız sadece Milli Kurtuluş Cephesi ile İtalyan Komünist Partisi arasındaki münasebetlerde değil; bütün Avrupa emekçileri, bütün Avrupa demokratik hareketleriyle olan münasebetlerimizde yeni bir devrenin açıldığını gösteriyor» dedi.

Bununla ilgili olarak Ortak Bildirinin bazı noktalarını özellikle belirtmek isteriz: «Angola, Mozambik ve Güney Afrikanın kurtuluşu uğrunda, Afrika halklarının yürüttüğü savaşlar, Verwoerd ve Sala-

zar rejimleri gibi faşist rejimleri devirmek için Avrupa halklarının yürüttüğü savaşların bir parçasıdır» İtalyan Komünistlerinin faaliyetini belirten Bildiri şöyle devam ediyor: «Cezayir aktivistleri, barış hareketinin; faşizme, sömürgecilğe karşı yürütülen savaşın önemini özellikle, bu savaşın, Cezayir devrimini ne kadar desteklediğini, ona ne büyük yardımlar sağladığını çok iyi biliyorlar. İtalyan Komünistleri ve diğer demokratik güçler, ezilen halkların sömürgecilğe karşı yürüttükleri savaşlarla, Batı Avrupa ülkelerindeki emekçilerin menfaat birliği arasındaki sıkı bağı gayet iyi anlamış olduklarını gösterdikleri faaliyet ve cesaretle ispat etmişlerdir.»

Bildirinin diğer önemli noktalarından biri de, bize göre, şu isteklerdir: harb tehlikesine karşı savaşmak; Akdenizi bir barış denizi haline getirmek, bütün Akdeniz halklarının güçlerini birleştirmek, seferber etmek.» Akdeniz, bir barış denizi, atomsız bir bölge; bu bölgede yaşayan bütün halkları birleştiren bir deniz olmalıdır. Bu birleşme, ticaret, teknik ve kültür münasebetlerini geliştirmek ve genişletmekle sağlanabilir. Emperyalistlerin bütün entrikalarına, özellikle Kıbrıs Adasının bağımsızlığını ve tarafsızlığını tehdit eden entrikalarına engel olmalıyız.»

İtalyan Komünistleri, Cezayiri ziyaretlerinin sonucu olarak yeni tecrübeler edindiler, milletlerarası dayanışmayı kuvvetlendirecek yeni unsurların varlığını öğrendiler. Bu ziyaret, onlar için yeni ilham kaynakları oldu. Özellikle, barış için savaş alanında, ve yeni Cezayirin sosyalizme doğru gelişmesini sağlayabilecek yardımlar alanında. Bizim bu konuda sağlayabileceğimiz yardımlar iki türdür:

1. İtalyan demokratik güçleriyle, bu güçlerin teşkilatlarıyla, Cezayir arasındaki bağları ve dayanışmayı kuvvetlendirmek. İtalyadaki komünist ve çeşitli sosyalist akımlar, kitle hareketleri ve bütün demokratik hareketler bu dayanışmayı destekliyor. Bu dayanışma değişik şekiller alıyor (çeşitli sağlık yardımları; Cezayir çocuklarına yardım, v. s). Bu yardımın manevi anlamı, pratik faydalarını çok aşmaktadır.

2. İtalyan hükümetinin bugün yürüttüğü politika, emperyalist tekelcilerin dolaylı ve dolaysız baskı ve etkisinden kurtulduktan sonra, Cezayirle İtalyanın ortak menfaatlerini koruyacak bir politika yürütülmelidir. Akdenizde, halklarımız arasında teknik, ekonomik ve kültürel bağları kuvvetlendirecek, bir barış ve gerginliği azaltacak politika yürütülmelidir. Bu tamamen mümkündür.

Cezayir halkının kahramanca yürüttüğü savaşımlara, İtalyan halkının ve aydınlarının gösterdiği yakınlık ve anlayış, bütün güçlerimizi birleştiren bu çabalarımızın başarıya ulaşacağını gösteren sağlam bir temeldir.

BASKIYA VE DEMOKRATLARIN TAKİP EDİLMESİNE KARŞI

Emekçilerin sendika haklarının savunulması

Birçok ülkede iktidarda bulunan gerici güçler, işçi sınıfına ve onun haklarını, özgürlüklerini, demokrasiyi, ilerleyişi savunan teşkilâtlarına karşı büyük çapta saldırmaya başlamıştır. Bu yazıda, bazı ülkelerde işçi sınıfının yürüttüğü savaşları ve fedakârlıkları anlatmaya, ve amaçlarına varabilmesi için, gereken iş birliğinin önemini belirtmeğe çalışacağız.

Emek ile sermaye arasında çok çetin savaşlar yürütölmektedir. Emekçi kitlelerinin, siyasi, iktisadi ve demokratik menfaatlerini korumak uğrındaki savaş günden güne genişliyor, keskinleşiyor, ve dünya çapında bir savaş oluyor. Örneğin, 1961 yılında Avrupadaki kapitalist ölkelerde 37 milyon emekçi, iktisadi, sosyal ve siyasi istekler uğrunda yürütölen savaşa katıldılar. (1956 yılında, bu sayı ancak 4,2 milyondü.) Bu önü alınmaz ve alınamıyan kitlevi savaşlar olağanüstü bir gelişme devresine girmiştir. İşçi sınıfı emperyalistlere bugün daha şiddetli darbeler indirmektedir.

Demokratik haklarla sendika haklarının gelişmesi için yürütölen savaş, emekçilerin sınıf savaşlarının ayrılmaz bir parçasıdır. 1919 yılında emekçilerin gayretiyle kurulan ve 108 ölkenin temsilcilerini bir araya getiren Milletlerarası İş Teşkilatı (MİT) bu savaşın önemli bir aracıdır.

1948 yılında Milletlerarası İş Teşkilatı, «sendika hürriyeti ve teşkilât hakkının korunması «ile ilgili 87 numaralı anlaşmayı onayladı. Bu anlaşma: Emekçilere sendika teşkilatı kurmak hakkını tauiyor devletin, sendika faaliyetine herhangi bir şekilde karışamıyacağını sendikaların idari yoldan kapatılamıyacağını veya yasakyanamıyacağını bildirdiyordu. Kısa bir süre sonra kabul edilen 98 numaralı «teşkilatlanma ve toplu sözleşme hakkının uygulanması» anlaşma ise, herhangi bir kimse hakkında sendika üyesi olduğu, yahut sendika faaliyetinde bulunduğu için, kovuşturma yapılamıyacağını bildirdiyordu.

MİT anlaşmalarının alanı oldukça dar olmasına, ve emekçilerin isteklerini ancak kısmen cevaplandırmasına rağmen, bunların önemini küçümsememek gerek. Çünkü birçok hükümet⁽¹⁾ bu anlaşmaları onayladı, bunların uygulanacağına resmen söz ve garanti verdi.

Fakat, bütün hukuk kaidelerine aykırı olarak, bu anlaşmaların tanıdığı haklar, kapitalist ve gerici güçler tarafından her an keyfi şekilde çiğneniyor. Birçok ülkede, sendika üyelerine ve sendika yöneticilerine karşı kanlı bir tedhiş ve baskı politikası yürütülüyor.

İşçi sınıfının savaşını ezmek için, gericiler, sendika binalarına kilit vurduruyor, yıkıp yağma ettiriyor, emekçi nümayişlerini polis zoru ile dağıttırıyorlar. Amerikada, Taft-Hartley kanunu grev hakkını büyük ölçüde sınırlıyor, zedeliyor. İspanyada ve Portekizde, faşist sosyal kanunlar uygulanıyor. Federal Almanyada, emekçiler, grev yaptıkları için, para cezasına çarptırılıyor. Japonya, Fransa ve daha başka ülkelerde, kamu hizmetlerinde çalışan işçi ve memurlara grev hakkı tanınmıyor. Birleşik Amerika Devletlerinde, Güney Afrika Cumhuriyetinde, Latin Amerikada, ve halâ sömürgecilerin boyunduruğu altında bulunan ülkelerde, işe alınma, ücret ve mesleki değerin tespiti alanlarında, zenci emekçilere karşı ırk ayırımı uygulanıyor.

Bazı ülkelerde, ilerici sendikalara işçileri temsil etmek, onların adına konuşmak hakkı verilmiyor. Hükümetler genellikle, MİT'nin yıllık konferanslarına temsilci gönderirken, en geniş işçi yığınlarını temsil eden sendikaların sözcülerini değil, kendi politikalarını destekliyen yöneticileri seçiyorlar.

Madagaskar'da, örneğin, üç büyük sendika teşkilâtı vardır: Dünya Sendika Federasyonuna üye olan Madagaskar Emekçiler Sendikaları Federasyonu — FİSEMA CİSL'e üye olan Madagaskar ve Kanari Adaları Emekçiler Konfederasyonu CTMC; ve Madagaskar Muhtar Sendikaları Birliği USAM 1961 seçimlerinde, 558 sendika delegesinin 224'ü FİSEMA üyesi 64'ü CTMC üyesi; kalanlar da başka teşkilâtlar üyesi idi. Oysa Madagaskar hükümeti, hiçbir zaman Milletlerarası İş Teşkilâtı'nın kongrelerine FİSEMA üyesi olan herhangi bir kimseyi temsilci olarak göndermemiştir. Hatta dahası da var. FİSEMA liderleri memleketten çıkma hakkına ve sendikaların milletlerarası çalışmalarına katılma haklarından mahrumdurlar.

Emperyalistlerin keyfi hareketlerine ve sendika haklarını sistemli şekilde çiğnemelerine karşı, Dünya Sendika Federasyonu' (FSM)na üye olan emekçiler, 1961'de Milletlerarası Sendika ve Hukuk Ko-

(1) Bu iki anlaşmayı 49 ülkenin hükümetleri onaylamıştır. 15 ülkeler numaralı anlaşmayı; 14 ülke de 98 numaralı anlaşmayı onayladı. 31 ülke ise bu anlaşmaların hiç birini onaylamamıştır.

misyonu'nu kurdular. Bu komisyonda FSM'de üye olan ve olmıyan milli federasyonların temsilcileri; çeşitli sosyal ve ekonomik düzenleri olan ülkelerden hukukçu ve avukatlar; ve FSM genel sekreterliğinin temsilcileri bulunmaktadır.

Bu Komisyon, emekçilerin haklarını korumak, sendika-aleyhtarı baskı ve teröre karşı emekçileri savunmak yolunda, FSM'in yönetici kurumlarının ve bütün sendika örgütlerinin yürüttükleri savaşları destekliyen bir danışma teşkilatıdır.

Komisyonun başlıca amaç ve ödevleri, sendika haklarını korumak; OIT'nin imzaladığı milletlerarası anlaşmalarda yapılacak gerekli değişimleri inceleyip hazırlamak ve vaktinde teklifler yapmaktır.

Bu Komisyon gerek yapısı, gerek amaçları bakımından, sendika hareketinde yepyeni bir olaydır. Bu Komisyon, sendika temsilcileriyle, tecrübeli, bilgili hukukçuların iş birliğini sağlamaktadır. Bu iş birliği, emekçilerin kitle savaşında edindikleri tecrübelerle, yurt ve dünya ölçüsünde sendika haklarının savunulması ve geliştirilmesi için yürütülen savaşlarda edinen hukuki tecrübenin bir sentezidir.

Komisyonun kuruluş ve faaliyet amacı, FSM'in Genel Konseyince kabul edilen Sendika Hakları Beyannamesiyle; 1961 aralık ayında, Moskovada toplanan V. Dünya Sendikalar Kongresinde kabul edilen, sendika faaliyetinde emekçi haklarını ve hayati menfaatlerini savunma Programıdır.

Komisyon, 1963 temmuzunda 2-ci toplantısını yaptı, ve şu kararları aldı: Dünyanın çeşitli ülkelerinde sendika haklarının ezilmesiyle ilgili olarak, milletlerarası geniş bir soruşturma ve incelemeye girişmek; bu soruşturma sonunda elde edilecek bilgileri, bütün dünyadaki sendika teşkilatlarına yaymak, ve dünya emekçilerinin, haklarını savunma yolunda yürüttükleri savaşlarda kazandıkları tecrübelerden bütün sendikaların yararlanmasını sağlayacak şekilde kullanmak. Bu bilgi ve haberler, baskıya uğrayan sendikalarla, sendikacılara, dünya emekçilerinin gösterdiği dayanışmayı kuvvetlendirecektir.

Komisyonun çalışmaları, bütün dünya emekçilerinin, sendika haklarını ve demokratik hürriyetlerin savunulması; milletlerarası dayanışmayı kuvvetlendirmek ve dünya barışı için yürüttükleri savaşları desteklemekte kendi payını vermektedir.

Hose Moiks

Fas yurtseverleri hürriyete kavuştu

Üç Faslı komünist yöneticiyi hapisten kurtarmak için, Fas demokratlarıyla dünya ileri güçlerinin yürüttüğü savaş ilk sonuçlarını verdi. 75 gün hapiste tutulan Ali Yata, Abdüsselam Burkiya ve Abdullah Layaşi serbest bırakıldılar.

Bu üç yurtsever, Fas-Cezayir sınırındaki çarpışmalar esnasında, iki ülke halkını, çatışmanın barışçı yollardan çözümüne, ve bu kardeş, kavgasını durdurmaya çağırdıkları için, tevkif edilmişti. *Al-Mukafih* gazetesi, ülkenin bütün yurtseverlerini, Afrikanın ve bütün dünyanın demokratlarını, hükümetin bu keyfi hareketini protesto etmeğe, ve komünist yöneticileriyle diğer bütün demokratların serbest bırakılmasını istemeğe davet eden bir çağrı yayınladı.

Fasın birçok şehrinde, erkek ve kadın işçileri, Rabat ve Sale'nin demiryolları işçileri, Rabat üniversitesinin öğrencileri, Uled-İsmail, Uled-Yusuf ve Zerhun memur ve köylüleri, Fas işçi ve köylüleri, Tetoyman yurtseverleri bu çağrıya katıldılar. Ali Yata, Abdüsselam Burkiya ve Abdullah Layaşi'nin derhal serbest bırakılmasını isteyen protesto mektupları, telgrafları yağdırıldı. Fasın bütün demokratları, İstiklal Partisinin gazetesi *Al-Alam*, ve Fas İşçi Birliğinin gazetesi, *Avant-Garde*: in deste klediği bu büyük dayanışma hareketine katıldılar.

Üç yurtseverin uğradığı keyfi muamele, dünya oyunda büyük tepkiler yarattı. Fransada, Lübnanda, ve daha birçok ülkede, öğrenci teşkilatları, gençlik teşkilatları, protesto kampanyaları örgütlediler. Fransa, Sovyetler Birliği, İspanya, Portekiz, İtalya, Yunanistan, Norveç, Finlandya ve daha başka ülkeler Komünist partileri ile işçi sınıfı, tevkif edilen Faslı yoldaşlarıyla tam bir dayanışma halinde olduklarını açıkladılar.

Tevkif edilen üç yurtsever, Fasta çok tanılan şahsiyetlerdir. *Al-Mukafih* gazetesi müdürü Ali Yata, *Al-Mabadi* dergisi müdürü Abdüsselam Burkiya, ve *Al-Mukafih* gazetesi başyazarı, Abdullah Layaşi, 25 ekim 1963 gecesinde, haklarında tevkif müzekkeresi olmadığı halde, tevkif edilmişler, ve Kazablankada, bir karakolun bodrumuna kapatılmışlardı. Karanlık, rütubetli o höcrelerde uzun süre tutulan bu yurtseverler hiç kimse ile temas edemiyor, günde bir kere olsun açık havaya çıkarılmıyordu. Fransız Protektorası devrinde yıllarca hapiste kalmış, işkenceler görmüş bu yurtseverlerin sıhhati tehlikeye düştü, dostlarının endişelerini uyandırды.

Faşlı yurtseverlerle dünyadaki bütün ileri güçlerin sarfettiği çabalar büyük bir başarı ile sonuçlandı: Ali Yata, Abdüsselam Burkiya ve Abdullah Layaşi kefaletle serbest bırakıldılar. Ama hala, «devletin dış güvenine zarar vermiş» olmakla suçlandırılıyorlar.

Rabatta Halk Güçlerinin Milli Birliği'nden 102 üye muhakeme edilmektedir. Bunlar «krala karşı suikast tertiplemek, hükümete karşı komplo hazırlamak»la suçlandırılmışlardır. Oysa, suçlamanın işkence yolu ile elde edilmiş itiraflara dayandığı, muhakemede ispat edilmiştir.

Bu şartlar içinde, Fas Komünistlerinin, bütün ileri güçlere yapmış oldukları çağrı çok yerindedir. Bu çağrıda, Fas Komünistleri, bütün politik tutsakların serbest bırakılmasını, «suikast» ve «devletin güvenine zarar» bahaneleriyle düzme davalardan vaz geçilmesini, gerçek yurtseverlere yapılan baskıya son verilmesini istemekte; dünya ilerici güçlerini, hürriyet, adalet ve demokrasi yolunda yürütülen savaşı geliştirmeye davet etmektedirler.

Ali NURİ

Sözler ve gerçek

Lübnan'da:

Lübnan'da demokrasi ve hürriyet lâfı çok ediliyor. Ama iş lafla bitmez. Gerçekler bu iddiaları doğrulamıyor, tam tersine yalanlıyor. Gerçeğe bakalım: Trablus ve Yukarı-Lübnan'daki belediye seçimlerinde demokrat adaylarının elde ettikleri ezici zaferden sonra, hükümet, diğer bölgelerdeki demokratlara karşı bir baskı ve takip ve tutsak etme kampanyasına girişip, adaylıklarını engellemeğe çalışmaktadır. Kitlelerin demokrat adaylarına karşı beslediği güveni gösteren seçimlerin sonuçları, hükümetin hoşuna gitmemiştir.

Son günlerde, genel seçimler arifesinde, Beyrut askeri mahkemesi iki komünist yöneticisini— Nikola Şau'i'yi ve Hasan Koraytem'li —gıyaben üç yıla mahkûm etti. Bu her iki militan, Lübnan-Birleşik Arap Cumhuriyeti münasebetlerini «bozacak hareketlerde» bulundukları iddiasıyla takibata uğramıştı. Oysa, Şau'iyi ile Koraytem, tanınmış Lübnan vatanseveri Faracallan El-Helu'nun, Suriye Milli Emniyeti tarafından öldürüldüğünü açıklayan bir bildiri imzalamışlardı. Bu dava ile daha önce ödevlendirilen Zahle ve Trablus mahkemeleri her ikisini de tahliye etmişti.

Bu her iki yurtsever ve devrimci militanı, gerek Lübnan halkı, gerekse bütün Arap ülkelerin iyi tanırırlar. Şau'iyi ile Koraytem emperyalistlerin harbçı amaçlarına, ve bu amaçlara hizmet eden ajanlarına karşı, Lübnan'ın bağımsızlığını, demokrasiyi ve barışı savunan cesur ve enerjik savaşılarıdır.

Bu mahkumiyetin nedenleri nedir?

Son günlerde bazı gazetelerde, yaklaşan seçimleri düşünerek, hükümetin, kapatılmış veya legal olmıyan siyasi partilere karşı tasarladığı bazı tedbirlerden bahsedilmektedir.

Lübnan Komünist Partisine baskı yapmak için hükümetin bu yeni tedbirlere ihtiyacı yoktur. Gazetelerden anlaşıldığına göre, Komünist Parti'sinin faaliyetini daha da sınırlamak istiyorlar. Halkımız, geçirmiş olduğu tecrübelerden, Lübnan komünistlerinin ülkemizin yararına çalıştıklarını, en geniş halk kitlelerinin hayati isteklerini savunduklarını iyi biliyor.

Lübnan Komünist Partisi, Lübnan'ın iktisadi alanda güttüğü «serbest ekonomi» politikasına karşı büyük bir kampanya yürüttü, yürütmektedir; bu politikanın sonucu olarak, bütün iktisadi alanlarda anarşinin hüküm sürdüğünü; Lübnan'ın, ülkede istedikleri gibi

at oynatan yabancı şirketlere, yabancı sermayeye açık bir pazar haline geldiğini daima tekrarlamaktadır. Dış ticaret alanında her yıl artan dengesizlik, ekonomimizin içinde bulunduğu tehlikeyi göz önüne sermektedir. Lübnan komünistleri milli ekonomimizi geliştirmek, ona bir yön vermek gereğini daima savunmuşlardır. Lübnan milli burjuazisinin bazı kısımları, hayat pahalılığını, ve sefaletin bütün yükünü taşıyan geniş halk kitleleri Komünist Partisinin bu isteklerini desteklemektedir.

Lübnanı emperyalistlerin kucağına atmak amacını güden bütün çabaların başarısızlığa uğramasında, Lübnan komünistlerinin oynadığı rol daima olumlu olmuştur. Halkımız, komünistlerin 1958 olaylarında oynadıkları rolü; ve 1962'de, Halkçı Sosyalist Partisi adını taşıyan faşist güruhunun hükümet darbesi teşebbüsünü suya düşürmedeki hizmetini unutmamıştır.

Halkın güvenini kazanmak; Lübnanın bağımsızlığını sağlayacak, halk kitlelerinin en hayati ihtiyaçlarını karşılayacak tedbirler almakla elde edilir. Bu amaca varmak için, emperyalistlerin ve ajanlarının komplolarına set çeken, ülkenin bütün milli, demokratik ve ilerici güçlerine dayanan bir politika gütmek gerekmektedir.

Ali BAŞIR

ÖZEL SAYFALARIMIZ

17. IV. 1964

SBKP MK Birinci Sekreteri,
SSCB Bakanlar Kurulu Başkanı
N. S. HRUŞÇOV yoldaşa

Değerli N. S. Hruşçov yoldaş:

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, bütün Türk komünistleri adına, doğumunuzun yetmişinci yıldönümünde; Siz çağımızın büyük Marksçı-Lenincisini, yorulmaz barış savaşçısını candan kutlar.

Barış ve komünizm davalarına hizmetin ideal bir örneği olan hayatınız, büyük Lenin'in yolunda yürüyenler için tükenmez bir kuvvet ve cesaret kaynağıdır.

Sovyetler Birliği Komünist Partisinin ve dünya komünist hareketinin Marksizme-Leninizme yabancı, komünizmin ruhuna aykırı metodların tesirlerinden kurtarılması, Leninci parti prensip ve normlarının yeniden getirilmesi işi Sizin yenilmez azminizle başarılı. Son on yıl içinde, Sizin inisiyativinizle ve önderliğiniz altında elde edilen muazzam ekonomik ve teknik başarılar — ki bunların sağlanmasında barış içinde yanyana yaşama prensipine dayanan Leninci dış politikanın büyük payı vardır — Sovyetler Birliğini milletlerarası komünizm hareketinin, barışın, milli bağımsızlıkları için savaşan halkların kudretli bir dayanağı haline getirdi. Dünya emekçileri, milli bağımsızlık uğrunda savaşan halklar ve bütün ileri insanlık bunun için Size minnettardır.

Kara gün dostumuz Sovyetler Birliği ile Türkiye arasında eski dostluk münasebetlerinin yeniden kurulması yolundaki büyük gayretlerinizden ötürü, Türkiye emekçileri, barışsever Türk halkı Size minnettardır.

Uzun ve çetin savaş merhalelerini birer birer aşarak, Sovyetler Birliği Komünist Partisinin ve Sovyet halkının başında, Marksın, Engelsin, Leninin büyük idealine ulaşmak, komünizmin eşğine ayak basmak şeref ve bahtiyarlığı, zorluk, yılgınlık bilmeyen gayretlerinizin Size en büyük mükâfatıdır.

Size bütün kalbimizle sağlık, uzun ömürler, barışın, sosyalizmin, komünizmin yeryüzünde zaferi için bundan böyle verimli çalışmalar dileriz.

TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ
MERKEZ KOMİTESİ

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesinin bildirisi

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, milletlerarası komünist hareketiyle ilgili 27 ağustos 1963 tarihli kararında, Çin Komünist Partisi idarecilerinin Moskova Deklarasyon ve Bildirisine aykırı görüş ve davranışları karşısındaki tutumunu açıkladı.

Çinli idarecilerin tuttıkları yolun dünya komünist hareketi için taşıdığı elverişli atmosferi hazırlamak amacıyla açık polemige son verilmesi teklifi partimizce memnunlukla karşılanarak desteklendi. Teklifin gerçekleştirilmesi için sarf olunan gayretler, Çinli idarecilerin Sovyetler Birliği Komünist Partisine ve Moskova Deklarasyon ve Bildirisinin prensiplerini savunan diğer Marksçı-Leninci partilere karşı şiddetlenen hücumları, iftira kampanyalarıyla karşılandı.

Eskimiş Troçkist görüş ve metodlarını yeniden diriltmeğe çalışan Çinli idarecilerin dünya komünist hareketinde birliği kasten bozma, parçalama yolunu tuttıkları meydendadır; bu yolda ayak diredikleri, ayak direyecekleri anlaşılıyor. Gerçi onlar, Moskova kararlarından hâlâ bahsediyorlar; fakat parçalayıcı ve fraksyoncu faaliyetleriyle olduğu kadar, 14 haziran 1963 tarihli mektuplarıyla açıkladıkları, diğer kardeş partilere dayatmak istedikleri Marksizme-Leninizme aykırı «genel hat» lariyle de Moskova Deklarasyon ve Bildirisine karşı filen ve açıkça cephe almışlardır. Bu davranışlarının mazeretini evvelce Moskova kararlarının bazı hükümlerinin yorumlanmasında, izahında gösteren bu idareciler, gerçekte milletlerarası komünist hareketinin genel hattında Sovyetler Birliği Komünist Partisiyle ve diğer Marksçı-Leninci partilerle derin prensip ayrılıkları olduğunu bugün artık gizliyecek durumda değillerdir.

Çin Komünist Partisi idarecilerinin yolu, çağımızın bütün devrimci, barışsever, demokratik kuvvetlerini, ezilen halkların milli kurtuluş hareketini dünya sosyalist sisteminden, milletlerarası işçi sınıfından ayıran yoldur. Proletarya enternasyonalizmine bağlı Marksçı-Leninci hiçbir parti, hiçbir komünist, barış davasını, barış içinde yanyana yasama prensipini küçümsiyen, bağımlı ve sömürge ülkelerin milli kurtuluş hareketini dünya sosyalist sisteminin ve milletlerarası komünist hareketinin yerdım ve etkisi dışında bırakan, dolayısıyla dünya devrim seyrini engelleyen bir yolu seçemez.

Çinli idareciler dünya komünist hareketinde yarattıkları ayrılığı hızla genişletmeğe, derinleştirmeğe çalışıyorlar. Birliğin korunması,

Türkiyede sendika hareketinde son gelişmeler

27 Mayıs'tan sonra:

27 Mayıs 1960 hükümet darbesi ile Menderes idaresi devrilince; bu idarenin kurmuş olduğu baskıdan kurtulan sendikalar faaliyete geçtiler. Milli Birlik Hükümeti (Askeri Cunta) Menderes Hükümetinin kapattığı sendikalara, serbest çalışma imkânı tanımak, zorunda kaldı. Türk-İş'in, Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonuna katılmasına izin verdi; çeşitli iş kollarındaki sendika federasyonları da, aynı teşkilâta bağlı uluslararası sendika federasyonlarına üye oldular.

Milli Birlik Hükümetini, sendikalarla ilgili tutumundan ötürü bazı sendikacılar onu desteklediklerini açıkladılar. Maden-İş genel başkanı Kemal Türkler 15. 6. 1960-da şu çağrışı yayınladı: «İşçi kardeşler, hangi partiden olursanız olun, bugün en önemli ödevimiz; 27 Mayıs idaresine yardımcı olmaktır. Menderes taraftarlarının bozguncu hareketlerine karşı uyanık olalım.»

Birçok işçi teşekkülleri, bir yandan Menderes taraftarlarına karşı yeni hükümeti tutarken, öte yandan da kendi politik ve ekonomik haklarının tanınması için faaliyete geçtiler. Yeni bir Anayasa yapılacağı haberi yayılır yayılmaz, işçi haklarının da bunda yer alması için çalışmalara başlayan sendikalar, grev ve toplu sözleşme hakkı, ücretli izin, işsizlik sigortası, sendika hürriyetleri v. s istekleri ileri sürdüler.

9 Temmuz 1961-den sonra;

İşçi isteklerinden bir kısmının yeni Anayasaya geçirilmesinden sonra, sendika hareketinde belirli bir gelişme görülmektedir. Bu gelişmeyi şu üç yönde izlemek mümkündür:

1. Sendika sayısının artması: 1959-da 350 sendika varken, 1961-de sendika sayısı 483-e çıkmıştır.

2. Sendika üyelerinin sayısının artması: 1959-da 250 bin iken, 1961-de 418 bin ve 1964-de ise 700 bin.

3. Sendikalarda merkezileşme: Bu tarihlerde başlayan, aynı iş kolundaki sendikaların birleşmesi hareketi hâlâ devam etmektedir.

Bir yandan sendikalarda böyle gelişmeler olurken, öte yandan

kuvvetlendirilmesi için daha tesirli, daha kesin tedbirler alınması gerekmektedir. Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesinin, bütün komünist ve işçi partilerinin yeni bir danışma toplantısına çağırılması yolundaki teklifini yerinde buluyor ve destekliyoruz.

Türkiye Komünist Partisi, Sovyetler Birliği Komünist Partisiyle ve bütün kardeş partilerle birlikte, dünya komünist hareketinin birliğini, 1957 ve 1960 Moskova Deklarasyon ve Bildirisinin Marksçileninci prensiplerini azimle savunmağa kararlıdır.

**TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ
MERKEZ KOMİTESİ**

20. IV. 1964

kaların bağımsızlığının güven altına alınması, iş kanunundaki anti-demokratik hükümlerin kaldırılması, tarım işçilerinin de iş kanunundan yararlandırılmaları, emeklilik ödeneklerinin artırılması, işçi meskenlerinin kurulması, toplantı ve gösteri yürüyüşleri yasağının kaldırılması... isteklerini ileri sürdüler. Miting, baştan aşağı, burjuva partilerini itham ve tenkitler alanı oldu.» İstanbul 31 Aralık mitingi» diye ad alan bu işçi mitingi, büyük patronları, özellikle yabancı sermaye ile ortaklık yapanları son derece korkuttu.

1961 yılında, Türkiye'nin, İzmir, Ankara Zonguldak, Kocaeli, Amasra, Eskişehir, v. s gibi çeşitli yerlerinde, aynı mahiyette işçi gösterileri yapılmıştır. 1961 yılında, bütün Türkiye'de sendikaların tertiblediği, miting, gösteri ve yürüyüşlere 300.000-den fazla işçi katılmıştır.:

Ankara yürüyüşü:

1 Mayıs 1962-de Yapı — İŞ (Türkiye Yapı İşçileri Sendikaları Federasyonu) yönetim kurulu yayınladığı Bildiride, gittikçe artmakta olan işsizliği protesto amacı ile 3 Mayıs'ta Ankara'da bir miting yapılacağını açıkladı. Türk-İş yöneticileri de bu mitingi desteklemeye davet ediliyordu. Bildiride, ayrıca hükümete şu ihtar yapılıyordu: «Eğer, işsizliği önleyecek tedbirler derhal alınmayacak olursa, aynı mahiyette mitingler Türkiye'nin bütün bölgelerinde yapılacaktır.»

3 Mayıs sabahı işçiler, Yapı-İş merkez binası önüne toplandıkları zaman valinin mitinge izin vermediğini öğrendiler. Buna karşılık, işçiler «neden izin vermiyorsun?» diye orada bulunan valiyi kürsüye çıkmağa davet ettiler. Vali, tatmin edici bir açıklama yapamayınca, işçiler protestoya başlayarak «Biz ekmek derdindeyiz, siz oy derdinde», «İşsizlik ölümdür» ... diye bağırmağa başladılar. Validen sonra, bazı resmi sözcüler de işçilerin dağılmalarını isteyen konuşmalar yapınca, büyük bir protesto gösterisi başladı. İşçiler polis kordonlarını yararak B. M. Meclisi kapılarına dayandılar. (Türkiye'de böyle bir şey de ilk defa oluyordu.) Meclis Başkanı, işçilerin bir heyetini kabul etmek zorunda kaldı. İşçi heyetinin başkanı şöyle diyordu: «Biz, süngüleri atlayarak geldik. Bizim avukatımız yok. Sizler, toplanıp hiçbir şey yapmıyorsunuz. İşçi sınıfının boş lafa karnı tok...» Heyet içerde konuşurken, dışarda polis, işçilere coplarla saldırdı, 300-ünü tevkif etti. Koalisyon hükümetinin İçişleri Bakanı, AP-li faşist Topaloğlu'nun Anayasaya aykırı olan, yürüyüşleri yasaklayan Menderes kanununun işçilere uygulaması bütün sendikalar tarafından şidditle protesto edildi.

Ereğli gösterisi:

Yabancı sermayenin hakim olduğu işletmelerdeki iş ve ücret durumu gittikçe artan bir hızla protesto edilmekte idi. Nato-nun

yürürlüğe giren yeni Anayasa ile iş hukukunu ilgilendiren kanuni hükümler arasında bir ikilik ortaya çıkması, bu gelişmeye engelleyici bir etki yapıyordu. Anayasa, grev ve toplu sözleşme ile, gösteri ve yürüyüş haklarını tanıyor, fakat yürürlükte olan eski kanunlar bu demokratik hakları yasaklıyordu.

Anayasada bulunan geçici bir hüküm, söz konusu hakları düzenliyen yeni kanunların en geç iki yıl içinde çıkarılmasını emrediyordu.

Bu durumda, sendikacılar arasında iki görüş belirdi:

1. «Grev ve toplu sözleşme kanunu çıkana kadar bekliyelim» diyenler. (Türk-İş yöneticileri bu görüşün savunucuları idi.)

2. «Anayasa, işçilerin grev ve toplu sözleşme haklarını kabul etmiştir. Anayasaya aykırı olan diğer kanunlar hükmünü kaybetmiştir. Biz harekete geçmeliyiz.» diyenler.

İkinci görüşü savunanlar, yeni Anayasanın kabul tarihi olan 9 Temmuz 1961 ile Toplu Sözleşme Grev ve Lokavt kanununun yürürlüğe girişi arasında birçok grev, gösteri, yürüyüş ve miting yaptılar. Bunların en önemlilerinden bir iki örnek verelim:

Saraçhane mitingi:

31 Aralık 1961-de İstanbul'da, Saraçhanebaşı'nda yapılan mitinge 200 bin işçi katıldı. Mitingi, İstanbul Sendikalar Birliği teşkilatlandırdı. 29 vilayetten gelen delegeler bütün Türk işçilerini temsil etmekteydi. Mitingde ilk konuşmayı yapan 70 yaşındaki eski sendika önderi Üzeyir Kuran şöyle dedi: «Uzun zamandanberi çalışmamızın meyvasını görmekten büyük bir gurur duyuyorum. Amacımız, işçi sınıfının çilesine son vermektir. Güneşi kabul etmeyenler, belki, bulunabilir ama işçi sınıfının gücünü hiç kimse inkâr edemeyecektir.» Türkiye sendika hareketinde bu ölçüde teşkilatlı ve geniş bir miting, ilk defa yapılıyordu.

Seçimlerden sonra iktidara geçen CHP-AP koalisyon hükümeti, bu mitinge izin vermemek için günlerce dayattı. Çünkü, mitingi Türkiye İşçi Partisini kuran İstanbul Sendikalar Birliği yöneticileri tertibliyordu. Hükümet, mitingin bu yüzden, İşçi Partisinin propaganda-sını yapacağından ve burjuva partilerine karşı bir gösteri mahiyeti alacağından endişeleniyordu. Fakat, mitingi Türkiye'deki bütün sendikalar ve hatta Türk-İş yöneticileri de destekleyince; bu birlik karşısında, hükümet geriledi ve mitingin yapılmasına izin verdi. Kaldığı, sendikalar «Eğer hükümet, izin vermekte direnirse; Anayasanın verdiği gösteri hürriyetini kullanarak biz, hükümetin izni olmadan da bu mitingi yapacağız» diyorlardı. Mitingin amacını, İstanbul Sendikalar Birliği başkanı Avni Erakalın şöyle açıkladı: «İşsizlik önlenmeli, en tabii hak olan toplu sözleşme ve grev haklarını düzenliyen kanunlar biran önce çıkarılmalı...» Mitingde, diğer söz alanlar da «Yurt ölçüsünde asgari ücretin tesbiti, sendi-

diyen sendikacıların bir çoğu, hareketin içinde tecrid edilmemek için Kavel grevini tuttular... İşte, bu hava içindedir ki, Adalet Bakanlığının emri ile kesilen tevkif müzekkereleri sonradan geri çekildi. Grevi, Maden-İş yürüttü.

Toplu sözleşme, Grev ve Lokavt kanununun yürürlüğe girişinden sonra:

Anayasaya, grev ve toplu sözleşme hakları geçtikten sonra, işçiler bunları en geniş bir şekilde kullanacaklarını gösterdiler. Özellikle Kavel grevi, bunun en iyi örneğini verdi. Bu gerçeği, pratikte gören, büyük toprak sahipleri ile gerici burjuva temsilcilerinin hakim olduğu parlamento, grevleri kontrol altına alma amacıyla 24. 7. 1963-de Toplu Sözleşme, Grev ve Lokavt kanununu kabul etti ve kanun 24. 8. 1963-de de yürürlüğe girdi.

Bu kanun, işçilerin grev haklarını yalnızca dar bir alanda tutmakla yetinmedi, ayrıca Anayasanın kabul etmediği Lokavt'ı patronlara bir hak olarak tanıdı.

Toplu Sözleşme, Grev ve Lokavt kanunu yürürlüğe girdikten sonra ilk grevi Bursa Belediyesi Otobüs İşletmesi işçileri yaptılar. Motorlu Nakil Araçları Sendikasının yönettiği grevin başlama sebebi suydı: Belediye yöneticileri, işçilerin prim ve ücretlere zam isteklerini kabul etmiyerek Toplu Sözleşmeyi imzalamıyordu. Greve İşletmenin bütün işçileri katıldı. Kendilerini Bursadaki sendikaların hepsi destekledi. Yalnız, kanuna göre dayanışma grevleri yasak olduğu için, diğer sendikalar destekleme grevlerine giremediler. Grev, Belediye idaresinin bütün baltalama çabalarına rağmen başarı ile sona erdi.

İşte, ilk «kanunî» Bursa grevinden sonra, Türkiyede irili ufaklı birçok grevler oldu ve hâlâ bu gelişme hızla devam etmektedir. Türkiyede sendika ve grev hareketlerindeki gelişmeyi gösteren bazı örnekler verelim:

İstanbul Trio Lâstik Fabrikası işçileri, ağır iş şartlarını, fazla iş ücretlerinin ödenmemesini ve düşük ücretleri protasto ederek greve girdiler. İşçiler aynı zamanda patronun toplu sözleşmeyi imzalamasını istiyorlardı. Lastik İş kolundaki patronlar, grevin kanunsuzluğunu iddia ederek polisi kışkırttılar. Bu yüzden Lastik — İş sendikası başkanı Rıza Kuas ile arkadaşları tevkif edildiler. Fakat, geniş işçi yığınları tarafından desteklenen grevciler haklarını hem mahkemeye ve hem de patrona kabul ettirdiler.

İstanbul Bozkurt Mensucat Fabrikasının 1100 işçisi aynı isteklerle grev ilan etti. İzmirde Şınşın İplik Fabrikası işçileri, Eskişehirde Gangam Otel emekçileri, Tarsusta Ekenler Dokuma Fabrikası işçileri, İstanbulda Kontrplak fabrikaları işçileri, Singer Dikiş

İzmir Çiğli uçak alanı inşaatı işçileri, İstanbul Amerikan Goodyear Lastik Fabrikası işçileri, Ereğli Demir-Çelik Kombinasını inşa eden Amerikan Morrison şirketi işçileri, Türk kanunlarının çiğnendiğini, haklarının tanınmadığını açıklıyor, mahkemelere baş vuruyorlardı. Fakat, Amerikan-Türk ikili anlaşmasına göre Türk işçileri Amerikan şirketlerini, Türk işçileri Amerikan şirketlerini, Türk mahkemelerine veremiyordu. Bu yüzden işçiler, Türk ve Amerikan devlet başkanlarına üstüste protesto telgrafları çekiyorlardı.

Bu müracaatlardan hiçbir sonuç çıkmayınca, Ereğlide Morrison şirketini protesto için Yapı-İş bir miting hazırladı. 13.7 862-de Ereğlide 30 ilden 210 sendikayı temsil eden delegelerin de katıldığı 10 bin kişilik bir miting yapıldı. Mitingde konuşan Yapı-İş Başkanı Öztürk özetle şöyle dedi: «Çalışma saati belli olmaz, pazar, bayram tatili ödenmez, günlük işin hakkı verilmez, işçi iki gün çalıştırılır, üçüncü gün kapı dışarı edilir, içtiği suya işenir, buraya Türk kanunu girmez'denir... Biz Türk işçileri bu kepezeliğe daha fazla, tahammül edemeyiz... İşçiyi hiç yerine koyup, uşak gibi çalıştıranlar şunu iyice bilmelidirler: Yabancı şirketlerle, yarından tezi yok, kırıcı ve ezici savaşa başlıyoruz. Yabancı şirketler bu ihtarlarımızla yola gelmezlerse, topraklarımızı derhal terketmelidirler. İlgililerin dikkatini çekiyoruz. Yapılan hareketlere federasyonumuz daha fazla tahammül edemez...»

Ereğli Mitingi de sendika hareketinin parlak sayfalarından biri olarak Türkiye İşçi hareketi tarihine girmiştir.

Kavel Grevi:

28 Ocak 1963-te İstanbulda Kavel fabrikasında önemli bir grev yapıldı. Bir kablo fabrikası olan Kavel, Amerikan General Elektrik firmasının yerli ortakları Vehbi Koç ile Burla Biraderlerin malıdır. 35 gün devam eden bu grev, Türkiye'deki grevlerde eşi görülmemiş bir teşkilâtlılık örneği oldu.

Grevin baş sebebi, yıllık ikramiyelerin verilmemesi idi. İşçiler, aynı zamanda, bu hakkı sağlamak için mücadele eden sendika ve işçi temsilcilerine yol verilmesini protesto ederek arkadaşlarının yeniden işe alınmalarını istiyorlardı. Grevleri yasaklayan kanunun yürürlükte olmasına, polisin çeşitli baskı ve saldırılarına rağmen tam bir dayanışma örneği olan bu grevin sonunda, işçiler isteklerini kabul ettirdiler. General Elektrik'in isteği üzerine hükümet grevcileri ve grevi destekliyen sendika önderlerini tevkife davranmışsa da bunu uyguluyamadı. Çünkü, grevcileri tutan sendikacıları halk, Türkiye'de görülmemiş bir canlılıkla, destekledi. Yurdun birçok yerinden sendikalar ve halk grevcilere maddi ve manevi yardımlarını ulaştırdı. Hatta, «Toplu Sözleşme ve Grev Kanununun çıkmasını bekliyeyim»

bozacak bir nitelik kazanmıştır. Onun için, durdurma kararı alınmıştır...» Kararı, kimse desteklemedi ve kanuna uygun bulmadı.

Gerçekte, bu kararın alınmasındaki sebep iki idi: 1 Amerikan-İngiliz petrol patronlarının baskısı. 2 Kıbrıs karşı İnönü hükümetinin giriştiği müdahale hazırlıkları ... işte, bu baskı havası içinde işçiler, patronlarla yeniden konuşmalara başlamak zorunda kaldılar. Bu zorunluk onları bir kompromiye götürdü. ATAŞ grevinde, yerli-yabancı patronların, kendi konfederasyonları adı altında bir tek kişi gibi hareket ettikleri ve işçilere ağızbirliği ile saldırdıkları gözden kaçmadı. Buna karşılık ATAŞ işçilerinin grevini, Türk-İş yönetim kurulu hariç, bütün sendika yöneticileri destekledi. Hatta, Mersinde esnaf, yerli tüccar grevcilere kredi açarak dayanışmasını belirtti.

Toplu sözleşmelerin hızla yayılması :

Türkiyede, sendika hareketi uzun yıllar kanuni ve kanunsuz baskılar altında tutulduğu için, patronlar, kanunların verdiği hakları bile işçilere tanıımıyordu. 27 Mayıs 1960-tan sonra, bir yandan gelişen sendika hareketi, yükselen işçi şuuru, öte yandan da Toplu sözleşmelerin bir Anayasa hakkı olarak kabulü, işi bir dönüm noktasına getirdi. Bundan ötürü son zamanlarda seri halinde toplu sözleşmeler imzalanmaktadır. Bunlarda hakim nitelik; işçilerin kanuni haklarının bir kısmının fiili hale sokulmasıdır.

Fakat buna rağmen bu hakların elde edilmesi dahi hiç de kolay olmamaktadır. Örneğin Dok-İş Türkiye Liman, Dok ve Gemi Sanayii İşçileri Sendikası ile Denizcilik Bankası yöneticilerinin toplu sözleşme konuşmaları aylarca sürüncemede bırakıldı. Dok-İş, bunun üzerine greve gideceğini bildirdi. Bütün sendikalar Dok-İş'in kararını desteklediklerini açıkladılar. Bu durumda, hükümet dahi Dok-İş'in isteklerinin haklı olduğunu söylemek zorunda kaldı. Denizcilik Bankası, ancak bundan sonra toplu sözleşmeyi imzalamaya yanaştı. Bu toplu sözleşme ile Dok-İş işçileri, özellikle, şu hakları elde ettiler: Bütün sendikalı işçilerin bir derece üstü maaşa terfi ettirilmesi, iş yerlerinde üçer işçi temsilcisinin de katılması ile işletme komitelerinin kurulması, sendikanın faaliyetlerinin engellenmemesi... Başka bir örnek: 47 bin işçiyi çalıştıran Ereğli Kömür İşletme İdaresi, toplu sözleşme imzalamaya bir türlü yanaşmıyordu. İşletme, işçilerin haklarını almak için greve kararlı olduklarını anlayınca kadar toplu sözleşmeyi imzalamadı. Grev kararı açıklandıkça hemen konuşmalara girdi. Varılan anlaşmada, yerüstü maden işçilerinin asgari ücretleri 7,5 liradan 10 liraya, yer altı işçilerinininki ise 8,5-tan 11 liraya çıkarıldı. İmzalanan toplu sözleşmelerde elde edilen ücret zamları oran bakımından yüksek görünüyor. Fakat Türkiye'nin asgari ücretleri 18 lira, TİP-in ise 22 lira olarak tespit ettiği gözönüne alınırsa, elde edilen

Dikiş Makineleri Fabrikası işçileri v. s., v. s. Trio işçilerinkine benzer isteklerle grevlere girdiler. . . Patronların kıskırtması ile polis Şınşın ve Bozkurt fabrikası işçilerinin grevlerinde de baskıya başvurdu, bir çok işçiyi tevkif ederek mahkemeye verdi. Fakat baskılar grevleri kıramadı.

Olaylar, şu gerçeği açıkça ortaya koydu: Son zamanlarda en ufak bir grev bir yandan bütün işçi sendikalarını, öte yandan ise patron birlikleri konfederasyonunu karşı karşıya getirmektedir.

Bu gerçek en canlı bir şekilde ATAŞ grevinde görüldü. Toplu Sözleşme, Grev ve Lokavt kanununun kabulünden bu yana yapılan grevler arasında en önemlisi, yurt çapında büyük ve çeşitli yankılar uyandıran Mersin ATAŞ rafinerisi işçilerinin grevi oldu. ATAŞ rafinerisine Amerikan-İngiliz sermayesi hakimdir. Amerikan müdürünün yönettiği rafineride Amerikan işçileri de çalışır. Şirket patronları, grevcilere karşı sistemli bir kampanya açtılar, para ile birçok gazete, Türk işçilerinin lüks isteklerde bulundukların iddia eden yazılar yayınlattılar ve ilk anlarda halk oyunu yanılttılar. Fakat, Petrol İşçileri Sendikaları yöneticilerinden Mehmet Kılıç, Ankarada bir basın toplantısı yaparak durumu açıklayınca patronların oyunu ortaya çıktı. Gerçekte, ATAŞ rafinerisi işçileri temel olarak şu istekleri ileri sürmüştür:

1. İş yerinde güvenlik. 2. 42 saatlik iş haftası. 3. Ücretlerin artırılması. 4. Rafineride çalışan Türk ve Amerikan işçileri arasındaki bütün farkların kaldırılması. . . Eğer, bunlar kabul edilemez ise; ozaman, işletmenin yıllık net kârının % 2-sinin işçilere prim olarak verilmesi.

Mehmet Kılıç, patronla yapılan konuşmalar hakkında basına şunları söyledi: «. . . Pazarlık masasına oturduğumuz zaman patron bize aynen dedi ki, bu şekilde isteklerde direnirseniz, Türkiye'ye gelen yabancı sermaye artık gelmez. Gelmiş olan bizler de gideriz. . . Yabancıların böyle konuşması, hükümetlerimizin yabancı sermayeyi bir can kurtaran simidi olarak kabul etmeleri ve onun temsilcilerine üstün imtiyazlar tanımalarından ileri gelmektedir. Yabancı şirketler, işçilerin karşısına hükümeti çıkarmak için oyunlar oynuyorlar, uydurma haberlerle halk oyunu, Türk işçisine karşı çevirmeğe çalışıyorlar. Amaçları, sömürmeyi arttırmak, keselerini doldurmaktır. Fakat, bu gibiler Türk işçilerini daima karşılarında bulacaklardır. Türkiye'de, yabancı sermayeyi teşvik maskesi altında, kapitülasyonları geri getirmek isteyenler dikkatli olmalıdır. . . »

2. Aralık 1963-te başhyan ATAŞ grevini, hükümet, Amerikan Taft-Hardley kanunundan alınıp Türk Toplu Sözleşme, Grev ve Lokavt kanununa geçirilen maddeye dayanarak 13 Ocak 1964-de 30 gün süre ile durdururken şöyle dedi: «. . . Grev, milli güvenliği

derece artırmıştır. Bunlar, Türkiyede Komünist Partisinin legal çalışmasının yasak omlasından yararlanarak, sendika hareketini anti-komünizm şiarları ile parçalama ve zehirlemeye uğraşmaktadır. Bu işte, patronlar ve hükümet bazı sendikaların başlarına geçirdikleri adamları, aynı zamanda uluslararası tekeller ve Uluslararası Hür Sendikalar Konfederasyonu kanalı ile işçi-patron menfaat birliği reformist görüşünü aşılamağa çalışmaktadırlar... Bu amaçla da, devamlı olarak adamlarını Türkiyeye yollarlar — Amerikan tekellerine bağlı olan İrving Brown, Paul Malle, Batı Alman tekellerinin adamı Walter Frisch v. s sık sık Türk sendikalarını ziyaret eder — sendikalarda müşavir bulundururlar, kongrelere katılırlar, misafir olarak konuşurlar, Türk sendikalarına para verirler, seminerler kurarlar, konferanslar yaparlar v. s. Reformist görüşleri yayan bu adamlar, ellerine geçen bu imkânlardan yararlanarak sosyalist cepheye karşı propaganda yapmaktan da geri kalmazlar.

Türkiye Komünist Partisi, bu gelişen sendika hareketi içinde şu politikayı yürütmektedir: Yurtta, devrimci prensipler temeli üzerinde sendika birliğinin sağlanması için, bugüne kadar eşine rastlanmamış derecede elverişli bir ortam vardır. Bütün zorluklara rağmen, burjuva reformist ideolojisinin sendika hareketine hakim olması önlenabilir. Burjuva partilerinin, Türk-İş yöneticileri kanalı ile sendika birliğini önleme çabaları yenilebilir. Bunun için, herşeyden önce sendikaların öz ödevlerini göz önünde tutmak, bazı örneklerde görüldüğü gibi onlara işçi sınıfının birer siyasi teşkilâtı olarak bakmamak gerekir. Burjuva partilerinin sendika birliğini önleme çabalarına karşı uzun, sabırlı, sürekli bir aydınlatma faaliyeti yürütülmelidir. Bu arada, sadece tenkitle kalmayıp işçileri birliğe çekebilmek için pratik hareket ve faaliyetlere öncelik verilmelidir. Ancak böylece, parçalayıcılara serbest hareket imkânı verilmemiş olur. Patron ve hükümete yardımcı olan sendikacıların hareketleri yüzünden, sendika birliği dışında kalma düşüncelere karşı savaşmalıdır. Sendika hareketi içinde, işçilerin dini, milli ve geleneksel duygu ve düşüncelerinden yararlanarak onlara yabancı ideoloji aşılamaq isteyenlere karşı savaşta, hareket birliği içinde sınıf şuuru yaratmak gerekir. Sendika hareketinde, işçinin dikkatini daima onun sınıf düşmanına, başdüşmanına karşı çekmek, bazı örneklerde görüldüğü gibi, Türk-İş yöneticilerinin reformist ve uyuşucu tutumlarına kapılıp onları başdüşman yerine koymağa kalkışarak sendika hareketinin birliğini güçleştirmemek gerekir. Dar görüşlerden titizlikle kaçınarak yapılacak bir çalışma, yurdumuzda sendika birliğinin sağlanmasına, Türk sendikalarının bugüne kadar elde ettiği başarıların daha da geliştirilip genişletilmesine çok yardım edecektir.

M. Şenol

zamların önemsizliği daha iyi anlaşılır. Hele işçilerin yarattıkları değer ile aldıkları ücret miktarı incelendiği zaman. Resmi istatistiklere göre Türkiyede bir işçi ortalama olarak yılda 6200 lira ücret alır (bu ortalama hesabına mühendis, müdür, teknisyen gibi yüksek ücret alanlar da dahildir) Buna karşılık 23 bin lira değer yaratır. Bu oran meselâ Mersinde 3800 karşı 28 bindir.

Sendikalarda siyasi hareketler:

İşçi sınıfı içinde yarıproleter oranının fazlalığı, sendika hareketinde kendini göstermekte, işçi sınıfına yabancı olan ideolojilerin etki yapmasını kolaylaştırmaktadır. Bu sosyal bünye özelliği sendika hareketinde zaman zaman olan kaymalar ve sallantılarda kendini göstermektedir. Böyle bir sosyal bünyeye sahip alan sendikalar, iktisadi mücadele yanında çeşitli siyasi faaliyetler de yürütürler. Sendikalar, işçileri doğrudan doğruya ilgilendiren kanunların çıkarılmasında çeşitli etki yapmağa çalışmaktadır. Örneğin, grev kanununun çıkmasında toplantılar yaptılar, bildiriler yayınladılar, istekler ileri sürdüler, bakanlara, başbakana heyetler yolladılar ve böylece kendi tekliflerini kabul ettirmeğe çalıştılar. . .

Toprak reformunun yapılması için görüşlerini açıkladıkları gibi yürüyüşlere de katıldılar. Adanada ve Siverekte köylülerin yaptığı toprak reformunu isteme yürüyüşlerinde sendika temsilcileri önemli rol oynadı. Vergi reformunun yapılması, halk eğitime geçilmesi, gericiğe karşı çetin mücadele yürütülmesi için toplantılara katıldılar, çağrılar yayınladılar. Meselâ, 40 Atatürkçü Devrimci Dernek ve Teşkilâtın gericiğe karşı Ankärada yaptığı toplantıda ve kurulan daimi komitede sendikacılar da yer aldı. Ayrıca, Türk-İş'e bağlı ya da bağlı olmıyan sendika, federasyon ve birlikler yaptıkları kongrelerde ve zaman zaman yayınladıkları bildirilerde gerçek reformları istediklerini, gericiğe karşı kesin bir savaş yürütmekte kararlı olduklarını açıklıyorlar. Türk sendikaları içinde gelişen iktisadi ve siyasi mücadele, yalnızca yurt içinde sınıf savaşı etkisi altında değildir, aynı zamanda dış dünyadaki gelişmelerle de bağlıdır. Bir yandan milli kurtuluş hareketlerinde işçi sınıfının oynadığı rol, bir yandan işçi sınıfı yönetiminde olan sosyalist ülkelerdeki — bu, Türkiye için özellikle önemlidir. Çünkü sınırlarının yarısı sosyalist ülkelerle doludur — iktisadi, demokratik ve siyasi başarılar, öte yandan da kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfının demokrasi ve daha iyi bir hayat uğrunda mücadele ve başarıları, Türk sendika hareketine bugüne kadar görülmemiş olumlu bir etki yapmaktadır.

Türkiyede sendika hareketinde bu olumlu gelişmelerin yanında, komprador burjuvazi ve onun işbirliği yaptığı uluslararası sömürücü çevreler, işçi sınıfına aykırı ideolojileri sokmak için çabalarını son

İ Ç İ N D E K İ L E R

Ernest Bütnel:

Komünistlerin halklara karşı taşıdıkları sorumluluk 113

Fuad Nasır, Aziz Al-Hac.

Milli kurtuluş hareketi ve dünya devrimci süreci 127

John Lewis:

Felsefe ve politika 137

Fuad Nasır:

Arap halklarının birliği meselesi 152

İbn Haldun:

Bir yıl önceki Tunus 162

1. Enternasyonalin yüzüncü yıldönümü:

Marks ve Engels'in yayınlanmamış dokümanı 171

GÜNÜN AKTÜEL MESELELERİ

Gelişmiş kapitalist memleketlerde işçi sınıfının birliği
meseleleri 177

MEKTUPLAR VE NOTLAR

SBKP-nin Sovyet ekonomisinin gelişmesini hızlandıracak
yeni tedbirleri 197

Yeni Cezayiri ziyaret 199

BASKIYA VE DEMOKRATLARIN TAKİP EDİLMESİNE KARŞI

Fas'da 205

Lübnan'da 211

ÖZEL SAYFALARIMIZ

Hruşçof yoldaşa tebrik telgrafı 212

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesinin Bildirisi . . . 213

Türkiyede sendika hareketinde son gelişmeler 215

TÜRKÇE YAYINLARIMIZ

I

Sovyetler Birliği Komünist Partisi Programı

Sovyetler Birliği Komünist Partisinin XXII. Kongresinde kabul edilmiştir.

II

Bildiri

Komünist ve İşçi partileri temsilcilerinin 1960'da Moskova'da toplanan ve önemli milletlerarası dünya komünist ve İşçi hareketi meselelerini görüşen konferansı üstüne

Komünike

III

Türkiye Komünist Partisi

Doğuşu, Kuruluşu, Gelişme yolları

Türkiye Komünist partisi tarihinden sayfalar.

B A R I Ş V E S O S Y A L İ Z M P R O B L E M L E R İ

İngilizcesi:

Central Books Ltd., 37 Grays Inn Road, London, W. C. 1.

İtalyancası:

Libreria Rinascita, Via delle Botteghe, Oscure 2, Roma

Almancası:

»GLOBUS«-Vertrieb ausländischer Zeitschriften, Wien XX,
Höchstädtplatz 3

Yunancası (Kıbrıs'ta):

Laikon Praktorion, Tricoupi Street, 53r, Nicosia

Rusçası:

Stredisko pro rozširovani tisku, Praha 6, Thákurova 3

Fransızcası:

Societe d'Edition et d'Enformation 9, Boulevard des Italiens Paris (2e)

İspanyolcası:

Ediciones Pueblos Unidos Casilla Correo 589, Montevideo

Japoncası:

Nauka Ltd., 2, Kanda-Zinbocho 2-chome, Chiyoda-ku, Tokyo

İsveç dilinde:

Arbetarkultur, Söderarmsvagen 36, Johanneshov 6, Stockholm

Bulgarcası:

Raznoiznos, 1, Rue Tzar Assen, Sofia

Fiyatı 1 lira